N°. 47. 1863.

NEDERLANDSCHE STAATS-COURANT.

JE MAINTIENDRAI.

De prijs dezer Courant met het Bijblad is f 30 in het jaar; die van de Courant alleen f 20 en die van het Bijblad alleen f 15.

De prijs der advertentiën is 25 cents voor den regel bij iedere plaatsing, buiten de zegelgelden en briefporten.

DINGSDAG 24 FEBRUARIJ.

Bij deze Courant behoort een Bijvoegsel.

NEDERLANDEN.

'S GRAVENHAGE, *den 23sten Februarij* 1863.

Bij Koninklijk besluit van den 22sten Februarij, n°. 25, is aan den heer *J. J. Carabain*, op zijn verzoek, een eervol ontslag verleend uit zijne betrekking van Huismeester bij het Koloniaal Militair Invalidenhuis op Bronbeek.

MINISTERIE VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN.

RIJKSTELEGRAAF.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

In aanmerking nemende dat de Rijkstelegraafdienst eerlang eene verdere uitbreiding van het personeel, op de kantoren werkzaam, zal vorderen,

Brengt ter kennis van de belanghebbenden:

1°. tot opleiding en oefening van telegrafisten voor de dienst van den Rijkstelegraaf wordt, na vergelijkend onderzoek, een aantal van hoogstens twintig leerlingen toegelaten, om op nader aan te wijzen plaatsen onderrigt te ontvangen;

2°. de leerlingen ontvangen eene bezoldiging van één gulden daags, en kunnen, na voldoende blijken van geschiktheid gegeven te hebben, dingen naar de betrekking van telegrafist der derde klasse, op eene jaarwedde van *acht honderd gulden;*

3°. voor het vergelijkend onderzoek om als leerling te worden toelaten, moet men zich uiterlijk op den 30sten Junij 1863 bij het Departement van Binnenlandsche Zaken hebben aangemeld met een *op zegel* geschreven adres, bevattende naauwkeurige opgaaf van naam, voornaam en woonplaats. Gelijktijdig moeten worden overgelegd bewijsstukken, waaruit blijkt, dat men is:

a. Nederlander en geboren in een der jaren 1833 tot 1845 ingesloten;

b. van een gezond ligchaamsgestel en zonder gebreken, met name doofheid en bijziendheid, volgens schriftelijke verklaring na den 1sten Mei 1863 afgegeven door een erkend geneesheer, wiens handteekening door het gemeentebestuur zijner woonplaats moet zijn gewaarmerkt;

c. van onberispelijk gedrag, volgens schriftelijke verklaring, na den 1sten Mei 1863 afgegeven door of van wege het gemeentebestuur van des verzoekers vaste woonplaats;

4°. het vergelijkend onderzoek, waartoe de belanghebbenden nader worden opgeroepen, heeft plaats te 's Gravenhage op den 20sten Julij 1863;

5°. de mededingenden moeten blijken geven van ervaren te zijn in

a. het schrijven van goed leesbaar schrift;

b. de Nederlandsche, Hoogduitsche, Engelsche en Fransche talen;

c. het maken van een opstel in een dezer vier talen;

d. de beginselen der cijferkunst met de leer der evenredigheden, die der gewone en tiendeelige breuken, de kennis van de Nederlandsche maten en gewigten en het rekenen zonder feilen;

e. de eerste beginselen der stel- en meetkunst;

f. de eerste gronden van het regtlijnig teekenen;

6°. de adressen, om tot het vergelijkend onderzoek te worden toegelaten, worden buiten beschikking gehouden, zoo zij òf als ongezegeld vallen in de termen van art. 8 der wet van 3 October 1843 (*Staatsblad* n°. 47), òf verzoeken behelzen om ontheven te worden van één of meer bepalingen, hierboven onder 3 en 5 aangewezen, hetzij nopens de grenzen van den leeftijd, hetzij omtrent de vakken, waarvan de kennis wordt verlangd;

7°. personen, vroeger vergelijkend onderzocht, doch op wie toen de keuze niet is gevallen, moeten zich, zoo zij tot het aanstaande onderzoek wenschen te worden toegelaten, daartoe op nieuw bij gezegeld verzoek schriftelijk aanmelden, met overlegging der, zooveel noodig, aangevulde bewijsstukken, overeenkomstig het gevorderde bij n°. 3;

8°. personen die reeds tweemaal vergelijkend zijn onderzocht, doch op wie de keuze niet is gevallen, worden niet meer toegelaten.

's Gravenhage, den 30sten Januarij 1863.

Namens den Minister,
De Secretaris-Generaal,
J. SCHRÖDER.

VIJFDE VERSLAG *van de Commissie voor de Staatsspoorwegen, opgemaakt ingevolge art. 16 der instructie, vastgesteld bij beschikking van Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken, van den 26sten September* 1860, *n°.* 140, *3de afdeeling.*

Ingevolge art. 16 harer instructie heeft de commissie de eer Uwer Excellentie verslag te doen over hare werkzaamheden gedurende de tweede helft van het jaar 1862.

In de samenstelling der commissie hebben geene veranderingen plaats gehad.

De bij Uwer Excellentie's beschikking, dd. 25 Junij jl., n°. 211, 11de afd., benoemde ambtenaren, waarvan in het vorige verslag werd melding gemaakt, zijn achtereenvolgens in dienst gesteld, met uitzondering van een opzigter, die de benoeming niet heeft aangenomen.

Als een vervolg op die beschikking werd door Uwe Excellentie nog den 3den Julij, onder n°. 223, 11de afd., benoemd een bouw- en werktuigkundige 2de klasse, die den 2den Augustus daaraanvolgende werd in dienst gesteld, om als waarnemend sectie-ingenieur op de lijn Zutphen-Duitsche grenzen, onder de bevelen van den eerstaanwezend ingenieur te Arnhem, dienst te doen.

Verder werd bij onderscheidene beschikkingen Uwer Excellentie ontslag verleend aan 4 opzigters, als een 1ste, een 3de, een 4de en een 5de, en is een opzigter 5de klasse klasse overleden, terwijl, ter voorziening in de daardoor ontstane plaatsen, door Uwe Excellentie een schrijver werd bevorderd tot op zigter 5de klasse, en werden benoemd en door de commissie in dienst gesteld een opzigter 4de, twee opzigters 5de klasse en een schrijver.

Tot overzigt van de sterkte aan het bij de Staatsspoorwegen achtereenvolgens in dienst gestelde personeel en van de indeeling daarvan bij de verschillende lijnen, is, even als bij het vorige verslag heeft plaats gehad, hierachter eenen staat gevoegd (bijlage n°. 1).

Door de uitbreiding der werkzaamheden op de lijn van Zutphen naar de Duitsche grenzen werd het noodig, op die lijn zelve het bureau van den waarnemend sectie-ingenieur te vestigen, waarom de commissie, bij brief dd. 18 September, n°. 3469, aan Uwe Excellentie het voorstel deed om te Delden een geschikt locaal te huren, waartoe, bij aanschrijving dd. 23 September, n°. 134, 11de afd., door Uwe Excellentie magtiging werd verleend.

In de »Verzameling van wetten en besluiten" zijn opgenomen:

wet van 22 Junij 1862, tot onteigening van perceelen ten behoeve van den spoorweg van Nieuwe Diep tot het Niedorperverlaat (*Staatsblad* n°. 65);

wet van 20 Junij 1862, tot onteigening van perceelen ten behoeve van den aanleg van den spoorweg van Utrecht naar Kuilenburg (*Staatsblad* n°. 66);

wet van 21 Junij 1862, tot onteigening van perceelen ten behoeve van den aanleg van den spoorweg van Arnhem naar Zutphen (*Staatsblad* n°. 68);

wet van 21 Junij 1862, tot onteigening van perceelen ten behoeve van den spoorweg van Maastricht naar Roermond (*Staatsblad* n°. 70);

wet van 22 Junij 1862, houdende vaststelling van de begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1862 (*Staatsblad* n°. 121);

wet van 8 Augustus 1862, tot onteigening van perceelen ten behoeve van den spoorweg van Breda naar Tilburg (*Staatsblad* n°. 162);

wet van 8 Augustus 1862, tot onteigening van perceelen ten behoeve van den spoorweg van Roosendaal naar Bergen op Zoom (*Staatsblad* n°. 163);

algemeene voorschriften voor het opmaken der ontwerpen van de spoorwegen met de kunstwerken en gebouwen;

wet van 13 December 1862, tot onteigening van perceelen ten behoeve van den spoorweg van Roermond naar Venlo (*Staatsblad* n°. 207);

wet van 13 December 1862, tot onteigening van perceelen ten behoeve van den spoorweg van Tilburg naar Boxtel (*Staatsblad* n°. 208);

wet van 13 December 1862, tot onteigening van perceelen ten behoeve van den spoorweg van Bergen op Zoom naar Goes (*Staatsblad* n°. 209);

wet van 23 December 1862, tot onteigening van perceelen ten behoeve van den spoorweg van het Niedorperverlaat naar Alkmaar (*Staatsblad* n°. 235),

wet van 24 December 1862, houdende vaststelling der begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1863 (*Staatsblad* n°. 236);

wet van 24 December 1862, tot onteigening van perceelen ten behoeve van den spoorweg van Breda naar Moerdijk (*Staatsblad* n°. 237);

wet van 24 December 1862 tot onteigening van perceelen ten behoeve van den spoorweg van Utrecht naar Kuilenburg, tusschen den Noorder- en den Zuider-Lekdijk (*Staatsblad* n°. 238).

In de verzameling van typen zijn opgenomen:

N°. 74—76. Onderbouw van de draaibruggen over het Noordhollandsch kanaal;
» 77. Poort over den Vosdijk bij Arnhem;
» 78. » » het straatje » »
» 79. » » den schaapsdijk » »
» 80. Draaihek voor particuliere overwegen;
» 81. Draaisluitboom;
» 82. Houten wachthuisje;
» 83 en 84. Stationsgebouw der 3de klasse;
» 85 en 86. Bergplaats voor 3 locomotiven te Breda;
» 87—90. Lengteprofil van de lijn Arnhem—Zutphen;
» 91. Gemetselde duiker in de lijn Arnhem—Zutphen;

N°. 92.	Doorlaatbrug als voren;
» 93 en 94.	Gebouwtjes bestemd voor waterplaats en privaten;
» 95 en 96.	Stationsgebouw te Bergen op Zoom;
» 97.	IJzeren draaibrug over de Sneekervaart;
» 98.	IJzeren draaibrug oven de Harlinger-Bolswaardervaart;
» 99.	Marquise aan het stationsgebouw te Nieuwe Diep;
» 100.	Verhoogde los- en ladingsplaats en afrasteringen;
» 101—104.	Lengteprofil van de lijn Roermond-Venlo;
» 105.	Lengteprofil van den spoorweg in en bij Venlo;
» 106—108.	Schutsluizen in het kanaal door Zuidbeveland;
» 109.	Goederenloods;
» 110 en 111.	Bergplaats voor vijf locomotiven met reservoir-gebouw te Nieuwe Diep;
» 112—114.	Lengteprofil van de lijn Utrecht—Kuilenburg;
» 115 en 116.	Vaste brug tusschen de lunetten II en III op de Houtensche vlakte in den spoorweg van Utrecht naar Kuilenburg;
» 117.	Vaste brug over de Oud-Wulvensche wetering, als voren;
» 118.	Vaste brug tusschen de Slotsteeg en den Achterdijk, als voren;
» 119.	Poort of doorgang aan de binnenzijde van den Noorder-Lekdijk, als voren;
» 120.	IJzeren buis, als voren;
» 123—129.	Teekeningen van den onderbouw der brug over de rivier de Lek bij Kuilenburg:
» 130—135.	Teekeningen van den bovenbouw der twee plaatijzeren draaibruggen over het Noordhollandsch kanaal;
» 136 en 137.	Teekeningen van de draaibrug over de ontworpen haven te Leeuwarden;
» 138.	Schoeijing te Leeuwarden;
» 139.	Brug over de Sloterbeek in den spoorweg van Roermond tot Venlo;
» 140 en 141.	Landhoofden en pijlers van de brug over de gracht voor bastion n°. 7 te Venlo;
» 142 en 143.	Landhoofden met steunmuur van de brug over den weg naar Roermond;
» 144—147.	Landhoofden van de brug over de gracht voor bastion n°. 9 te Venlo;
» 148.	Loopbrug over de Bolswaardervaart.

Met den aankoop der eigendommen voor de eerste sectien is in het afgeloopen halfjaar geregeld voortgegaan.

Tot overzigt van de verkregen uitkomsten is hierachter weder een staat (bijl. n°. 2) gevoegd van de oppervlakte in de verschillende gemeenten van iedere sectie bij Koninklijk besluit ter onteigening aangewezen, en van de oppervlakte waarvoor de koopacten bij de commissie zijn ontvangen.

Uit den recapitulatiestaat van bijlage n°. 2 blijkt dat in het geheel voor de eerste sectien ter onteigening is aangewezen eene oppervlakte van 698,8912 bunders ongebouwde en 2,4961 bunders gebouwde eigendommen, terwijl daarvan zijn aangekocht 526,2122 bunders ongebouwde en 2,6823 bunders gebouwde eigendommen.

Voor dezen aankoop zijn 1884 koopacten gesloten.

Voor verreweg het grootste gedeelte der nog overblijvende oppervlakte van ruim 170 bunders, die nog niet onder de voorenstaande opgaven als aangekocht vermeld worden, is evenwel met de eigenaren over den afstand overeengekomen, doch hebben de koopacten om verschillende redenen nog niet ingezonden kunnen worden.

Voor die eigenaren, waarmede nog geene overeenkomst heeft kunnen getroffen worden, wordt thans, nadat de aanwijzing der te onteigenen perceelen heeft plaats gehad, beproefd, ter voldoening aan art. 17 der wet regelende de onteigening ten algemeenen nutte, om de eigendommen bij minnelijke overeenkomst te verkrijgen.

De commissie wacht weldra het berigt omtrent den uitslag dier pogingen, en zal dan aan Uwe Excellentie de opgaven overleggen der perceelen, waarvoor het geding ter onteigening zal moeten worden gevoerd.

Voor de sectie Harlingen-Leeuwarden is de geheele aankoop der benoodigde perceelen geschied; daarbij werden in het geheel geene moeijelijkheden van de zijde der eigenaren ondervonden en is dan ook geene wet tot verklaring van het algemeen nut van dien weg noodig geoordeeld.

Met den aankoop voor de tweede sectien zal nu weldra een aanvang behooren gemaakt te worden. Reeds bij brief van den 30sten Julij, n°. 2760, veroorloofde de commissie zich Uwe Excellentie er op te wijzen, dat, zou later geene vertraging in de te voeren onderhandelingen ondervonden worden, het wenschelijk te achten was om zich te verzekeren van personen die daarvoor in aanmerking konden komen opdat zij, na tot gemagtigden te zijn benoemd, de aan te koopen eigendommen zouden kunnen waarderen voor dat met de eigenlijke onderhandelingen wordt begonnen.

De commissie nam daarbij om genoemde redenen de vrijheid te verzoeken haar Uwer Excellentie's beslissing te willen kenbaar maken, of de onderhandelingen voor de tweede sectien volgens de bestaande regeling zouden moeten geschieden, en of Uwe Excellentie verlangde dat door haar personen tot benoeming wierden voorgedragen, of wel dat daarin op andere wijze zou worden voorzien.

Met het oog op de belangrijke hoeveelheid materialen, die op de stapelplaats te Dordrecht werden aangevoerd, kwam het der commissie noodig voor, om maatregelen van veiligheid, zoowel tegen ontvreemding als tegen gevaar van brand, te nemen.

Een voorstel der commissie, van den 4den Julij, tot bewaking der stapelplaats, gaf Uwer Excellentie aanleiding tot bedenkingen, die haar werden medegedeeld bij aanschrijving dd. 14 Julij, n°. 201, 11de afd., en waarvan zij de gegrondheid moest erkennen, waarom door haar bij brief dd. 9 Augustus een voorstel werd gedaan, om de stapelplaats, gedeeltelijk door het verbreeden van bestaande slooten en gedeeltelijk door het maken van een rasterwerk, af te sluiten, en daarbij tevens eenige op die stapelplaats staande arbeiderswoningen af te breken. Zij legde daarbij aan Uwe Excellentie voor deze werkzaamheden een bestek met eene begrooting van kosten over en verzocht magtiging om dit werk aan te besteden.

Krachtens de daarop door Uwe Excellentie verleende magtiging, van den 11den September, lit. H, 11de afd., werd dit werk aanbesteed op den 30sten daaraanvolgende en aangenomen door A. van der Plas te Hardinxveld, voor de som van f 498.

De afrastering is nagenoeg gereed.

Door het vervoeren naar verschillende lijnen der materialen, die te Rotterdam opgestapeld zijn geweest, kon het terrein, dat blijkens het tweede verslag tot de opstapeling van materialen van de Nederlandsche Spoorwegmaatschappij aldaar was gehuurd, gemist worden, waarom de huur van dat terrein door de commissie opgezegd werd, waarvan zij Uwer Excellentie bij haar schrijven dd. 22 November, n°. 4431, kennis gaf.

Het toezigt en de leiding der werkzaamheden voor de vervaardiging der spoorstaven in Engeland, waarvan in het vorige verslag melding werd gemaakt, geeft der commissie alle stof tot tevredenheid, zoodat dan ook die vervaardiging met kracht wordt voortgezet en de afgeleverde voorwerpen geheel aan de gestelde eischen voldoen.

Van de spoorstaven, eindverbindingen en haakbouten, waarvan de levering op den 28sten November 1861 werd aanbesteed, zijn thans geleverd:

	Spoorstaven.	Laschplaten. (paren)	Eindplaten.	Schroefbouten.	Haakbouten.
te Harlingen . . .	4,944	4,970	4,960		268,474
» Arnhem. . . .	5,398	5,400	4,500	33,891	
» Nieuwe Diep . .	3,727	3,755	3,810	37,406	269,066
» Dordrecht . . .					264,851
» Breda.	6,132	7,600	7,600	25,099	311,566
» Roosendaal . . .	7,054	11,239	5,580	52,829	
» Maastricht . . .					312,497
Totaal . . .	27,255	32,964	26,450	148,225	1,426,454

Het ontstuimige weder, dat de scheepvaart gedurende de twee laatste maanden nagenoeg geheel gestremd heeft, is oorzaak dat de aanvoer gedurende dien tijd ook nagenoeg heeft opgehouden, ofschoon op de werven der fabriek ter inscheping gereed lagen:

21,826 stuks spoorstaven;
14,580 » eindplaten;
25,000 paren laschplaten;
189 vaten schroefbouten.

De levering van het 11de perceel (300 ton stalen spoorstaven), waarvan de aanbesteding op denzelfden dag had plaats gehad en die door Uwe Excellentie, zoo als in het 4de verslag vermeld is, gegund werd aan de Maatschappij Hoërde, te Hoërde en E. Hoesch & Zoon, te Duren, heeft aanvankelijk eenige vertraging ondervonden, door bezwaren die zich bij de vervaardiging voordeden en het breken der pletrollen. Dat oponthoud was echter van betrekkelijk korten duur.

De helft der geheele levering (150 ton), die in de fabriek te Hoërde moest vervaardigd worden, is geheel opgeleverd en met de vervaardiging van de tweede helft in de fabriek te Duren zal dezer dagen een aanvang gemaakt worden.

De levering van de houten dwarsliggers, volgens bestek n°. 12, is nagenoeg voltooid.

Er zijn aangevoerd:

te Harlingen	20000	beuken liggers;
» »	20500	greenen »
» Maastricht	9314	eiken »
» »	17418	beuken »
» »	33507	greenen »
» Dordrecht	9846	eiken »
» »	20660	beuken »
» »	45380	greenen »
» Nieuwe Diep	4882	eiken »
» »	16719	beuken »
» »	25250	greenen »

Met de werkzaamheden voor het inkepen of vlakken en kreosoteren der 222500 stuks houten dwarsliggers, is door den aannemer, gedeeltelijk ten gevolge van bijzondere omstandigheden, aanvankelijk niet met zoo veel voortvarendheid te werk gegaan, als wenschelijk was; thans, nu de inrigtingen voor die bereiding op de verschillende stapelplaatsen gereed zijn, laat het zich aanzien, dat met dat werk betere vorderingen zullen gemaakt worden.

Te Harlingen zijn 16660 stuks liggers aangevoerd, waarvan de bereiding te Amsterdam is geschied, terwijl 1212 stuks liggers op de stapelplaats zelve die bewerking hebben ondergaan in de inrigting, die daartoe onlangs in werking is gekomen.

Op de stapelplaats te Dordrecht is het werk in de aldaar opgerigte inrigting gestaakt, omdat de luchtpomp niet in orde was.

Er zijn daar ter plaatse bereid 20112 liggers.

Te Nieuwe Diep zijn bereid 32238 liggers en te Maastricht zijn bereid 12250 liggers.

De levering van het vierkant beslagen eikenhout voor wissels volgens bestek n°. 28, waarvan het proces-verbaal van aanbesteding door Uwe Excellentie werd goedgekeurd bij beschikking van den 7den Junij, n°. 202, 11de afd., is geregeld voortgezet en, met uitzondering van het 3de perceel, te Breda geheel voltooid.

Met het maken en leveren van zes groote draaischijven, volgens bestek n°. 27, waarvan het proces-verbaal van aanbesteding door Uwe Excellentie was goedgekeurd bij beschikking van den 12den Junij, n°. 222, 11de afd., is in de fabriek van H. Kraseman en J. van de Wall Bake een aanvang gemaakt en geregeld voortgewerkt.

Eene draaischijf is voltooid, beproefd en wordt naar Breda verzonden.

Met de vervaardiging der overige is een aanvang gemaakt.

Op den 8den Julij heeft, krachtens de in het vorige verslag vermelde magtiging, de aanbesteding plaats gehad van 12 waterkranen, en werd die levering aangenomen voor de som van f 6793 door de firma L. J. Enthoven en C°. te 's Hage. Het proces-verbaal dezer aanbesteding werd door Uwe Excellentie goedgekeurd bij beschikking van den 12den Julij, n°. 195, 11de afd.

Met de vervaardiging dezer voorwerpen is na de goedkeuring der aanbesteding een aanvang gemaakt, zoodat de eerste ter verzending gereed is en met de vervaardiging der overige wordt voortgegaan.

De aanbesteding voor het maken van den bovenbouw van drie wegbruggen van gegoten staal, waartoe door Uwe Excellentie, blijkens het vorig verslag, magtiging werd verleend, heeft op den 25sten Julij plaats gehad, waarbij dit werk werd aangenomen door de firma de Wed. Sterkman en Zoon te 's Hage, voor de som van f 38,396.

Het proces-verbaal dezer aanbesteding werd door Uwe Excellentie goedgekeurd, bij beschikking van den 2den Augustus, n°. 185, 11de afd.

Bij brief, dd. 4 Julij, n°. 2369, verzocht de commissie Uwer Excellentie's magtiging voor de aanbesteding van de levering van 225 stuks halve wissels volgens het daarbij ter goedkeuring aangeboden bestek ten dienste der sectiën: Arnhem-Zutphen, Harlingen-Leeuwarden, Breda-Boxtel, Roosendaal-Goes en Nieuwe Diep-Niedorperverlaat.

Deze aanbesteding had krachtens de daarop door Uwe Excellentie verleende magtiging van den 15den Julij, n°. 148, 11de afd., plaats op den 7den Aug. en de levering werd aangenomen door de firma L. J. Enthoven & C°. te 's Hage, voor de som van f 85,071, terwijl het proces-verbaal van aanbesteding werd goedgekeurd bij beschikking, dd. 10 September n°. 166, 11de afd.

Het werk voor de vervaardiging dezer voorwerpen is thans zoo ver gevorderd, dat het model afgewerkt en vijf puntstukken voltooid en naar Breda verzonden zijn.

Voor de aanbesteding van de levering van vierkant beslagen eikenhout voor wissels en voor eikenhouten dwarsliggers werd Uwer Excellentie door de commissie een bestek aangeboden, bij brief, dd. 1 November, n°. 4112, en daarbij voorgesteld, die levering op den 16den December aan te besteden, waartoe door Uwe Excellentie magtiging werd verleend bij aanschrijving dd. 8 November, n°. 179, 11de afd.

Blijkens het door Uwer Excellentie's beschikking dd. 31 December n°. 219, 11de afd., goedgekeurd proces-verbaal van aanbesteding, werd die levering aangenomen als volgt:

		te Harlingen,
het 1ste perceel,		20 wissels en 1000 dwarsliggers, door Ritte van Ancum en Comp. te Zwartsluis, voor de som van f 10,890;
		te Nieuwe Diep,
» 2de	»	30 wissels en 1500 dwarsliggers, door Eindhoven en Zoon te Zwolle, voor de som van f 18,750;
		te Dordrecht,
» 3de	»	30 wissels en 1500 dwarsliggers, door E. Doublet te Amsterdam, voor de som van f 18,511.91;
» 4de	»	20 wissels en 1000 dwarsliggers, door E. Thunes te Neuburg, voor de som van f 11,500;
» 5de	»	58 wissels en 2900 dwarsliggers, door E. Doublet te Amsterdam voor de som van f 35,797.48;
» 6de	»	27 wissels en 1350 dwarsliggers, door E. Doublet te Amsterdam, voor de som van f 16,664.32;
		te Maastricht,
» 7de	»	52 wissels en 2600 dwarsliggers, door H. E. van Gelder te Amsterdam voor de som van f 34,990;
		te Venlo,
» 8ste	»	28 wissels en 1400 dwarsliggers, door H. Jansen te Didam, voor de som van f 18,844.

Eindelijk heeft nog krachtens de magtiging Uwer Excellentie van den 14den November, n°. 154, 11de afd., op den 23sten December eene aanbesteding plaats gehad voor de levering van 248,500 stuks houten dwarsliggers in 16 perceelen, waarvoor het bestek door de commissie was aangeboden bij brief dd. 11 November, n°. 4287. Deze levering werd aangenomen als volgt:

			te Harlingen,		
het 1ste perceel,	14,900	greenen liggers door	B. W. Kaars Sijpesteyn te Krommenie,	voor f	27,043.50
» 2de »	14,900	» »	» Denzelfde,	»	27,043.50
» 3de »	14,900	» »	» Denzelfde,	»	27,043.50
			te Maastricht,		
» 4de »	14,300	eiken liggers, door	C. Kuyk te Breda,	»	54,197.00
» 5de »	14,300	greenen »	» H. E. van Gelder te Amst.,	»	29,172.00
» 6de »	14,300	dennen »	» J. H. v. Hoogerwou te Boxtel	»	28,242.50
			te Dordrecht,		
» 7de »	15,000	eiken liggers, door	C. Kuyk te Breda,	»	54,750.00
» 8ste »	15,000	beuken »	» Katz en Klumpp te Gernsbach	»	38,750.00
» 9de »	15,000	» »	» F. Stam te 's Hage,	»	32,700.00
» 10de »	15,000	» »	» F. Hulsberg te Lippstadt en F. Ruping te Witten,	»	34,050.00
» 11de »	15,000	greenen »	» E. Doublet te Amsterdam,	»	27,600.00
» 12de »	15,000	» »	» E. Thunes te Neuburg,	»	27,525.00
» 13de »	15,000	» »	» E. Thunes te Neuburg,	»	27,525.00
» 14de »	15,000	» »	» E. Thunes te Neuburg,	»	27,525.00
» 15de »	15,000	dennen »	» G. J. Verburgt te Zutphen,	»	29,250.00
			te Nieuwe Diep,		
» 16de »	17,900	greenen liggers, door	Hubert Jans en Comp. te Harlingen,	»	34,278.50

De processen-verbaal dezer aanbesteding werden door Uwe Excellentie goedgekeurd bij beschikking van den 31sten December, n°. 220, 11de afd.

Bij brief van den 2den September, n°. 3249, had de commissie de eer aan Uwe Excellentie over te leggen een adres van de heeren J. F. Roux te 's Gravenhage, R. C. van den Ende te Suriname, en Harmsen & Zoon, te Harlingen, die daarin te kennen gaven, dat zij van Uwe Excellentie goedgunstig de mondelinge toezegging hadden gekregen, om eene halve of heele scheepslading West-Indisch hout ten dienste van de Staatsspoorwegen te mogen leveren, en zich, op grond daarvan, tot de commissie hadden gewend, met verzoek om te mogen worden ingelicht:

1°. welke houtsoorten de commissie wensch te ontvangen;

2°. van welke afmetingen de stukken moesten zijn;

3°. waar de lading moest geleverd worden, en

4°. tot welken prijs.

De commissie merkte hierbij op, dat zij het gebruik van Surinaamsch hout over het algemeen niet bijzonder geschikt achtte voor dwarsliggers, omdat de zware en duurzame soorten daarvan te hard en te veel aan scheuren onderhevig zijn; doch dat, volgens de door de adressanten aan de ingenieurs in algemeene dienst verstrekte inlichtingen, er echter onder die duurzame soorten waren, die van minder harde geaardheid zijn en die daardoor minder aan splijten zijn blootgesteld.

De adressanten wenschten als proef verschillende houtsoorten te leveren, waarvan sommige der commissie geheel onbekend waren en andere noch voor wisselhout, noch voor dwarsliggers geschikt zijn. Onder deze kunnen bijv. gerangschikt worden het ceder- en krapahout, de wanen- en locussoorten, die bijzonder geschikt schijnen te zijn voor binnenbetimmeringen, beschotten en voor de ruwe meubels in wachtkamers.

De commissie nam daarom de vrijheid, Uwer Excellentie voor te stellen eene beproeving te bepalen;

1°. voor dwarsliggers:

2°. voor wisselhout, en

3°. voor het timmerwerk, dat in een stationsgebouw der 3de klasse van die houtsoorten kan vervaardigd worden, —

te leveren onder voorwaarde, dat het hout voor die werken even zoo geschikt moest zijn als en tegen hoogstens den prijs van eikenhout.

In de veronderstelling dat het werkelijk de bedoeling Uwer Excellentie was, om aan de adressanten eene levering van Surinaamsch hout als proef toe te staan, stelde de commissie voor, op de boven aangehaalde voorwaarden eene overeenkomst daartoe met hen te sluiten.

Nadat door de commissie nog nader op verlangen Uwer Excellentie aangaande die zaak inlichtingen waren verstrekt, werd zij bij aanschrijving dd. 13 November, n°. 197, 11de afd., gemagtigd, onder nadere goedkeuring, eene overeenkomst voor de levering van Surinaamsch hout overeenkomstig bovengenoemd voorstel aan te gaan.

Toen intusschen deze overeenkomst door de ingenieurs in algemeene dienst, op uitnoodiging der commissie, aan den heer Roux ter onderteekening was gezonden, werd door dezen adressant bezwaar gemaakt daartoe over te gaan alvorens nadere berigten te hebben ontvangen uit de kolonie Suriname, omdat hij vreesde dat de vrijmaking der slaven in West-Indië de uitvoering der overeenkomst zal bemoeijelijken.

De commissie gaf Uwer Excellentie daarvan kennis bij haar schrijven dd. 13 December, n°. 4741, en stelde daarbij voor om het sluiten der overeenkomst aan te houden tot dat nader berigt van den heer Roux zou zijn ontvangen, met welk voorstel Uwe Excellentie zich, blijkens aanschrijving van den 17den daaraanvolgende, n°. 161, 11de afd., vereenigde.

Voor de rangschikking van de stationsgebouwen op enkele der 2de sectiën werd Uwer Excellentie door de commissie bij brief dd. 7 November, n°. 4190, een voorstel gedaan als volgt:

1ste klasse, 3de soort, Groningen;

2de klasse, Enschedé (in verband met de aldaar te maken douane-inrigting;

3de klasse, Deventer, Hengelo, Venlo en Alkmaar;

4de klasse, Lochem, Goor, Delden, Veenwouden, Oisterwijk, Boxtel, Goes, Kuilenburg en Geldermalsen;

5de klasse, Gorssel, Buitenpost, Grijpskerk, Zuidhorn, Swalmen, Reuver, Tegelen, Krabbendijke, Kapelle-Biezelinge, Niedorperverlaat en Hugowaard.

Volgens art. 36 van het programma met voorwaarden van aanbesteding voor den bovenbouw der spoorwegbruggen over den IJssel bij Zutphen en over de Maas bij Venlo, moesten de fabrikanten hunne aanbiedingen voor de uitvoering vóór den 15den Augustus aan de commissie hebben ingezonden, en er werden dan ook op dat tijdstip onderscheidene pakketten zoowel van hier te lande als van Engeland, Frankrijk, Pruissen en Belgie ontvangen.

De commissie vermeende intusschen deze pakketten niet te moeten openen, doch een proces-verbaal der ingekomen ongeopende stukken te moeten opmaken en alsdan dat proces-verbaal aan Uwe Excellentie te moeten overleggen, met een voorstel omtrent de wijze waarop naar hare meening de ingekomen plans zouden behooren te worden onderzocht.

Zij had dienvolgens de eer, bij brief dd. 19 Augustus, n°. 3082, die stukken aan Uwe Excellentie te zenden, en daarbij tevens aan te bieden de ontwerpen, die door de bij haar dienst doende ingenieurs waren opgemaakt.

Zij veroorloofde zich tevens daarbij op te merken, dat het haar wenschelijk voorkwam tot het onderzoeken dezer ontwerpen eene commissie te benoemen, waaraan ook leden, die in geene betrekking tot den aanleg van de Staatsspoorwegen staan, deel zouden nemen, ten einde den inzenders allen waarborg te verzekeren, dat dit onderzoek met alle onpartijdigheid zou plaats hebben, en daarbij tevens in deze zoo hoogst gewigtige en moeijelijke zaak van de medewerking te mogen verzekerd zijn van een paar leden, op wier voorlichting zij hoogen prijs stelde.

Zij gaf Uwer Excellentie daarom in overweging, om de heeren I. P. Delprat, generaal-majoor der genie, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, en D. J. Storm Buysing, lid van den Raad van State, uit te noodigen, om aan deze commissie te willen deel nemen, en daartoe verder aan te wijzen het lid der commissie J. P. de Bordes, de beide heeren ingenieurs in algemeene dienst en vier der eerstaanwezende ingenieurs bij de Staatsspoorwegen.

Bij aanschrijving dd. 20 Augustus, n°. 191, 11de afd., ontving de commissie de mededeeling dat het ook de meening Uwer Excellentie was, dat het onderzoek van de ingekomen plans en bestekken werd opgedragen aan eene bepaalde commissie, mede zamengesteld uit personen, die in geene betrekking tot den aanleg der Staatsspoorwegen staan.

De wijze van zamenstelling, die was voorgesteld, scheen Uwer Excellentie echter minder aannemelijk. Zij wenschte het onderzoek op te dragen aan de heeren Delprat en Storm Buysing, in gezelschap van den heer de Bordes, met toevoeging van den ingenieur van Diesen als secretaris.

Bij brief dd. 22 Augustus werd de commissie uitgenoodigd om de ontvangen plans enz. te doen toekomen aan den heer generaal-majoor Delprat, waaraan door haar onmiddellijk werd voldaan.

Op den 25sten Augustus had de eerste zitting dezer commissie plaats en werd daarin overgegaan tot de opening der ontvangen pakketten en het maken van een staat der ontvangen plans, en werd bevonden dat waren ingezonden door:

de firma Paul van Vlissingen en Dudok van Heel te Amsterdam, voor ieder der beide bruggen een ontwerp voor een ijzeren en een ontwerp voor een stalen bovenbouw;

de Nederlandsche Maatschappij voor spoorwegmaterieel te 's Graven-

hage en de Compagnie générale de matériels des chemins de fer te Brussel, voor elke der beide bruggen twee ontwerpen voor een ijzeren bovenbouw;

de Société Jon Cocherill te Seraing, voor elk der beide bruggen een ontwerp voor een ijzeren en een ontwerp voor een stalen bovenbouw;

Auguste Detombay te Marcinelle bij Charleroi, voor de brug te Venlo twee ontwerpen voor een ijzeren bovenbouw;

de Société anonyme des hauts fourneaux, usines et charbonnages de Sellessin, als voren twee ontwerpen voor een ijzeren bovenbouw:

het Cölnische Maschinenbau-Actien-Gesellschaft en den heer Johann Caspar Harkort, te Harkorten bij Haspen in Westphalen, voor elk der beide bruggen twee ontwerpen voor ijzeren bovenbouw;

de firma's Parent Schaken, Caillet Cie. en J. F. Cail & Cie. te Parijs, voor elk der beide bruggen een ontwerp voor ijzeren bovenbouw;

Robert Stephenson & Cie. te Newcastle on Tyne, voor elk der beide bruggen een ontwerp voor ijzeren bovenbouw:

Lloyds, Fosters & Cie, old park iron works te Wednesbury, voor elk der beide bruggen een ontwerp voor stalen bovenbouw;

Henry Grussel, Regent Canal Ironworks Eagle wharf road London, voor elk der beide bruggen een ontwerp voor ijzeren bovenbouw:

Charles de Bergue strong ways Iron works Manchester in nº. 10 Strand te Londen, voor de brug te Zutphen twee en voor de brug te Venlo een ontwerp voor ijzeren bovenbouw.

Alzoo buiten de ontwerpen, die door de ingenieurs in dienst der Staats-spoorwegen waren opgemaakt:

voor de brug te Zutphen elf ontwerpen voor ijzeren en drie voor stalen,

voor de brug te Venlo veertien ontwerpen voor ijzeren en drie voor stalen bovenbouw.

Reeds bij aanschrijving van den 10den September, nº. 180, 11de afd., ontving de commissie van Uwe Excellentie het rapport met de bijlagen waarbij de heeren Delprat, Storm Buysing en de Bordes den uitslag van hun onderzoek hadden medegedeeld, en wenschte Uwe Excellentie daaromtrent het gevoelen der commissie te vernemen, en inzonderheid ook over de ontwerpen van de ingenieurs bij de commissie werkzaam, welke toen nog buiten onderzoek waren gelaten.

In dit rapport werd in de algemeene beschouwingen over de ingekomen plans, waarmede het aanvangt, er op gewezen, dat er bij al de ingekomen ontwerpen geen eigenlijk geheel nieuwe stelsels tot het overspannen van groote openingen voorkomen, doch dat het ook te verwachten was dat de bekende en te regt zeer geachte firma's, van wie die ontwerpen afkomstig zijn, zich niet aan onbeproefde constructien zouden wagen, maar zich bepalen tot hetgeen door ondervinding gebleken is uitvoerbaar en geschikt te zijn.

Bij een meer voortgezet onderzoek had zich bij die heeren de overtuiging gevestigd, dat geen der ontwerpen ongeschikt of onbruikbaar te achten was, maar dat integendeel alle, zonder onderscheid, ruimschoots aan de gestelde voorwaarden voldeden en sommige werkelijk uitmuntend te noemen zijn en van eene hooge mate van kennis en smaak getuigen.

Het verschil in prijzen door verschillende inzenders voor de uitvoering van hunne ontwerpen gesteld, was intusschen zeer groot; zoo zelfs dat sommige tot het dubbele van andere waren opgevoerd; die laatste zouden dus, zoo als in het rapport gezegd wordt, alleen dan mogen worden aanbevolen, indien geen der minder kostbare voor de uitvoering in aanmerking kon komen.

De commissie van onderzoek heeft gemeend het ontwerp, waarvoor de minste kosten worden geëischt, het allereerst aan een naauwgezet onderzoek te moeten onderwerpen, ten einde na te gaan, of daarbij aan al de bepalingen van hechtheid en sterkte bij de voorwaarden gesteld was voldaan, en tevens al de waarborgen gevonden worden die leiden konden tot eene aanbeveling ter uitvoering.

De ontwerpen van het Keulsche Maschinenbau-Actien-Gesellschaft te zamen met den heer J. C. Harkort kwamen dan in de eerste plaats in aanmerking. Voor elke der bruggen te Zutphen en te Venlo werden twee ontwerpen aangeboden; bij de eene was het regthoekig spanwerkstelsel en bij het andere het stelsel met gebogen randen gekozen.

In het rapport wordt verder gezegd dat, blijkens de door de inzenders overgelegde berekeningen, nergens de in het programma gestelde grens voor de drukkingen en spanningen waaraan de brugdeelen zijn onderworpen overschreden, maar echter uiterst digt genaderd worden, zoo zelfs dat de grens hier en daar zou overschreden zijn, indien men, zoo als sommigen willen, bij de deelen, aan de zamendrukking onderworpen, eenige verzwakking door de klinkgaten te weeg gebragt moest aannemen, daar alleen bij de deelen aan uitrekking blootgesteld, door den ontwerper die verzwakking is in rekening gebragt.

Het op nieuw herhalen en verifiëren van de berekeningen voor de bruggen te Zutphen en te Venlo had der commissie van onderzoek de overtuiging gegeven, dat de ontwerpers met juistheid en getrouwheid zijn te werk gegaan, maar haar tevens doen zien, dat de besparing van materieel zoover was gedreven als met inachtneming der bepalingen van het bestek maar eenigzins was overeen te brengen, — dat, volgens haar, geen reden van afkeuring kan opleveren, maar de bekwaamheid van den ontwerper in een gunstig daglicht stelde.

Nadat genoemde commissie zich alzoo door een verder naauwkeurig onderzoek overtuigd had van de doeltreffende inrigting en zamenstelling der deelen voor de bruggen met spanwerk te Zutphen en te Venlo, waaraan zij vermeende de voorkeur te moeten geven boven die met parabolische liggers, en dat zij aan al de voorwaarden voldeden in het uitgeschreven programma geëischt, en die men van zulke gewrochten met regt moet verwachten, terwijl geen der overige ingezonden ontwerpen, hoeveel verdienste zij ook mogen bezitten, zulke overwegende voordeelen beloofden als tegenover prijsverhooging van 65 tot 100 procent op die der Keulsche maatschappij konden gesteld worden, is zij met eenparigheid van stemmen tot het besluit gekomen, als haar gevoelen aan Uwe Excellentie kenbaar te maken, dat de ontwerpen van bruggen met spanliggers voor de bruggen te Zutphen en te Venlo van wege de Keulsche Maatschappij ingezonden boven al de overige aan haar oordeel onderworpen ter uitvoering verdienen aanbevolen te worden.

De commissie van onderzoek merkt intusschen verder in haar rapport op dat, ofschoon zij de bedoelde ontwerpen met vol vertrouwen ter uitvoering durft aanbevelen, zij daarom niet meent, dat die ontwerpen tot in al de bijzonderheden der zamenstelling zonder eenige wijziging behooren te worden overgenomen; meer dan ééne aanmerking was haar bij het gehouden onderzoek voorgekomen, waarvan de voornaamste kortelijk door haar werden vermeld.

De gebreken, welke zij bedoelde, achtte zij niet van overwegend belang, en zij gaf daarbij te kennen, dat de ontwerpen van anderen evenzeer, zelfs tot meer gewigtige aanmerkingen op sommige deelen der zamenstelling aanleiding gaven.

De commissie van onderzoek heeft het eindelijk minder noodig geacht al de overige ontwerpen aan de nacijfering der berekeningen te onderwerpen, zoo als zij die op de ontwerpen hierboven aangewezen had toegepast.

Hulde doende aan de groote verdiensten die in meer dan een opzigt in sommige ontwerpen gevonden worden, aan de juistheid en naauwkeurigheid der voorstellingen, de uitvoerigheid en duidelijkheid der berekeningen en verklaringen, was toch naar hare meening de omstandigheid van het aanzienlijk verschil in de geëischte prijzen van dien aard, dat zij geene vrijheid meende te hebben een dier ontwerpen met die der Keulsche Maatschappij ter uitvoering aan te bevelen, terwijl het, zoo als door haar wordt uitgedrukt, de indiening van haar verslag zeer vertraagd en de aangewende moeite weinig beloond zou hebben, om al de gemaakte berekeningen na te gaan of wel waar zij ontbraken, aan te vullen.

Na ontvangst der bovengenoemde aanschrijving met bijlagen aan Uwe Excellentie, heeft de commissie al de plans der bruggen en het rapport der heeren Delprat, Storm Buysing en de Bordes in handen gesteld de heeren ingenieurs in algemeene dienst, en na ook de beoordeeling van die ingenieurs te hebben ontvangen, legde zij bij brief dd. 25 October, nº. 94 kabinet, aan Uwe Excellentie een verslag over, waarin zij haar gevoelen over de ingekomen plans, zoowel over die welke ter mededinging waren ingezonden als over die door hare ingenieurs opgemaakt, mededeelde.

De commissie nam de vrijheid daarbij op te merken, dat het Uwer Excellentie uit dat verslag blijken zou, dat geen der ontwerpen onveranderd voor uitvoering kon worden aanbevolen en dat de onderzoekcommissie wat betrof de ontwerpen Harkort ook daarop gewezen had; doch dat de door die firma aangeboden eenheidsprijzen, in verband met het betrekkelijk geringe gewigt van de bruggen, volgens hare ontwerpen, toelieten daarin de noodig geoordeelde versterkingen en wijzigingen te maken, die wel is waar tot eene vermeerdering van gewigt aanleiding zouden geven, doch waarna de kosten voor de bruggen nog ver beneden die der andere ingezonden ontwerpen zouden blijven.

Op grond daarvan verzocht de commissie Uwer Excellentie's magtiging om met die firma, indien zij hare eenheidsprijzen gestand bleef, in overleg te treden over het wijzigen van hare ontwerpen, voor zooveel dit noodig werd geacht.

Zij gaf daarbij te kennen, dat zij er hoogen prijs op zou stellen dat Uwe Eexcellentie haar veroorloofde bij het maken der wijzigingen in de ontwerpen den generaal Delprat en indien de toestand van den heer Storm Buysing, die inmiddels ernstig ongesteld was geworden, ook dat lid van de commissie van onderzoek te raadplegen, omdat het oordeel en de kennis dezer heeren door haar op hoogen prijs worden gesteld, terwijl zij zich vleide dat die heeren bereid zouden zijn om weder mede te werken tot het vaststellen van deze zoo hoogst belangrijke ontwerpen.

Eindelijk nam de commissie de vrijheid de aandacht Uwer Excellentie te vestigen op enkele der ontvangen plans, die met bijzonder veel bekwaamheid waren zamengesteld, doch uit hoofde van den hoogen prijs niet ter uitvoering konden worden voorgesteld; maar welke zoo vele goede denkbeelden bevatten, dat het naar het oordeel der commissie wenschelijk moest geacht worden, daarvan in het vervolg, zoo mogelijk bij het opmaken der ontwerpen voor andere bruggen partij te trekken. Zij verzocht Uwe Excellentie daarom magtiging, om wanneer eene beslissing zou zijn genomen, met die inzenders in overleg te treden over den aankoop dier ontwerpen en Uwer Excellentie alsdan een voorstel te doen omtrent den prijs waarvoor die ontwerpen zouden kunnen aangekocht worden.

Bij aanschrijving dd. 30 October, nº. 221, 11de afd. gaf Uwe Excellentie aan de commissie te kennen, dat overeenkomstig haar voorstel met de firma Harkort over de wijzigingen welke noodig werden geacht in overleg kon worden getreden. Uwe Excellentie achtte het intusschen wenschelijk, dat die firma en hare ingenieurs in staat zouden gesteld worden om mondeling hunne zienswijze mede te deelen, en verzocht daarom de commissie hen naar 's Hage op te roepen.

De generaal-majoor Delprat werd blijkens bovengenoemde aanschrijving door Uwe Excellentie uitgenoodigd aan de conferentie der commissie deel te nemen, welke uitnoodiging Uwe Excellentie ook aan den heer Storm Buysing had wenschen te rigten, zoo zijn toestand dat niet belet had.

Met het voorstel der commissie tot aankoop der door haar aangegeven ontwerpen kon Uwe Excellentie zich mede vereenigen; zij achtte dien aankoop, indien die ontwerpen het gunstig oordeel daarover geveld wettigen, zelfs wenschelijk, omdat daardoor eene aanmoediging zou worden gegeven aan hen, op wier inschrijvingen de keuze niet is gevallen, terwijl de ontwerpers schadeloos zouden gesteld worden wegens de kosten aan de vervaardiging der ontwerpen besteed, en de Regering van de andere zijde in staat zou worden gesteld later partij te trekken van hetgeen die ontwerpen goeds bevatten, hetgeen zonder het toekennen van vergoeding niet wel kon geschieden.

Het behaagde verder Uwer Excellentie, naar aanleiding van het gunstig oordeel der commissie over de door aan haar toegevoegde ingenieurs opgemaakte ontwerpen, aan die twee ingenieurs, die meer bepaaldelijk met de uitwerking dier ontwerpen waren belast geweest, Uwer Excellentie's voldoening daarover te betuigen.

Overeenkomstig het door Uwe Excellentie te kennen gegeven verlangen, heeft de commissie, onder medewerking van den generaal-majoor Delprat en de ingenieurs in algemeene dienst, in de maand November eene conferentie gehad met den heer Harkort, een der directeuren van het Cölnische Maschinenbau-Actien-Gesellschaft en een der ingenieurs der inzenders van de bedoelde ontwerpen en werd daarin overeengekomen over de wijziging die in de ontwerpen, wenschelijk voorkwamen.

Laatstgenoemde ingenieur is daarop te 's Hage gebleven om de ontwerpen zooveel noodig te wijzigen en is daarmede gereed. De plans worden thans door de ingenieurs in algemeene dienst nogmaals zorgvuldig onderzocht en nagerekend en deze zijn ook daarmede zeer ver gevorderd, zoodat de commissie zich vleit Uwer Excellentie weldra den uitslag van een en ander te zullen kunnen kenbaar maken.

Zoowel uit het hiervoren vermelde omtrent de zaken van meer alge-

meenen aard, den aanleg der spoorwegen betreffende, als uit hetgeen hierna omtrent den aanleg van ieder der lijnen in het bijzonder zal worden medegedeeld, zal het Uwer Excellentie, zoo de commissie vertrouwt, blijken, dat in het afgeloopen halfjaar groote vorderingen in deze belangrijke onderneming zijn gemaakt.

Met de opnemingen op het terrein, de waterpassingen, berekeningen, het opmaken der onteigeningsbescheiden enz. is zooveel mogelijk voortgegaan, zoodat voor al die gedeelten, waarvan de rigtingen voorloopig waren vastgesteld, deze werkzaamheden zijn voltooid; terwijl voor die gedeelten, waarvoor rigtingen aan Uwe Excellentie ter goedkeuring werden aangeboden, alles is voorbereid om in zoo korten tijd als de omvang van dat werk maar eenigzins gedoogt, de onteigeningsbescheiden te kunnen opmaken. Het is van het grootste belang, dat met het opmaken van die bescheiden voor alle ander werk worde voortgegaan, omdat, behalve het geruime tijdsverloop, dat gevorderd wordt om aan al de formaliteiten, voorgeschreven in de wet regelende de onteigening ten algemeenen nutte te voldoen, de onderhandelingen met de eigenaren, waarmede eerst een aanvang kan worden gemaakt nadat de eindaanwijzing der te onteigenen perceelen heeft plaats gehad, en vooral het opmaken en sluiten der koopacten, voor den aankoop bij minnelijke overeenkomst, bedoeld bij art. 17 van bovengenoemde wet, buitengewoon veel tijd vorderen, althans voor onteigeningen als hier, die over eene uitgestrektheid van zoo vele mijlen moeten worden voortgezet en waarbij zoo vele belangen betrokken zijn.

Om een algemeen overzigt over den stand der werkzaamheden gemakkelijk te maken, zijn in een hierachter gevoegden staat (bijlage nº. 3) aangewezen de gedeelten der verschillende lijnen, met opgave der lengten die thans in behandeling zijn.

Uit dien staat blijkt, dat reeds in aanleg zijn verschillende gedeelten, tot eene gezamenlijke lengte van 175,480 el, of nagenoeg $^1/_5$ van de aan te leggen wegen; dat daarenboven voor den aanleg van gedeelten tot eene gezamenlijke lengte van 112,510 el of ruim $^1/_8$ der geheele lengte het algemeen nut bij de wet verklaard is, voor 157,422 el of ruim $^1/_9$ der der totale lengte de onteigeningsbescheiden gereed zijn, en voor nog 122,679 el lengte rigtingen aan Uwe Excellentie werden voorgesteld; zoodat thans van de 888,631 el lengte van de wegen, die volgens de raming bij de wet van 18 Augustus 1860 moet worden aangelegd, reeds 568,091 el lengte, of 120 à 130 mijl meer dan de helft der geheele uitgestrektheid in behandeling is, zonder nog in aanmerking te nemen de gedeelten, waarvoor een onderzoek is begonnen om de rigtingen daarvoor te kunnen voorstellen.

Voor de lijn van Zutphen naar de Duitsche grens zijn de onteigeningsbescheiden voor de geheele lengte gereed, en is men met het opmaken der ontwerpen voor den aanleg van de baan en de kunstwerken reeds ver gevorderd, terwijl drie sectien, namelijk die van Breda tot Tilburg, van Roosendaal tot Bergen op Zoom en van Harlingen tot Leeuwarden, in dit jaar voor de exploitatie gereed zullen zijn; voor twee bruggen over onze hoofdrivieren, bij Zutphen en bij Venlo, de onderbouw grootendeels voltooid is, en voor de kolossale brug bij Kuilenburg de onderbouw is aanbesteed en daarmede weldra een aanvang zal worden gemaakt.

Over het algemeen zijn er met de uitvoering der in aanleg zijnde werken geene bezwaren van overwegend belang ondervonden. Aan de spoorweghaven te Nieuwe Diep hebben enkele afschuivingen plaats gehad, die evenwel gemakkelijk hebben kunnen hersteld worden; dergelijke afschuivingen zullen oorzaak zijn dat een gedeelte van het kanaal door Zuidbeveland door middel van baggeren op de diepte moet worden gebragt, waaromtrent eene moeijelijkheid met den aannemer is ontstaan, die van oordeel is daartoe door zijn contract niet verpligt te zijn.

Een voorstel om dit gedeelte van het werk op rekening van den aannemer te doen uitvoeren, werd aan Uwe Excellentie overgelegd.

Bij den onderbouw van de brug te Zutphen werd eenige vertraging veroorzaakt in de beheijing voor de stroompijlers door de vastheid van den ondergrond, en bij dien van de brug bij Venlo door herhaalde hooge waterstanden op de rivier de Maas.

Deze bezwaren zijn intusschen overwonnen en zullen geene verdere vertraging voor de geheele voltooijing dier werken ten gevolge hebben.

Bij de ontgravingen voor den spoorweg van Vaeshartelt naar Roermond in het Bunderbosch hebben afscheuringen van grond aan de berg-zijde plaats gehad. De ontgravingen zijn toen op die plaatsen, alwaar de scheuren een verontrustend aanzien verkregen, gestaakt, en de afgescheurde plaatsen met zorg voorzien met kleigrond, om te verhinderen dat het langs den berg afkomende water in de scheuren dringt en daardoor het afschuiven te voorkomen.

Thans wordt een nauwkeurig onderzoek gedaan naar de gesteldheid van den ondergrond, en zullen, nadat dit onderzoek is afgeloopen, de noodige voorstellen worden gedaan voor de te maken voorzieningen, ten einde verdere nazakkingen van den grond te voorkomen.

Eene verzakking in den dijk, over de in aanbouw zijnde suatiesluis te Hansweert, in Zuidbeveland, heeft het maken van betrekkelijk kostbare voorzieningen aldaar gevorderd, waarvan hierna omtrent het verslag der werken voor het kanaal door Zuidbeveland meer breedvoerig melding wordt gemaakt.

Vele belangrijke werken en leveringen werden in het laatste halfjaar aanbesteed.

De uitslag van deze aanbestedingen is in den hierachter gevoegden staat (bijlage nº. 4) zamengevat, en kan, een paar aanbestedingen uitgezonderd, zeer gunstig worden genoemd.

Nagenoeg al de werken of leveringen werden beneden de begrootingssommen aangenomen; de prijzen, die bedongen werden voor de levering van de houten dwarsliggers, waren zelfs buitengewoon laag.

Het steeds vermeerderend aantal exemplaren van de bestekken voor de Staatsspoorwegen, dat noodig was zoowel ter verspreiding als om aan de menigvuldige aanvragen tot het bekomen van exemplaren te voldoen, gaf der commissie aanleiding om Uwe Excellentie bij brief dd. 11 Augustus, nº. 3026, voor te stellen, om die verspreiding te beperken, doch de bestekken tegen betaling van een matigen prijs voor ieder belanghebbende verkrijgbaar te stellen.

Blijkens aanschrijving van den 17den September, nº. 193, 11de afd., mogt dit voorstel de goedkeuring Uwer Excellentie wegdragen. Deze nieuwe regeling zal vermoedelijk weldra in werking komen.

Lijn Arnhem-Leeuwarden.

Sectie Arnhem-Zutphen.

Nadat, zoo als in het laatste verslag is vermeld, de wet tot onteigening der perceelen voor deze sectie door de beide Kamers der Staten-Generaal was aangenomen, werden aan de commissie door Uwe Excellentie, bij aanschrijving van den 28sten Junij, nº. 163, 11de afd., de onteigeningsbescheiden teruggezonden, met uitnoodiging, daarin de wijzigingen en bijvoegingen te doen maken, die na de eerste ter-visie-ligging noodig werden geoordeeld, en nadat hieraan was voldaan, ontving zij, bij aanschrijving dd. 1 Augustus, nº. 169, 11de afd., de mededeeling, dat die stukken aan den Commissaris des Konings in Gelderland waren gezonden, om, volgens de wet, andermaal ter inzage van belanghebbenden te worden nedergelegd, en dat heeren Gedeputeerde Staten van Gelderland waren uitgenoodigd om eene commissie uit hun midden te benoemen tot het houden der zittingen, bedoeld bij art. 10 der wet van den 28sten Augustus 1851 (*Staatsblad* nº. 125), terwijl de eerstaanwezend ingenieur bij de Staatsspoorwegen te Arnhem door Uwe Excellentie werd aangewezen om deze zittingen bij te wonen. Zij werden gehouden:

te Arnhem den 27sten Augustus,
» Rheden » 28sten »
» Brummen » 29sten »
» Zutphen » 30sten »

Ten slotte werden bij Koninklijk besluit van den 7den October, nº. 100, de te onteigenen perceelen aangewezen.

In het afgeloopen halfjaar is met den aankoop bij minnelijke schikking voortgegaan. Sedert de laatste opgave zijn 31 koopacten gesloten, te zamen voor eene oppervlakte van 16.1533 bunders ongebouwde en 0.1024 bunders gebouwde eigendommen. Met de verkoopers was intusschen mee renrdeels reeds vroeger over den afstand overeen gekomen.

Thans, nu de eindaanwijzing der te onteigenen perceelen is geschied, wordt, ter voldoening aan art. 17 der wet regelende de onteigening ten algemeenen nutte, gepoogd de gronden, waarvoor over den afstand nog niet met de eigenaren heeft kunnen worden overeengekomen, bij minnelijke overeenkomst te verkrijgen, en zal de commissie, zoodra die pogingen geheel zullen zijn afgeloopen, aan Uwe Excellentie eene opgave doen der perceelen, waarvoor die pogingen niet tot een gunstigen uitslag hebben mogen leiden, met een voorstel tot regterlijke onteigening, overeenkomstig art. 19 en volgende der meergenoemde wet.

Omtrent de plaatsing van het station te Arnhem hebben de gevoerde onderhandelingen nog tot geene beslissing geleid, en daarin zal waarschijnlijk ook geene beslissing kunnen genomen worden alvorens de wijze van exploitatie voor de Staatsspoorwegen zal zijn vastgesteld.

Nadat naar aanleiding der aanschrijving Uwer Excellentie dd. 16 Julij, litt. K, door de commissie bij brief van den 31sten Julij, nº. 2765, nader was berigt betrekkelijk de plaatsing van de halte aan de Steeg, werd die plaatsing bij aanschrijving dd. 22 Augustus, nº. 183, 11de afd., vastgesteld ter westen van het punt alwaar de spoorweg den straatweg in die gemeente snijdt, welke plaatsing, zoo als in het laatste verslag vermeld is, door het gemeentebestuur van Rheden werd voorgestaan.

Bij aanschrijving van den 26sten Junij, nº. 179, 11de afd., ontving de commissie van Uwe Excellentie terug het bestek voor het maken van een gedeelte van de aardebaan, de kunstwerken enz. voor den spoorweg van Arnhem naar Zutphen, met verzoek aangaande enkele in dat bestek voorkomende bepalingen nadere inlichtingen te verstrekken, alsmede te berigten, of voor den aanleg van den weg genoegzaam terrein zij verkregen om met de werken te beginnen, zonder vrees dat spoedig zal worden gestuit op gronden, die nog niet verkregen zijn.

Bij hare missive, dd. 18 Julij, nº. 2584, bood de commissie Uwer Excellentie dat bestek met de gevraagde inlichtingen weder aan, en gaf daarbij met betrekking tot de vraag of over genoegzaam terrein kan beschikt worden om met de werken te kunnen beginnen en voortgaan, te kennen, dat toen koopcontracten gesloten waren voor de aaneenliggende gronden in drie gedeelten van den weg, ter lengte van 3000, 1300 en 2400 el, in welke gedeelten alleen nog over het doorsnijden van enkele gemeentewegen met de besturen moest worden overeengekomen, en dat daaruit naar hare meening voor de uitvoering der werken wel geen het minste bezwaar zou te vreezen zijn, en dat met het oog op de spoedige aanwijzing der nog ontbrekende perceelen, voor de geheele sectie, er wel geen twijfel kon overblijven dat de werkzaamheden zoude kunnen aangevangen en ongestoord kunnen voortgezet worden.

Zij stelde daarbij voor om het werk op den 28sten Augustus aan te besteden om den aannemer in de gelegenheid te stellen dat hij nog vóór den winter het noodige materieel zou kunnen aanschaffen en de noodige maatregelen nemen om aan de op sommige gedeelten dezer sectie zoo belangrijke aardewerken in dat jaargetijde te kunnen voortwerken.

In het bestek voor die werken was tevens nog eene verandering gemaakt voor eene wijziging die door het gemeentebestuur van Arnhem verlangd was in het ontwerp voor eene poort in den spoorweg over de Schaapsdrift, omtrent welk verlangen door Uwe Excellentie bij aanschrijving van den 1sten Julij, nº. 200, 11de afd., van de commissie berigt gevraagd werd.

Krachtens de magtiging Uwer Excellentie van den 23sten Julij, nº. 203, 11de afd., werd dit werk op den 28sten Augustus in het openbaar aanbesteed en aangenomen door R. J. Heltus te Doornenburg voor de som van f 794,000.

Het proces-verbaal dezer aanbesteding werd door Uwe Excellentie goedgekeurd bij beschikking, dd. 9 September, nº. 187, 11de afd.

Spoedig na die goedkeuring is met de werkzaamheden een aanvang gemaakt, voornamelijk in de gemeenten Brummen en Dieren, uit hoofde de vorderingen met den aankoop der benoodigde gronden, daartoe in die gemeente de beste gelegenheid gaven. Thans is reeds over eene lengte van ruim 3000 el de baan voltooid en ten deele bezood, is van vier duikers het metselwerk tot onder de hardsteenen dekstukken ge-

reed, en eene aanzienlijke hoeveelheid bouwstoffen voor de overige kunstwerken aangevoerd.

Voor de draaibrug over het Apeldoornsche kanaal, beschreven in bestek n°. 11, zijn de onderbouw en de brugwachterswoning geheel afgewerkt. Het in gereedheid brengen en aanvoeren van den ijzeren bovenbouw heeft eenige vertraging ondervonden; doch thans gaat het werk geregeld voort.

Voor de brug over de rivier de IJssel bij Zutphen zijn de beide landhoofden en al de landpijlers geheel afgewerkt.

De beheijing voor de beide stroompijlers is met buitengewoon veel moeite en oponthoud gepaard gegaan door de vastheid van den bodem. Zij is intusschen op den 15den December geheel voltooid, en vermoedelijk zal in het begin van de maand Januarij de betonstorting mede geheel kunnen geschied zijn.

De werkzaamheden voor het maken van een gedeelte aardebaan tusschen Brummen en Zutphen en voor het stationsplein binnen die vesting (volgens bestek n°. 16) zijn met kracht voortgezet, zoodat de aardebaan en dat plein bijna voltooid zijn.

Het met deze werkzaamheden in verband staande heiwerk der houten beschoeijing langs den weg naar de Marsch-weide is geschied.

Het bestek voor het maken van overgangswerken aan den linker IJsseldijk bij Zutphen, waarvan in het vierde verslag melding is gemaakt, werd door de commissie bij brief van den 3den Julij, n°. 2340, andermaal aan Uwe Excellentie ter goedkeuring aangeboden, nadat zij in dat ontwerp eene wijziging had doen maken ter tegemoetkoming aan eene door Gedeputeerde Staten der provincie Gelderland tegen dat ontwerp gemaakte bemerking, en zij verzocht daarbij magtiging om die werken op den 7den Augustus aan te besteden.

Die magtiging werd door Uwe Excellentie verleend bij aanschrijving van den 11den Julij, n°. 193, 11de afd., en bepaald dat de aanbesteding zou geschieden op den 14den Augustus.

Dit werk werd aangenomen door K. Kooy te Amsterdam voor de som van f 51,500, en het proces-verbaal van aanbesteding door Uwe Excellentie goedgekeurd bij beschikking van den 22sten Augustus, n°. 204, 11de afd.

Later is echter, onder goedkeuring Uwer Excellentie, de uitvoering van het contract door den aannemer K. Kooy overgedragen aan L. J. de Borst Verdoorn te Ameide, en werd de deswege gesloten overeenkomst door Uwe Excellentie goedgekeurd bij beschikking van den 10den November, n°. 232, 11de afd.

Inmiddels is met het werk terstond na de goedkeuring van het procesverbaal van aanbesteding een aanvang gemaakt en is het thans zoo ver gevorderd, dat het metselwerk van de poort en van de bekleedingsmuren geheel is opgetrokken tot den onderkant der rollagen. De IJsseldijk is afgegraven en de bestrating weder gelegd, zoodat het vervoer, dat gedurende het werk over een omweg moest plaats hebben, weder over den IJsseldijk kon toegelaten worden.

De voorgenomen ruil van gronden, behoorende aan de gemeente Zutphen, waarop de nieuw aan te leggen vestingwerken aldaar moesten worden gemaakt, met de gronden thans behoorende tot het domein van oorlog en waarvan in het laatste verslag sprake was, hebben tot geen uitslag geleid; zij zijn gestuit op de omstandigheid, dat op de bedoelde gemeentegronden overblijfselen bestaan van eene lijmziederij, welke daar opgerigt is tijdens die grond in erfpacht was uitgegeven, op welke fabriek twee hypotheken gevestigd zijn geweest, waarmede die overblijfselen nog bezwaard zijn, terwijl het gemeentebestuur van Zutphen bezwaar maakte om, hoewel die hypotheken niet in de nieuwe registers zijn overgeschreven, den grond vrij over te dragen, omdat het bestuur in de onmogelijkheid verkeerde om de doorhaling dier inschrijvingen te verkrijgen.

De meergemelde gemeentegronden zullen dus geregtelijk moeten onteigend worden en zijn in het Koninklijk besluit van 7 October, n°. 100, tot aanwijzing der te onteigenen perceelen opgenomen.

Daar intusschen met de uitvoering der werken voor de veranderingen aan die vesting op de gronden behoorende tot het domein van Oorlog kon worden aangevangen en binnen een niet ver verwijderd tijdstip de bedoelde gemeentegronden geregtelijk zouden onteigend kunnen worden, stelde de commissie bij brief dd. 8 October, n°. 3771, voor, om die werken op den 11den November aan te besteden, waartoe door Uwe Excellentie magtiging werd verleend bij aanschrijving van den 13den daaraanvolgende, n°. 231, 11de afd.

De uitvoering van dat werk werd aangenomen door B. A. Wiegerink te Groenlo, voor de som van f 189,925, en het proces-verbaal dezer aanbesteding door Uwe Excellentie goedgekeurd bij beschikking van den 24sten November, n°. 225, 11de afd.

Met die werkzaamheden is een begin gemaakt.

Bij brief van den 1sten December, n°. 4548, bood de commissie Uwer Excellentie een bestek met twee teekeningen en begrooting van kosten aan voor het maken van het nog overblijvende gedeelte van de spoorwegbaan binnen de vesting Zutphen, en voor het maken van drie spoorwegbruggen over de vestinggrachten aldaar, en aangezien de in dit bestek omschreven werken in verband staan met de verdedigingswerken te dier plaatse, stelde zij daarbij voor om die bescheiden aan de beoordeeling van Zijne Excellentie den Minister van Oorlog te onderwerpen.

Sectie *Zutphen-Zwolle.*

Gedeelte Zutphen-Deventer.

Bij brief van den 17den September, n°. 3455, werden door de commissie aan Uwe Excellentie ter goedkeuring aangeboden de bescheiden voor de wettelijke onteigening van de perceelen, benoodigd voor den aanleg van den spoorweg van Zutphen naar Deventer.

Voor dezen spoorweg zijn twee stations ontworpen:

1°. te Gorssel, tusschen den weg in de gemeente Gorssel, sectie E, n°. 1388, en den grindweg van Gorssel naar 't Joppe en Dorth, en

2°. te Deventer, waarvan de plaatsing in overleg met de militaire genie voorloopig was ontworpen aan de stadszijde en wel tusschen den ouden weg naar Raalte, den nieuwen of grindweg naar Raalte en de vestinggrachten van Deventer.

De commissie merkt hierbij op, dat ofschoon het proces-verbaal betrekkelijk de rigting voor dezen weg, voor zoover die zal gemaakt worden op 's Rijks militaire gronden en binnen de verboden kringen der vesting Deventer, en voor de daarmede in verband staande werken nog niet gesloten is, volgens ontvangen mededeeling van den betrokken ingenieur er tegen de voorgestelde rigting, met betrekking tot het belang der verdediging, geen bezwaar zou bestaan, en dat zij weldra aan Uwe Excellentie een voorstel betrekkelijk de voorwaarden waarop die rigting kan worden vastgesteld zou doen, terwijl zij in overweging gaf om, in afwachting van dat voorstel, de bovengenoemde bescheiden, ter voldoening aan art. 7 der wet regelende de onteigening ten algemeenen nutte, op de raadhuizen der betrokken gemeenten voor belanghebbenden ter inzage te doen nederleggen.

Als een vervolg op haar hiervoren genoemd schrijven, had de commissie de eer aan Uwe Excellentie bij brief dd. 29 September, n°. 3595, over te leggen twee teekeningen, met beschrijving betrekkelijk de ontworpen rigting voor dien spoorweg binnen de verboden kringen en op 's Rijks militaire gronden van de vesting Deventer en van het station bij laatstgenoemde plaats, geheel op 's Rijks militaire gronden ontworpen, zoo als zij vermeende dat het in het belang van den spoorweg zou behooren te worden ingerigt, en nam zij de vrijheid Uwe Excellentie daarbij in overweging te geven, dat ontwerp te zenden aan Uwer Excellentie's ambtgenoot van Oorlog, met uitnoodiging om te willen doen opmaken eene opgave der voorwaarden en werken, die in het belang der verdediging daaraan zouden behooren te worden toegevoegd, om die alsdan met de dezerzijds opgegeven punten in een proces-verbaal zamen te kunnen vatten en dat stuk verder ter goedkeuring aan Uwe Excellentie en aan die van Zijne Excellentie den Minister van Oorlog te onderwerpen.

Bij aanschrijving van den 12den November, lit. I, 11de afdeeling, werd door Uwe Excellentie aan de commissie te kennen gegeven, dat, na raadpleging van het Departement van Oorlog omtrent de ontworpen rigting van den spoorweg binnen de verboden kringen der vesting Deventer, de onteigeningsbescheiden, overeenkomstig haar voorstel van den 17den September, in de betrokken gemeente ter inzage zouden worden nedergelegd, en dat tot het opmaken van een ontwerp-proces-verbaal, betreffende den spoorweg en bijbehoorende werken binnen de verboden kringen dezer vesting van hare zijde kon worden medegewerkt.

De commissie hoopt spoedig in staat te zullen zijn om dat ontwerp aan de goedkeuring Uwer Excellentie te onderwerpen.

Gedeelte Deventer-Zwolle.

Aan het verlangen Uwer Excellentie, waarvan in het vierde verslag werd melding gemaakt, dat voor dezen weg de noodige opneming zouden gedaan worden voor eene rigting langs Raalte, en om van de verkregen uitkomst van het tracé, dat de lijn naar de meening der commissie zou moeten volgen, mededeeling te doen, met eene raming van kosten van deze lijn, vergeleken met die langs Wijhe en Olst, is voldaan geworden bij brief dd. 25 Julij, n°. 2692.

Bij dit onderzoek heeft men aangenomen dat de rigting over Raalte zoo zou worden genomen, als zij in 1846, met een station bezuiden Zwolle, door de Overijsselsche Spoorwegmaatschappij is voorgesteld.

Bij de vergelijking der vermoedelijke en globaal geraamde kosten voor aanleg van een spoorweg in de rigting over Olst en Wijhe met die in de rigting over Raalte, is bij beide rigtingen gerekend op een minimum van hoogte, zoo als de heer Stieltjes voor eene rigting over Olst en Wijhe en de Overijsselsche Spoorwegmaatschappij voor het plan 1846 hebben aangenomen.

Dit minimum van hoogte brengt voor het laatstgenoemde plan mede, dat de spoorweg, voor zooveel hij het stroomdal van het Snippelingswater doorsnijdt, als overlaat zal aangelegd worden.

Volgens dit plan zou bij het volgen der onderwerpelijke rigting het aanleggen van een hoogen weg en het daarin brengen van een aantal doorlaatbruggen worden vermeden, terwijl de spoedige afvoer van het water daardoor verzekerd en de kosten van aanleg verminderd zouden worden.

Daartegen staat evenwel het nadeel over, dat de spoorweg bij het werken van de Snippeling korten tijd overstroomd kan worden, doch de werking van de Snippeling is zeldzaam en het is bij de algemeene verbetering, die aan de rivieren en aan al wat daarmede in verband staat meer en meer ten deel valt, te voorzien, dat die werking hoe langer hoe zeldzamer of geheel opgeheven zal worden.

De beide rigtingen hebben de eerste 1200 el, van het station Deventer uitgaande, alles ongeveer gelijk. Ook het station Zwolle hebben zij gemeen. Het tusschenliggende gedeelte, waarin het verschil gezocht moet worden, is voor de lijn langs Raalte circa 8800 el langer dan voor de lijn langs Olst en Wijhe.

De geheele lengte van den weg van Deventer tot aan het begin van het station is namelijk over Raalte 37,400 el; over Olst en Wijhe 28,600 el.

Volgens de globale begrootingen, die voor de beide rigtingen zijn opgemaakt, kan het verschil in kosten van aanleg geschat worden als volgt:

De rigting over Raalte . . . . vergeleken met die over Olst en Wijhe } kost	meer.	minder.
Spoorstaven en dwarsliggers over 8800 el meer deze lengte met vervoer ad f 17.00 . . .	f 149,600	
Kosten van onteigening		f 84,000
4000 el ³grond in de baan te verwerken meer over Raalte, ad f 0.30	1,200	
3000 el ³grond in de baan te verwerken in het stroomdal, ad f 0.30.	24,000	
Ballast enkel spoor		25,000
Kunstwerken	10,000	
	f 184,800	f 109,000
	109,000	
De rigting over Raalte kost meer	f 75,800	

Het verschil in de kosten van aanleg voor beide rigtingen is dus betrekkelijk gering, zoodat bij het doen eener keuze hier voornamelijk in aanmerking komt het voordeel, dat de eene rigting boven de andere voor de exploitatie en de te doortrekken landstreek aanbiedt.

De rigting over Raalte heeft het voordeel, eene eventuele spoorwegverbinding van Raalte op Almelo in de hand te werken.

De lijn over Olst en Wijhe heeft daarentegen het voordeel van langs eene zeer bevolkte streek der beide genoemde belangrijke dorpen Olst en Wijhe te loopen; van de hand te geven aan de bevolking op den linker IJsseloever, en daarbij 8800 el korter te zijn, dat voor de exploitatie een voordeel oplevert aan onderhoud van weg, materieel en aan kosten van bedrijf, dat gemiddeld op f 30,000 's jaars mag worden gesteld.

Hierbij mag niet onopgemerkt gelaten worden dat in den weg over Raalte twee beweegbare bruggen gevorderd worden, die in de lijn over Olst en Wijhe niet zullen voorkomen, en dat zulke bruggen voor de exploitatie altijd eenig bezwaar opleveren.

Dit bezwaar is echter niet van overwegenden aard en behoeft, naar de commissie vermeent, op de keuze der rigting geen bepaalden invloed uit te oefenen.

Bij de mededeeling van den uitslag van dit onderzoek nam de commissie de vrijheid Uwe Excellentie te verzoeken, haar te willen inlichten, of met het opmaken der onteigeningsbescheiden volgens de vroeger door Uwer Excellentie's ambtsvoorganger voorloopig vastgestelde rigting over Olst en Wijhe kon worden voortgegaan, of wel dat nu de rigting over Raalte zou moeten gevolgd worden.

Bij brief van den 3den November, n°. 4125, veroorloofde de commissie zich Uwe Excellentie nader te verzoeken, de voorgestelde rigtingen wel in overweging te willen nemen, en haar te doen kennen of voor de verdere opnemingen de noodige bevelen kunnen worden gegeven.

Zij vermeende daarbij de aandacht Uwer Excellentie er op te mogen vestigen, dat voor eene rigting langs Olst en Wijhe alles voor het opmaken der onteigeningsbescheiden voorbereid is, doch dat voor die langs Raalte de voorbereidende werkzaamheden nog moeten gedaan worden, en dat het met het oog op eene geregelde voortzetting der veldwerkzaamheden, en om in den loop van het nu ingetreden jaar, tijdig genoeg de vereischte onteigeningswetten te verkrijgen, wenschelijk moet geacht worden, om aan het opmaken der gevorderde bescheiden te doen voortwerken.

Zoodra de commissie met het verlangen Uwer Excellentie omtrent de te volgen rigting zal zijn in kennis gesteld, zal zij zich beijveren de bedoelde werkzaamheden voort te zetten.

In het laatste verslag is melding gemaakt van een ontwerp voor een station te Zwolle, voor gemeenschappelijk gebruik met de Centraal-Spoorwegmaatschappij, dat in behandeling was.

Dit ontwerp is voltooid en werd door de commissie bij brief van den 28sten Julij, n°. 2648, aan den Raad van Administratie dier maatschappij gezonden, met uitnoodiging aan dien raad om een voorstel te doen omtrent de voorwaarden voor het gemeenschappelijk gebruik van zoodanig station.

Bij brief van den 30sten daaraanvolgende, n°. 692, gaf de raad aan de commissie kennis van de ontvangst van het ontwerp, onder mededeeling dat hij, volgaarne aan hare uitnoodiging wenschende te beantwoorden, aan de behandeling dezer aangelegenheid al die belangstelling en aandacht wilde wijden, welke een zoo gewigtig onderwerp verdient, en dat hij zich voorstelde der commissie den uitslag van zijne beraadslagingen te doen kennen, zoodra hij met dezen belangrijken arbeid gereed zou zijn.

Zoodra het berigt van den raad voornoemd zal zijn ontvangen, zal de commissie dit onderwerp in verdere behandeling nemen en hoopt zij spoedig in staat te zullen zijn Uwer Excellentie omtrent het gemeenschappelijk gebruik van dat station bepaalde voorstellen te kunnen doen.

In afwachting dat de deswege op te maken overeenkomst Uwer Excellentie's ter goedkeuring kan worden aangeboden, had de commissie de eer, aan Uwe Excellentie bij brief dd. 21 Augustus, n°. 3072, over te leggen de bescheiden, die gevorderd worden voor de wettelijke onteigening der perceelen, benoodigd voor den aanleg van dat station, overeenkomstig het bovenbedoelde ontwerp, en gaf zij Uwer Excellentie daarbij in overweging, om, bij goedkeuring dier bescheiden, ze ter voldoening aan art. 7 der wet van 28 Augustus 1851, op het raadhuis der gemeente Zwolle ter inzage van belanghebbenden te doen nederleggen, ten einde eene wet tot onteigening dier perceelen in tijds te kunnen voorbereiden.

Bij aanschrijving van den 11den October, lit. A, 11de afd., deelde Uwe Excellentie aan de commissie mede dat de Centraal-spoorwegmaatschappij rekende in het voorjaar van 1863 te kunnen rijden tot den IJssel en tegen het einde van het jaar tot Zwolle, doch dat dit laatste alleen dan mogelijk zoude zijn, wanneer de Maatschappij te Zwolle de noodige stationsinrigtingen kon erlangen, zij het tijdelijk, zoolang het gemeenschappelijk station, waarvoor het terrein ten behoeve van den Staatsspoorweg is voorbehouden, niet is voltooid, in verband waarmede Uwe Excellentie van de commissie wenschte te vernemen, of de voortgang van de werkzaamheden van den Staatsspoorweg toelaat, om met genoegzame waarschijnlijkheid te kunnen verwachten, dat het station te Zwolle met het einde van het jaar 1863 voor de dienst geschikt zal zijn.

Bij brief van den 14den daaraanvolgende, n°. 3859, had zij de eer Uwer Excellentie dienaangaande te berigten, dat, wanneer volgens haar voorstel van den 21sten Augustus, de onteigeningsbescheiden voor de perceelen, die voor het station Zwolle noodig zijn, toen nog ter visie wierden nedergelegd, er nog mogelijkheid zoude zijn om vóór het einde van het afgeloopen jaar de onteigeningswet te verkrijgen, en dat alsdan de inrigting van het station tegen November 1863 zoo verre gevorderd zoude kunnen zijn, dat zij voor de exploitatie van den Centraalspoorweg in gebruik zou kunnen worden genomen; doch dat indien de nederlegging der bedoelde bescheiden uitgesteld moest worden tot dat die voor den weg van Deventer naar Zwolle gereed zijn, het dan te voorzien was, dat er te veel tijd noodig zou zijn om na de vaststelling der rigting van dien weg de onteigeningsstukken in gereedheid te brengen en er over den benoodigden grond niet tijdig genoeg zou kunnen worden beschikt om het beoogde doel te bereiken.

Nadat ter voldoening aan de aanschrijving Uwer Excellentie, dd. 16 October, lit. B, 11de afd., door de commissie bij brief van dienzelfden dag, n°. 3894, was aangetoond, dat, welke rigting ook voor den Staatsspoorweg van Deventer naar Zwolle zal worden bepaald, het station bij laatstgenoemde stad zal behooren te worden gevestigd ter plaatse in de onteigeningsstukken voorgesteld, zijn deze op last Uwer Excellentie ter inzage van belanghebbenden nedergelegd.

Lijn Harlingen-Hannoversche grenzen.

Sectie *Harlingen-Leeuwarden.*

Met uitzondering van vier perceelen, waarvoor de koopacten nog niet zijn opgemaakt, uit hoofde er tusschen het gemeentebestuur van Leeuwarden en de voogden van het St. Anthony-gasthuis aldaar verschil bestaat over het eigendomsregt, is de aankoop der eigendommen voor deze sectie voltooid.

Met betrekking tot de vier bedoelde perceelen, hebben beide partijen schriftelijk vergunning verleend tot voorloopige in-bezit-neming en zich verbonden om, zoodra het geschil zal zijn beslist, alle stukken te teekenen, welke zullen worden gevorderd om den Staat tegen den vooraf bepaalden koopprijs in het bezit te stellen van die gronden.

Het maken van de aardewerken binnen een gedeelte van de gemeente Harlingen volgens bestek n°. 15 was op den 1sten Julij voltooid en werd door den aannemer op den 1sten November, na het verstrijken van den onderhoudstijd, andermaal in goeden staat opgeleverd.

Met het maken van de aardebaan, de duikers, de levering van ballast en het leggen van het spoor, volgens bestek n°. 25, werd op den 1sten Mei een aanvang gemaakt.

De gemetselde duikers en ijzeren buizen zijn voldooid of gelegd, het aardewerk is, met uitzondering van enkele punten en bij de aansluiting aan de bruggen, gereed.

Met den aanvoer van grind tot ballast is gedurende het gunstige jaargetijde geregeld voortgegaan, zoodat op den 30sten November ongeveer 35 000 el³ was aangevoerd; eene hoeveelheid welke voldoende kan worden geacht om over de geheele sectie de sporen te leggen.

Met het maken van elf vaste bruggen met steenen landhoofden en ijzeren bovenbouw en van den gemetselden onderbouw van drie draaibruggen volgens bestek n°. 29, is den 2den Junij een aanvang gemaakt.

Het werk is met kracht voortgezet, zoodat de gemetselde onderbouw der vaste bruggen en de pijlers der beweegbare bruggen voltooid zijn.

Van den ijzeren bovenbouw der vaste bruggen zijn de liggers gereed; deze bruggen zullen afgewerkt kunnen zijn alvorens met het vervoer der materialen over den weg een begin behoeft te worden gemaakt.

Bij brief van den 19den September, n°. 3490, werd door de commissie aan Uwe Excellentie ter goedkeuring aangeboden een bestek voor den ijzeren bovenbouw van drie draaibruggen, als:

1. voor de vaart van Bolsward naar Harlingen;
2. » » » » Franeker naar Sneek, en
3. » » » » Sneek naar Leeuwarden, met voorstel om dit werk op den 23sten October aan te besteden.

Daartoe werd door Uwe Excellentie magtiging verleend bij aanschrijving van den 25sten September, n°. 160, 11de afd., bij welke aanbesteding het werk werd aangenomen door de firma L. J. Enthoven en Comp. te 's Hage, voor de som van f 56,044. Het proces-verbaal dezer aanbesteding werd door Uwe Excellentie goedgekeurd bij beschikking van 7 November, n°. 176, 11de afd. Deze ijzeren bovenbouw moet gereed zijn op den 31sten Mei aanstaande.

Op den 4den en den 13den November legde de commissie onder n°. 4144 en 4274 achtereenvolgens aan Uwe Excellentie over twee bestekken voor het maken van stations-emplacementen te Harlingen en te Leeuwarden, welke werken ingevolge de magtigingen van den 8sten en 17den November, n°. 178 en 253, 11de afd., op den 23sten December zijn aanbesteed en waarvan de uitvoering is aangenomen, voor het eerstgenoemde door H. Wouda te Sneek voor de som van f 27,200, en voor het laatstgenoemde door E. J. Visser te Leeuwarden voor de som van f 34,895. De processen-verbaal dezer aanbestedingen werden door Uwe Excellentie goedgekeurd bij beschikkingen dd. 31 December, n°. 255 en 256, 11de afd.

Verder werden nog ter goedkeuring aangeboden;

1. bij brief dd. 18 December, n°. 4799, een bestek voor het maken van stationsgebouwen te Harlingen en te Leeuwarden;
2. bij brief dd. 27 December, n°. 4908, een bestek voor het maken van een stationsgebouw te Franeker en van een haltegebouw te Dronrijp;
3. bij brief dd. 31 December, n°. 4975, een bestek voor het maken van zes wachterswoningen op deze sectie.

De aanbesteding der werken, genoemd sub 1, zal, ingevolge de magtiging Uwer Excellentie dd. 23 December ll., n°. 172, 11de afd., geschieden op den 29sten Januarij eerstkomende, terwijl die voor de beide andere werken door de commissie werden voorgesteld op den 12den Februarij daaraanvolgende.

Nadat deze gebouwen zullen zijn aanbesteed, blijven er tot voltooijing dezer sectie geene andere werken dan van ondergeschikten aard overig, en er bestaat alle grond, om te kunnen aannemen, dat de weg, lang 26,990 el, in de maand October e. k., voor exploitatie gereed zal zijn.

Sectie *Leeuwarden-Groningen.*

Zoo als reeds in het derde verslag werd medegedeeld, is de aankoop der voor den aanleg van den spoorweg van Harlingen naar Leeuwarden benoodigde eigendommen tot stand gebragt, doordien de eigenaren zich schriftelijk verbonden hadden om die eigendommen af te staan voor den prijs, waarop die zouden worden geschat door drie te beëedigen deskundigen.

Deze verklaringen waren toen genomen van al de eigenaren over wier gronden de spoorweg zou worden aangelegd tot aan de oostelijke grens der gemeente Leeuwarden, ofschoon een gedeelte van den in die gemeente te maken weg, en wel tusschen de Potmarge en die oostelijke grens, tot de 2de sectie van den spoorweg gerekend wordt te behooren.

Bij brief van den 20sten Junij, n°. 2161, stelde de commissie daarom aan Uwe Excellentie voor, dat met goedkeuring van de reeds vroeger ingezonden grondsplans n°. 17 en 18, voor de gemeente Leeuwarden, zou worden bepaald, dat de wijze van aankoop der perceelen voor de lijn Harlingen-Leeuwarden benoodigd zou worden gevolgd ook voor het verlengde der lijn tot aan de grens der gemeente Leeuwarden.

Bij aanschrijving van den 30sten Junij, n°. 297, 11de afd., verlangde

Uwe Excellentie van de commissie te vernemen, tot hoe ver met de bedoelde eigenaren in Friesland met betrekking tot die onderhandelingen was gegaan, waaraan den 27sten Julij, n°. 2610, werd voldaan.

Alvorens aangaande bovengenoemd voorstel te beschikken, werd door Uwe Excellentie bij aanschrijving van den 1sten September, n°. 240, 11de afd. verzocht door eene schetsteekening van den spoorweg en het stationsterrein in de gemeente Leeuwarden, toe te lichten op welke wijze het terrein voor de tweede sectie in te nemen, met dat van de eerste sectie zamenloopt, hoe het een met het ander is verbonden, en hoe derhalve aankoop ten behoeve van de eene sectie in den aankoop voor de andere ingrijpt.

Deze schets werd door de commissie overgelegd bij haar schrijven van den 24sten September, n°. 3555, en zij toonde daarbij aan, dat, welke rigting men ook aan den spoorweg van Leeuwarden naar Groningen wenscht te geven, de rigting tot aan de grens van de gemeente Tietjerksteradeel in ieder geval kan blijven zoo als die ontworpen was, waarop door Uwe Excellentie bij aanschrijving, dd. 18 October, n°. 164, 11de afd., aan de commissie werd te kennen gegeven, dat indien de eigenaren der benoodigde perceelen, door wie mede verklaringen zijn gegeven, op den verkoop hebben gerekend, en met waarschijnlijkheid is aan te nemen, dat, zoo die verwachting van deze zijde niet wierd gestand gedaan, zij schade zouden lijden, er bij Uwe Excellentie geen bezwaar bestond, dat de aankoop, onder nadere goedkeuring, op de voorgestelde wijze plaats had, volgens de grondplans n°. 17 en 18.

Met het sluiten der koopacten voor deze perceelen is onmiddellijk daarop een aanvang gemaakt en daarvan zijn reeds onderscheidene aan de goedkeuring Uwer Excellentie onderworpen.

Bij brief van den 3den October, n°. 3682, werden door de commissie ter goedkeuring aangeboden de bescheiden, die gevorderd worden tot voorbereiding van de wet tot onteigening van de perceelen voor deze tweede sectie, strekkende van de Potmarge in de gemeente Leeuwarden tot aan den Heerenweg bij Groningen, opgemaakt volgens de algemeene rigting, die bij aanschrijving van Uwer Excellentie's ambtsvoorganger, dd. 13 Januarij 1862, n°. 232, 11de afd., werd vastgesteld.

De vele werkzaamheden, die verbonden zijn aan de opnemingen voor eene lijn ter lengte van 54,285 el, hadden het onmogelijk gemaakt om deze bescheiden vroeger ter inzending gereed te maken.

De commissie gaf daarbij te kennen dat met betrekking tot de rigting van den weg, voor zoover die zal gelegen zijn binnen den verboden kring van de vesting Groningen, de ingenieur in algemeene dienst Waldorp op hare uitnoodiging in overleg was getreden met den majoor, eerstaanwezend ingenieur in die vesting, en dat zij zich vleide spoedig een voorstel te kunnen doen voor het sluiten van een proces-verbaal te dier zake.

Voor deze sectie werden daarbij de navolgende stations voorgesteld:

1°. een station te Veenwouden ten oosten van en aan den weg van Bergum naar Dokkum;

2°. een station te Buitenpost aan en ten oosten van den weg van Buitenpost naar Veenklooster, genaamd de Jeltengalaan;

3°. een station te Grijpskerk, aan en ten westen van den weg van Grijpskerk naar de Gaarkeuken;

4°. een station te Zuidhorn, aan en ten oosten van den straatweg van Noordhorn naar Zuidhorn, rijksweg van Leeuwarden naar Groningen;

5°. een station te Groningen tusschen het Hoornsche diep en den Heerenweg, rijksweg van Groningen naar Zwolle.

Deze bescheiden werden op last van Uwe Excellentie ter voldoening aan art. 7 der wet regelende de onteigening ten algemeenen nutte in de betrokken gemeenten ter inzage van belanghebbenden nedergelegd.

Sectie *Groningen-Winschoten.*

Een onderzoek is ingesteld naar de meest geschikte rigting voor deze sectie; de uitslag van dit onderzoek kan spoedig worden te gemoet gezien

Lijn Zutphen-Duitsche grenzen.

Gedeelte van Zutphen tot Goor.

Bij brief van den 29sten Augustus, n°. 3196, werden door de commissie aan Uwe Excellentie ter goedkeuring aangeboden al de bescheiden voor de wettelijke onteigening van de perceelen benoodigd voor den aanleg van den spoorweg van Zutphen tot Goor, en werd door haar daarbij voorgesteld om, indien die bescheiden de goedkeuring Uwer Excellentie mogten wegdragen, ze in de betrokken gemeenten ter inzage van belanghebbenden te doen nederleggen. Voor dezen weg werden twee stations ontworpen, als:

1°. te Lochem, oostwaarts van en grenzende aan den weg van Lochem naar Markelo;

2°. te Goor, oostwaarts van en grenzende aan den grindweg van Lochem naar Goor.

Bij aanschrijving Uwer Excellentie dd. 4 September, n°. 203, 11de afd., ontving de commissie de mededeeling, dat bovenbedoelde bescheiden zooveel noodig aan 's Konings Commissarissen in Gelderland en Overijssel waren toegezonden om op de secretarien der betrokken gemeenten te worden nedergelegd.

Ter voldoening aan een door Uwe Excellentie in het begin der maand November mondeling aan een der leden van de commissie te kennen gegeven verlangen, is een onderzoek gedaan voor eene rigting voor den spoorweg van Zutphen naar Goor over 't Joppe, en werd de uitslag van dat onderzoek door de commissie aan Uwe Excellentie medegedeeld bij brief dd. 22 November, n°. 4421.

Dit onderzoek heeft geleerd dat de gewijzigde rigting tusschen Zutphen en Deventer geene meerdere bezwaren van technischen aard zoude opleveren, dan die waarvoor de onteigeningsbescheiden reeds zijn opgemaakt.

Het kwam daarbij voor dat de doortogt van het Markelerbroek tusschen de Bolksbeek en de Schipbeek niet ongunstiger, maar eerder gunstiger zoude zijn dan die door het Stockummerbroek in de rigting van Lochem op Goor. Het overtrekken van den Markelerberg en van den Beekberg kan daarentegen nog al bezwaren van technischen en finantielen aard opleveren. De hoogte dier bergen is nog al aanzienlijk en het is niet onwaarschijnlijk dat zij leemhoudend zijn.

De onteigeningskosten zouden gemiddeld, per strekkende el gerekend, wel nagenoeg gelijk zijn met die in de rigting Zutphen-Lochem-Goor, of welligt iets minder kunnen bedragen.

Bij eene beoordeeling dezer rigtingen kwamen verder twee zaken in aanmerking:

a. de lengte wegs die aangelegd;

b. » » » bereden moet worden.

a. De lengte die aangelegd moet worden is voor eene lijn Zutphen-Deventer en eene lijn Zutphen-Lochem-Goor te zamen genomen 3200 el grooter dan die voor eene lijn Zutphen en Deventer op 't Joppe en Goor, terwijl de kosten van aanleg voor laatstgenoemde lijn volgens eene globale berekening f 84,000 minder zullen bedragen dan voor eerstgenoemde.

b. De lengte die bereden moet worden is:

1°. in de rigting van Zutphen naar Deventer over 't Joppe 1100;

2°. in de rigting van Zutphen over 't Joppe naar Goor 1400 el langer dan over Lochem naar Goor.

Daarentegen wordt de lengte die bereden moet worden van Deventer naar Goor over 't Joppe 14,900 el korter dan van Deventer over Zutphen naar Goor.

Met het oog op eene aansluiting van Zwolle op Almelo en Hengelo komt de verkorting van den weg van Deventer naar Goor over 't Joppe uitsluitend en alleen in het voordeel van Deventer, en wordt daarentegen een omweg veroorzaakt voor de lijn van Arnhem naar Leeuwarden en voor de lijn van Arnhem naar de Duitsche grens, terwijl de gemeenten Neede, Eibergen, Borculo, Groenlo enz. of de zoogenaamde Graafschap, waarvan de toegangswegen naar Zutphen hun knooppunt te Lochem hebben, geheel van het spoorwegnet afgezonderd zouden worden.

De commissie vermeende intusschen bij de indiening van haar boven aangehaald berigt aan Uwe Excellentie er op te moeten wijzen, dat, indien deze nieuwe rigtingen voor de wegen van Zutphen naar Deventer en van Zutphen naar Goor moesten worden aangenomen, er in het jaar 1863 daarvoor niet meer zou kunnen gedaan worden dan het opmaken van de grondplans en verdere onteigeningsbescheiden, en een geheel werksaizoen zou verloren zijn, en dat verder, naar hare meening, het aannemen van het uitgangspunt voor den weg naar Enschedé, uit dien van Zutphen-Deventer te 't Joppe, in strijd is met de wet van 18 Augustus 1860, waarbij bepaald werd dat zullen worden gemaakt een weg van Arnhem langs Zutphen, Deventer enz., en een weg van Zutphen langs Goor enz. tot de Duitsche grenzen, zoodat zij steeds in het denkbeeld heeft verkeerd dat het uitgangspunt voor de lijn naar Goor nabij Zutphen moest worden gekozen.

De commissie merkte daar verder bij op dat het naar haar oordeel overweging zou verdienen om in het belang van het verkeer van Deventer naar de Duitsche grenzen eene afsnijding te maken van de Fliers in de lijn Zutphen-Deventer, naar den Almensche korenmolen in de lijn Zutphen-Enschedé, zoo als door haar reeds was aangegeven in haar schrijven dd. 4 November 1861, n°. 1818, en waardoor de afstand van Deventer naar Lochem en Enschedé langs den spoorweg met 9000 el zou worden verkort.

Gedeelte Goor-Duitsche grenzen.

Naar aanleiding van een door Uwe Excellentie om berigt en raad aan de commissie gezonden adres van ingezetenen der gemeente Enschedé, houdende verzoek dat, met het oog op de door hen weder te bouwen huizen, de rigting van den Staatsspoorweg door en ten minste op vijf minuten afstands van de gemeente Enschedé, zoomede de plaatsing van het station aldaar zou worden vastgesteld, bood zij Uwer Excellentie bij haar schrijven dd. 20 Augustus, n°. 3051, de onteigeningsbescheiden aan voor den aanleg van den spoorweg in de gemeenten Enschedé en Lonneker, en stelde zij daarbij voor om aan het verlangen der adressanten te voldoen, door die bescheiden overeenkomstig het voorschrift, vervat in art. 7 der wet regelende de onteigening ten algemeenen nutte, op de raadhuizen dier beide genoemde gemeenten ter inzage van belanghebbenden te doen nederleggen.

Met dit voorstel kon Uwe Excellentie zich niet vereenigen, blijkens aanschrijving dd. 23 Augustus, n°. 193, 11de afd., op grond dat de nederlegging van de onteigeningsbescheiden betrekkelijk een klein stuk van eene lijn voorkwam niet te zijn overeenkomstig de wet van 1851.

Daar het der commissie, zoowel in het belang van eene spoedige aansluiting van de Staatsspoorwegen aan het Duitsche spoorwegnet, als in dat van de zoo nijvere landstreek tusschen Goor en Enschedé, waarvan de bevolking door den kwijnenden toestand der katoenfabrieken en de ramp, die laatstgenoemde plaats getroffen heeft, zoo reikhalzend naar den aanvang der werkzaamheden voor den aanleg van den Staatsspoorweg uitziet, zeer wenschelijk voorkomt om alles voor te bereiden, opdat met de uitvoering dier werken spoedig zou kunnen aangevangen worden, had zij, met inspanning van alle haar daartoe ten dienste staande middelen, de bescheiden voor de wettelijke onteigening der voor dien weg benoodigde eigendommen doen uitvoeren, zoodat zij door den ijver, waarmede de ambtenaren, die met die werkzaamheden belast zijn geweest, hebben medegewerkt om dat doel te bereiken, in staat werd gesteld, om reeds bij brief van 29 September, n°. 3596, aan Uwe Excellentie de onteigeningsbescheiden aan te bieden voor den weg van Goor tot Enschedé en van Enschedé tot aan de Duitsche grens bij de Glanerbrug.

Deze bescheiden waren opgemaakt in twee gedeelten, zoodat zij konden dienen zoowel voor het geval dat Uwe Excellentie zich met de nederlegging wilde bepalen tot het 1ste gedeelte van Goor tot Enschedé, als voor het geval dat zij, zich vereenigende met de rigting, waarin de opneming tot de Pruissische grens was doorgezet, de geheele weg Goor-Enschedé-Duitsche grens in eens behandeld wilde zien.

Bij dit ontwerp werden de volgende stations voorgesteld:

1°. te Delden ten zuiden van de stad aan den weg van het Nieuwland naar Delden en van Almelo naar Haaksbergen;

2°. te Hengelo ten zuiden van het dorp aan de Brinkstraat en de Molenstraat;

3°. te Enschedé ten westen van deze stad, aan den grooten weg van Hengelo naar Enschedé, welk station voor een klein gedeelte in de gemeente Enschedé en voor het grootste gedeelte in de aangrenzende gemeente Lonneker, op de zoogenaamde Stadsmaten, zal gelegen zijn.

Op dit station, zoo als het ontworpen is, zal voldoende ruimte zijn tot plaatsing van alle gebouwen enz., zoowel voor de exploitatie als voor de dienst der douane.

Bij de inzending dezer bescheiden veroorloofde de commissie zich, voor het geval dat Uwe Excellentie zich met de voorgestelde rigting beoosten Enschedé kon vereenigen, in overweging te geven, om met de onderhandelingen voor de aansluiting aan de Duitsche grenzen een aan-

vang te maken, omdat, indien zoodanige aansluiting spoedig kon tot stand komen, de geheele weg van Arnhem langs Zutphen tot die grens mogelijk in eens in exploitatie zou kunnen gebragt worden, waardoor die weg reeds spoedig belangrijke voordeelen, zoowel voor de opbrengst der Staatsspoorwegen, als voor de nijverheid in die streken, zou opleveren.

Bij aanschrijving dd. 3 October, n° 235, 11de afd., ontving de commissie van Uwe Excellentie de mededeeling dat de nederlegging dier stukken voorloopig slechts voor het gedeelte van Zutphen tot Enschedé zoude plaats hebben.

Naar aanleiding dezer aanschrijving vermeende de commissie Uwer Exellentie bij brief van den 24sten October, n°. 4012, te moeten mededeelen, dat het bij de berekening der grondwerken was gebleken, dat de onteigening van een gedeelte der perceelen beoosten Enschedé, waar de weg in groote ingraving komt, noodig is, om het gedeelte van den weg bewesten Enschedé, waarin aanzienlijke ophooging vereischt wordt, te kunnen maken; dat de lengte van het gedeelte weg bewesten Enschedé, dat zonder die onteigening vooreerst niet gemaakt zou kunnen worden, ongeveer 1200 el lang is, en het gedeelte beoosten Enschedé, waarvan de onteigening tot voltooijing van eerstgenoemd gedeelte zou worden vereischt, eene lengte betreft van 2300 of 800 el, naar gelang het stationsplein te Enschedé al dan niet dadelijk op de gevorderde breedte gemaakt wordt, zoodat, tenzij Uwer Excellentie er toe mogt willen overgaan om ook de onteigeningsbescheiden voor het gedeelte beoosten Enschedé ter inzage te doen nederleggen, het bestek voor het maken van de baan voor genoemde lijn niet meer zou kunnen bevatten dan het gedeelte van Zutphen tot 1200 el bewesten Enschedé, in welk geval het maken van het stationsplein te Enschedé zou moeten begrepen worden in een bestek met de werken voor het overblijvende gedeelte van deze lijn, terwijl eene spoedige vaststelling der rigting beoosten Enschedé in elk geval noodig was om den spoorweg in tijds naar die stad te kunnen doortrekken.

Door Uwe Excellentie werd bij aanschrijving van den 31sten October, n°. 186, 11de afd., aan de commissie verzocht nader mede te deelen, of door het bepalen der rigting van den spoorweg tot op 2300 of 800 el ten oosten van Enschedé over de rigting van de aansluiting bij de Duitsche grenzen zou worden beslist; ter voldoening aan welke aanschrijving door haar bij brief van den 5den November, n°. 4170, werd te kennen gegeven, dat door het bepalen van de rigting voor den spoorweg tot op 2300 of 800 el ten oosten van Enschedé, over de rigting van de aansluiting bij de Duitsche grens, niet geheel, doch toch wel binnen zekere grenzen beslist wordt, maar dat zij vermeende dat daarin geen bezwaar kon gelegen zijn, aangezien het bekend is, dat, welke rigting voor den spoorweg op Pruissisch grondgebied ook zal gekozen worden, die in elk geval op Gronau zal worden getrokken, en de voorgestelde rigting voor den Nederlandschen Staatsspoorweg ten oosten van Enschedé ook naar die plaats is gerigt.

Bij aanschrijving dd. 11 November, n°. 198, 11de afd., werd aan de commissie medegedeeld dat Uwe Excellentie, na kennis te hebben genomen van verenstaand berigt, verder geen bezwaar had gevonden de plans en verdere stukken voor den spoorweg van Enschedé naar de Pruissische grenzen door tusschenkomst van 's Konings Commissaris in Overijssel op de secretarie der gemeente Lonneker te doen ter visie leggen.

De grondslagen voor de ontwerpen van de bruggen en verdere kunstwerken in de geheele lijn zijn opgemaakt, en met het uitwerken dier ontwerpen zelve wordt voortgegaan, terwijl al het mogelijke wordt gedaan om spoedig het bestek voor het maken van de aardebaan met de kunstwerken voor de aanbesteding van die werken in tijds gereed te hebben.

Lijn Maastricht—Breda.

Sectie *Maastricht-Venlo.*

Gedeelte Maastricht-Roermond.

Met den aankoop van eigendommen benoodigd voor den aanleg van den weg in deze sectie is in het afgeloopen halfjaar weder geregeld voortgegaan, en er is, zoo als uit den hierachter gevoegden staat blijkt, ook weder een vrij aanzienlijk aantal overeenkomsten daarvan gesloten.

Voor dit werk is intusschen nog veel te doen overig, daar, zoo als reeds in het vorig verslag werd opgemerkt, dit werk voor deze sectie, door het groote aantal kleine perceelen dat er in wordt aangetroffen, van zeer langwijligen aard is.

Nadat de wet tot onteigening der perceelen door de beide takken der wetgevende magt was aangenomen, werden door Uwe Excellentie bij aanschrijving van den 28sten Junij, n°. 168, 11de afd., de onteigeningsbescheiden teruggezonden, met uitnoodiging daarin de wijzigingen en bijvoegingen te doen maken, die na de eerste ter-visie-legging noodig werden geoordeeld, en nadat hieraan was voldaan, ontving de commissie bij aanschrijving dd. 6 Augustus, n°. 183, 11de afd., de mededeeling, dat heeren Gedeputeerde Staten van Limburg waren uitgenoodigd om eene commissie uit haar midden te benoemen tot het houden der zittingen bedoeld bij art. 10 der wet van 28 Augustus 1851, terwijl de eerstaanwezend ingenieur bij de Staatsspoorwegen te Maastricht werd aangewezen om deze zittingen bij te wonen. Die zittingen hadden in de 15 verschillende gemeenten in de maand September plaats, waarin geene bezwaren van eenig belang tegen het ontwerp werden ingebragt.

Ten slotte werden bij Koninklijk besluit van den 7den October, n°. 101, de te onteigenen perceelen aangewezen. De pogingen, om de benoodigde perceelen bij minnelijke overeenkomst te verkrijgen, worden thans ter voldoening aan art. 17 der wet regelende de onteigening ten algemeenen nutte voortgezet, waarna tot de geregtelijke onteigening der perceelen, waarvoor die pogingen niet hebben mogen slagen, zal kunnen worden overgegaan.

Met het maken van de aardebaan, de kunstwerken, ens. voor dezen weg, volgens bestek n°. 21, is door den aannemer Verwaaijen met kracht voortgewerkt, voor zooverre hem de aankoop der benoodigde eigendommen daartoe de gelegenheid gaf. Over de geheele uitgestrektheid van den weg tusschen Vaeshartelt en Roermond is het werk op vele punten aangevangen, en is er reeds nagenoeg een half millioen teerling el grond verplaatst.

De voornaamste poorten en duikers, ter plaatse waar de weg belangrijk moet worden opgehoogd, zijn gereed en vele afwateringsbuizen zijn gelegd.

Van de doorlaatbrug bij de rivier de Roer is het linker landhoofd tot aan de tiende hardsteenlaag opgemetseld en zijn voor het regter landhoofd en de pijlers en funderingen voltooid. Voor de eigenlijke Roerbrug zullen de funderingen voor de beide landhoofden weldra afgewerkt zijn, als ook het baggerwerk voor den pijler in de rivier.

Voor den ijzeren bovenbouw der beide Roerbruggen is het ontwerp gereed en kan het bestek eerstdaags ter goedkeuring worden aangeboden.

Bij brief van den 16den September, n°. 3431, werd door de commissie aan Uwe Excellentie overgelegd een bestek voor het maken van werken voor de bewaking en afdeeling van den spoorweg, van twee stationsgebouwen te Sittard en te Roermond en van een haltegebouw te Echt, welke werken ingevolge magtiging van den 25sten September, n°. 181, 11de afd., op den 30sten October werden aanbesteed en aangenomen door G. L. Verwaaijen te Pannerden voor de som van f 94,000.

Het proces-verbaal dezer aanbesteding werd door Uwe Excellentie goedgekeurd bij beschikking van den 7den November, n°. 177, 11de afd.

Voor de aansluiting van den Staatsspoorweg aan dien van de Aken-Maastrichtsche Spoorwegmaatschappij bood de commissie Uwer Excellentie bij brief van den 26sten November, n°. 4475, eene ontwerp-overeenkomst met de directie dier Maatschappij aan, waarbij de Staatsspoorweg over een gedeelte tegen die der Maatschappij zou worden gelegd met een sloot tusschen beide wegen.

Daarin waren tevens opgenomen de voorwaarden, waarop genoemde Maatschappij de aan haar toebehoorende en voor den aanleg van den Staatsspoorweg benoodigde gronden aan den Staat afstaat.

De commissie verzocht daarbij magtiging, om die overeenkomst te doen sluiten, en veroorloofde zich er op te wijzen, dat eene spoedige beslissing dienaangaande wenschelijk was, omdat de in te nemen oppervlakte der perceelen voor den spoorweg van Vaeshartelt tot Maastricht moet worden geregeld nadat zal zijn beslist of de Staatsspoorweg al dan niet tegen dien der Maatschappij zal worden gelegd.

Betreffende het station te Maastricht zijn in deze overeenkomst nog geene bepalingen opgenomen, omdat omtrent de inrigting daarvan moeijelijk iets kon worden vastgesteld, alvorens aangaande de wijze, waarop de Staatsspoorweg zal worden geëxploiteerd, eene beslissing is genomen.

De ontwerpen en het bestek wegens het maken van de aardebaan en de kunstwerken voor dit gedeelte van den weg zijn gereed en kunnen weldra aan Uwe Excellentie ter goedkeuring worden gezonden.

Gedeelte Roermond-Venlo.

De wet, waarbij verklaard wordt dat het algemeen nut de onteigening vordert, ten name van den Staat, van de eigendommen, noodig tot den aanleg van dezen spoorweg, werd in de laatste zittingen van de beide Kamers der Staten-Generaal aangenomen, waarna, bij aanschrijving van den 10den December, n°. 190, 11de afd., de onteigeningsbescheiden aan de commissie werden gezonden, om die, naar aanleiding der tegen het ontwerp ingebragte bezwaren, voor de tweede ter-visie-legging zooveel noodig te doen wijzigen.

Hieraan zal met den meesten spoed worden voldaan.

De ontwerpen, begrootingen en bestekken, voor het maken van de aardebaan en de kunstwerken voor dezen weg zijn zoo ver voltooid, dat zij weldra ter goedkeuring kunnen worden aangeboden, terwijl die stukken voor het maken der overwegen, wachthuisjes, waarschuwborden en hellingwijzers mede weldra zullen kunnen volgen.

Voor de overige gebouwen en stationsinrigtingen zijn de ontwerpen in behandeling, en zal de aanbesteding vermoedelijk in het begin van den zomer kunnen worden voorgesteld.

Sectie *Venlo-Helmond.*

Bij den bouw der landhoofden en pijlers voor de brug over de Maas bij Venlo, volgens bestek n°. 9, heeft de aannemer herhaaldelijk met hooge waterstanden te kampen gehad, doch is het werk evenwel thans zoo ver gevorderd, dat de voltooijing op den bepaalden tijd, zijnde de 1ste Junij e. k. zal kunnen geschieden. De landhoofden en pijlers, waarvan de bovenkanten eene hoogte moeten verkrijgen van 21.05 el + A. P. zijn thans opgetrokken. De beide landhoofden tot 19.85 el + A. P.

Pijler n°. 1	tot	14.30	el	+ A. P.
» » 2	»	13.76	»	» en
» » 3	»	12.28	»	»

Bij brief van den 3den October, n°. 3683, werd door de commissie aan Uwe Excellentie overgelegd een bestek met teekeningen en begrooting van kosten wegens:

1°. het maken van de aardebaan, de kunstwerken, de levering van ballast en eenige verdere werken voor den spoorweg in en bij Venlo; en

2°. het maken van eenige veranderingen aan de vestingwerken te Venlo, en werd door haar daarbij voorgesteld om die ontwerpen, voor zooveel die betrekking hadden op de verdedigingswerken, aan het oordeel van Uwer Excellentie's ambtgenoot van Oorlog te onderwerpen.

Blijkens aanschrijving van den 11den November, n°. 168, 11de afd., waren er van wege het Departement van Oorlog slechts een paar wijzigingen van ondergeschikten aard in deze bescheiden noodig geoordeeld, zoodat de commissie reeds op den 13den daaraanvolgende het bestek gewijzigd andermaal ter goedkeuring kon aanbieden, waarbij zij tevens magtiging verzocht, om die werken op den 22sten December aan te besteden, welke magtiging aan haar bij aanschrijving van den 17den November, n°. 254, 11de afd., werd verleend.

Dit werk werd aangenomen door H. H. Sockin te Venlo en H. van Wijlick te Kessel, voor de som van 274,380 gulden.

Bij brief der commissie van den 2den September, n°. 3248, werd aan Uwe Excellentie aangeboden eene kaart, waarop met eene roode lijn was aangegeven eene rigting voor deze sectie van den spoorweg, zoo als zij vermeende, dat die zou behooren te worden vastgesteld.

Het gedeelte van deze rigting door de Peel is nagenoeg dezelfde als die door de Banque Suisse was aangenomen; alleen is zij eenigzins gewijzigd om het dorp Horst iets meer te naderen, waarvoor door die gemeente was aangeboden de voor den aanleg van den Staatsspoorweg

benoodigde gemeentegronden over eene lengte van 9 à 10,000 el kosteloos aan den Staat af te staan, blijkens een daarbij overgelegd schrijven van den burgemeester dier gemeente, ten geleide van een door Gedeputeerde Staten van Limburg goedgekeurd raadsbesluit, waarbij die afstand wordt toegezegd.

Deze kleine nadering tot Horst veroorzaakt een omweg van slechts 200 el en zal ongetwijfeld in het belang der exploitatie zijn door de nadering der gemeente Horst. Verder is de rigting getrokken langs Deurne en van daar in regte lijn naar Helmond.

Voor het behouden van de rigting door de Peel van het ontwerp der Banque Suisse pleiten de volgende redenen:

1°. dat, welke rigting men ook aanneme, belangrijke aardewerken moeten verrigt worden, die zeer veel tijd zullen vereischen en waarmede hoe eerder hoe beter zal moeten aangevangen worden;

2°. dat eene lange doorsnijding van de Peel, tevens ongeveer in het midden van deze gelegen, in het belang der ontginning van de Peel is, en dus ook in zijne gevolgen in het belang van het Rijk moet geacht worden;

3°. dat, zoo men eene meer zuidelijke en dus meer regtstreeksche rigting tusschen Venlo en Helmond aanneemt, de Peel, wel is waar, ongeveer over gelijke lengte doorsneden wordt als bij het ontwerp der Banque Suisse, maar dat men alsdan op het terrein komt van de Ontginningsmaatschappij, hetgeen tot kostbare onteigeningen zoude aanleiding geven, terwijl dan tevens Deurne, Sevenum en voornamelijk Horst, de eenige plaatsen tusschen Venlo en Helmond die voor de exploitatie van den spoorweg iets opleveren kunnen, van deze verwijderd raken;

4°. dat, zoo men eene meer noordelijke rigting, meer nabij Horst aanneemt, wel is waar de Peel over eene kortere lengte zal worden doorsneden, maar dat alsdan de lengte des spoorwegs zoowel als de onteigeningskosten zouden vermeerderd worden.

De commissie verzocht ten slotte magtiging om die rigting verder te doen uitbakenen, opmeten, waterpassen en om de grondplans daarnaar te doen opmaken.

Ter zake van boven beschreven rigting ontving de commissie bij aanschrijving dd. 18 October een adres van het gemeentebestuur van Sevenum, waaromtrent Uwe Excellentie het gevoelen der commissie verlangde te vernemen. In dat adres werd voorgesteld, om de lijn van Venlo naar Helmond in regte rigting aan te leggen, waardoor die zuidelijk langs Sevenum zou gelegen zijn; waaromtrent door de commissie in haar schrijven van den 7den November, n°. 4197, werd medegedeeld, dat het niet tegen te spreken is, dat die rigting de kortste verbinding tusschen de twee genoemde plaatsen is, maar dat bij het bepalen eener rigting niet uitsluitend tot grondslag kan worden genomen wat de kortste gemeenschapslijn zal zijn, maar dat ook op het belang der door te trekken landstreek dient te worden gelet.

Zij merkte verder op dat, zoo als thans de rigting is voorgesteld, nagenoeg midden tusschen de gemeenten Sevenum en Horst, die, zonder eerstgenoemde gemeente te benadeelen, zeer in het voordeel van laatstgenoemde zal gelegen zijn, en daarenboven ook voor de belangen der gemeenten Venray, Mierlo, Wanssum enz., van groot nut zal wezen, terwijl bij eene rigting ten zuiden van Sevenum alleen de gemeente Maasbree eenigzins zou worden gebaat, aangezien het belang van de gemeenten Helde, Baarlo en Meijel hierbij niet in aanmerking kan komen, omdat eerstgenoemde gemeenten met Venlo en laatstgenoemde gemeente langs den grindweg met Deurne betere gemeenschap hebben dan met Sevenum.

In het adres werd beweerd, dat de regte daarbij voorgestelde rigting de minst kostbare zoude zijn, in welk gevoelen de commissie niet kan deelen, omdat, behalve dat naar de nu voorgestelde rigting, de benoodigde gronden over eene lengte van 10,000 el kosteloos door de gemeente Horst zullen afgestaan worden, bij de regte rigting daarenboven de ontginningsterreinen van het Helenaveen doorsneden zouden worden, waarvoor zeer aanzienlijke schadevergoedingen te betalen zouden zijn, en groote kosten voor overbrugging van vaarten en slooten gevorderd worden, te meer daar het Helenaveen veel meer belang heeft bij het vervoer te water dan bij dat over den spoorweg.

Als een vervolg op het bovengenoemd berigt van 7 November legde de commissie den 14den daaraanvolgende onder n°. 4258 aan Uwe Excellentie een aan haar gerigt schrijven over uit Venray, waarin werd voorgesteld de rigting te nemen over Castenray in plaats van die tusschen de gemeenten Sevenum en Horst langs Deurne, en waarin beweerd werd dat daardoor een omweg van slechts 1200 el lengte zou worden te weeg gebragt, doch de kosten van onteigening aanzienlijk minder zouden zijn.

Deze in dat schrijven voorgestelde rigting zou intusschen niet een omweg van slechts 1200 el, maar van 5500 el te weeg brengen. Wat de onteigeningskosten betreft schijnt, bij de aanbiedingen die reeds gedaan zijn tot kosteloozen afstand van benoodigde gronden, wel geen gunstiger dan de voorloopig ontworpen rigting te kunnen gekozen worden.

De schrijver van den brief scheen van het denkbeeld uit te gaan, dat de weg de reeds ontgonnen landen zal doorsnijden, hetgeen bij de voorgestelde rigting het geval niet zijn zal. Het voorname bezwaar, dat intusschen in dit schrijven tegen de voorgestelde rigting werd aangehaald, is het gevaar dat bij lange droogte de zoo ligt brandbare veengronden door vonken uit de locomotiven zullen worden in brand gestoken.

Bij de rigting die door den schrijver wordt voorgestaan wordt intusschen de Peel ook niet omgegaan, zoodat dit gevaar daarbij ook blijft bestaan; maar tegen dit gevaar kunnen en zullen ook voldoende maatregelen ter voorkoming van ongelukken van dien aard genomen worden.

Sectie *Helmond-Tilburg.*

Gedeelte Helmond-Boxtel.

In hetzelfde bovengenoemd voorstel voor de rigting van den weg in de sectie Venlo-Helmond had de commissie ook de voortzetting der rigting voor deze sectie opgenomen.

Bij de wet van 18 Augustus 1860 is bepaald, dat die weg zal getrokken worden van Venlo langs Helmond, Eindhoven en Boxtel.

Het voorstel der commissie strekte dan ook om de lijn van en ten zuiden langs Helmond nagenoeg in regte lijn te trekken naar Eindhoven, met eene geringe ombuiging in zuidelijke rigting, om het ontgeigenen van huizen, in die rigting gelegen, zooveel mogelijk te voorkomen.

Het had bij haar een punt van overweging uitgemaakt, of de spoorweg langs Eindhoven ten noorden of wel ten zuiden langs de kom dier gemeente behoorde te worden aangelegd.

Door de gemeente Eindhoven werd eene rigting langs de zuidzijde voorgestaan, omdat daardoor de weg en dus ook het station op het grondgebied der gemeente zou gelegen zijn, terwijl ten noorden het grondgebied van Woensel onmiddellijk aan de kom der gemeente Eindhoven aansluit, en wanneer de spoorweg langs die zijde der gemeente wordt getrokken, het station aldus op het grondgebied van Woensel zal gelegen zijn. Ook door Geldrop werd eene zuidelijke rigting ondersteund.

De commissie is intusschen van oordeel, dat het niet raadzaam kan geacht worden om de lijn Venlo-Breda, waarin reeds door de bij de wet aangegeven algemeene rigting zulke belangrijke ombuigingen bestaan, nog door ombuigingen ten gerieve van plaatselijke belangen van ondergeschikten aard te verlengen.

Bij Eindhoven is de rigting rakelings langs de kom der gemeente voorgesteld, zoodat daardoor geheel aan de bepaling der boven aangehaalde wet wordt voldaan, terwijl aan het belang van Geldrop en eenige omliggende kleine gemeenten zal kunnen worden te gemoet gekomen, indien de spoorweg van Hasselt naar Eindhoven, voor den aanleg waarvan concessie is gevraagd, langs die gemeente wordt getrokken.

Betrekkelijk de rigting van Eindhoven naar Boxtel werden onderscheidene adressen, voornamelijk van de gemeenten Oirschot en St. Oedenrode, aan Uwe Excellentie aangeboden, waarbij zij ieder in haar belang verzoeken om die rigting zooveel mogelijk nabij die gemeenten te doen bepalen.

De commissie was van oordeel dat ook hier geene redenen aanwezig waren om eene grootere ombuiging van den eenen of anderen kant voor te stellen, dan noodig was om de huizen van de gemeente Beest te omgaan.

Ook voor deze sectie verzocht de commissie Uwer Excellentie's vergunning om met de opnemingen enz. volgens de voorgestelde rigting te doen voortgaan.

Gedeelte Boxtel-Tilburg.

Het ontwerp van wet strekkende tot onteigening der voor den aanleg van dezen weg benoodigde eigendommen werd in de laatste zittingen der Staten-Generaal door beide Kamers aangenomen.

Bij missive van den 30ste December, n°. 198, 11de afd., werden aan de commissie de onteigeningsbescheiden teruggezonden, met uitnoodiging om daarop de wijzigingen te doen aangeven die, nadat die stukken waren opgemaakt, nog noodig zijn voorgekomen, waaraan onmiddellijk gevolg werd gegeven, zoodat die bescheiden binnen weinige dagen weder aan Uwe Excellentie zullen kunnen worden gezonden om ten tweeden male ter inzage van belanghebbenden te worden nedergelegd, en het zich dus laat aanzien dat in den aanvang van het jaar 1863 een begin zal kunnen gemaakt worden met den aankoop der gronden.

De ontwerpen der werken voor dezen weg zijn gereed en het bestek zal spoedig ter goedkeuring kunnen worden aangeboden.

Sectie *Tilburg-Breda.*

De werkzaamheden voor den aankoop van eigendommen zijn ook in dit laatste halfjaar met zeer gunstig gevolg voortgezet en nagenoeg ten einde gebragt. Met bijna al de eigenaren zijn overeenkomsten gesloten, waarvan het grootste gedeelte door Uwe Excellentie is goedgekeurd.

Nadat de wet tot onteigening der hier benoodigde perceelen door de beide takken der wetgevende magt was goedgekeurd, werden de onteigeningsbescheiden op last Uwer Excellentie, van den 23sten September, n°. 123, 11de afd., zooveel noodig aangevuld en andermaal op de raadhuizen der betrokken gemeenten voor belanghebbenden ter inzage nedergelegd, en werd bij aanschrijving van den 27sten September, n°. 132, 11de afd., de eerstaanwezend ingenieur te Breda aangewezen om de commissie uit Gedeputeerde Staten bij te staan, welke ingevolge de wet van 28 Augustus 1851 zitting moest houden om de bezwaren van belanghebbenden tegen het plan van aanleg van dezen spoorweg aan te hooren.

Deze zittingen hebben in de laatste dagen der maand October plaats gehad, waarbij geen bezwaren van overwegend belang zijn kenbaar gemaakt.

Bij Koninklijk besluit van 22 November, n°. 71, werden de te onteigenen perceelen aangewezen.

Met het maken van de aardebaan, de kunstwerken, de levering van den ballast, het leggen van de spoorbaan en eenige verdere werken voor een gedeelte van den spoorweg bij Breda, en het veranderen van een gedeelte der vestingwerken aldaar volgens bestek n°. 30, is geregeld voortgegaan en zijn groote vorderingen gemaakt.

De vrij belangrijke aardewerken zijn nagenoeg geheel gereed; van de drie duikers zijn twee voltooid en het hoofdspoor is over de geheele lengte en de zijsporen zijn gedeeltelijk gelegd.

Voor het veranderen der vestingwerken is op den 12den Julij een aanvang gemaakt met de aardewerken en zijn deze geregeld voortgezet, zoodat een gedeelte daarvan overeenkomstig de bepalingen van het bestek op den 1sten November heeft opgeleverd kunnen worden.

Ook de metselwerken zijn reeds aanzienlijk gevorderd.

Ten gevolge der aanschrijving van den 12den Junij, n°. 227, 11de afd., waarbij, zoo als in het laatste verslag is opgegeven, de commissie werd verzocht om, voor zoover dit de uitvoering der verdere bestede werken niet in den weg stond, het maken van het stationsterrein aanvankelijk te laten rusten, moest zij bij brief dd. 4 Julij, n°. 2366, aan het oordeel Uwer Excellentie de bezwaren onderwerpen, die daaraan waren verbonden.

Bij aanschrijving van den 12den Julij, n°. 227, 11de afd., gaf Uwe Excellentie daarop te kennen, dat, zoo het maken van het stationsterrein te Breda niet kon worden afgescheiden van de overrige werken welke volgens bestek n°. 30 waren besteed, zonder de uitvoering der werken te belemmeren, Uwe Excellentie er in berusten wilde dat met het maken van dat terrein wierd voortgegaan, doch dat, zoolang over de exploitatie niet is beslist, de werken, die daarmede in naauw verband zijn en uitstel lijden, moeten worden aangehouden.

Dien ten gevolge is dan ook de toegangsweg naar dat station, hoewel de uitvoering daarvan mede in laatstgenoemd bestek beschreven was, nog niet gemaakt, en verzocht de commissie Uwe Excellentie later haar te willen mededeelen, of het noodig moest geacht worden om het maken van bedoelden toegangsweg aan te houden; waarop bij aanschrijving van den 12den November, n°. 198, 11de afd., aan de commissie werd mede-

gedeeld, dat het verkieslijk te achten was om genoemden weg nog niet te maken.

De ijzeren kraanbrug over de rivier de Mark nabij Breda, beschreven in bestek n°. 4, is geheel voltooid. De bij het contract voorgeschreven beproeving heeft plaats gehad, waarbij de brug zeer goed voldaan heeft.

Bij brief van den 31sten Julij, n°. 2772, bood de commissie ter goedkeuring aan een bestek met begrooting van kosten voor het aanbrengen van duc d'alven en leipalen bij laatstgenoemde brug.

Dit werk werd ingevolge magtiging van den 8sten Augustus, n° 177, 11de afd., op den 28sten daaraanvolgende in het openbaar aanbesteed en aangenomen door K. van Wijngaarden IJzn. te Sliedrecht voor de som van 1862 gulden. Daar dit werk op slechts f 1075 begroot was, vermeende de commissie te moeten voorstellen om het proces-verbaal van aanbesteding niet goed te keuren, doch het werk bij onderhandsch contract aan te besteden, waartoe bij aanschrijving van den 25sten September n°. 184, 11de afd., magtiging werd verleend en de dien ten gevolge gesloten overeenkomst op den 27sten October onder n°. 268, 11de afd., werd goedgekeurd.

Dit werk is voltooid en opgeleverd.

De uitvoering der werken voor den spoorweg van Breda tot Tilburg, volgens bestek n°. 14, waarmede den 13den Januarij 1862 een aanvang werd gemaakt, is krachtig voortgezet.

De aannemer had zich daartoe in het bezit gesteld van een doelmatig ingerigt materieel voor het vervoer van grond en ballast, bestaande uit een locomotief en 20 zandwagens.

De locomotief werd vervaardigd in de fabriek van de heeren Giesbers en van Deun te Roermond, en beantwoordt voortdurend zeer goed aan het doel waarvoor die opzettelijk is gemaakt.

De gronden zijn nagenoeg voltooid, nog slechts ongeveer 10,000 teerling el grond moeten over het spoor vervoerd worden.

De bruggen over de beide takken van het riviertje de Lei en over het riviertje de Donge zijn afgemaakt.

De ijzeren liggers dezer bruggen zijn vervaardigd in de fabriek van den heer Piedboeuf te Jupille bij Luik.

De ijzeren buizen voor de waterleidingen zijn grootendeels geplaatst.

De spoorbaan ligt over de geheele lengte van den weg (20,935 el) en wordt dagelijks met grond en ballasttreinen bereden.

In het bestek wegens de uitvoering van dit werk is de aardebaan meestal voor enkel spoor bepaald, omdat eensdeels het zand, door de groote ingraving aan de Vijf-Eiken op te leveren, bestemd was tot ballast, en anderdeels het aanvankelijk wenschelijk voorkwam, in die ingraving grond beschikbaar te houden voor de ophoogingen voor den spoorweg op de 's Rijks militaire gronden te Breda.

De bedoelde ingraving heeft de hoeveelheid ballast niet opgeleverd waarop aanvankelijk was gerekend, en in den verboden kring der vesting Breda is de grond, benoodigd voor de ophoogingen, uit de ingravingen aldaar gevonden geworden, zoodat eene vrij aanzienlijke hoeveelheid gronds in de ingraving bij Vijf-Eiken beschikbaar bleef.

Daar tusschen Breda en Boxtel, welke plaatsen beide kruisingspunten van de spoorwegen zullen uitmaken, zich waarschijnlijk spoedig de behoefte aan een dubbel spoor zal doen gevoelen, en het verbreeden der aardebaan thans met betrekkelijk geringe kosten kan worden verkregen, en die verbreeding, wanneer de weg in exploitatie zal zijn, veel grooter uitgaven zoude vorderen, werd de commissie genoopt Uwer Excellentie een voorstel te doen om die beschikbare hoeveelheid zand te benuttigen, om reeds dadelijk de baan tot eene breedte voor dubbel spoor aan te leggen, en bood zij bij brief dd. 5 November, n°. 3248, daartoe een door den aannemer geaccepteerden staat voor meerder werk aan, welke bij beschikking van den 28sten November, n°. 166, 11de afd., ten bedrage van f 12,974,895 werd goedgekeurd.

Een bestek wegens het maken der werken voor de bewaking en afdeeling van den spoorweg werd Uwer Excellentie ter goedkeuring aangeboden bij brief der commissie dd. 9 Julij, n°. 2435, terwijl de aanbesteding voor dit werk ingevolge de magtiging van den 19den Julij, n°. 202, 11de afd., plaats had op den 26sten Augustus en de uitvoering daarbij werd aangenomen door C. Kuyk te Breda voor de som van 19,600 gulden.

Het proces-verbaal dezer aanbesteding is door Uwe Excellentie bij beschikking van den 6den September, n°. 187, 11de afd., goedgekeurd.

Met het werk werd spoedig een aanvang gemaakt.

Drie enkele arbeiderswoningen en vijf wachthuisjes zijn onder dak; de overwegsluitingen, waarschuwingsborden en hellingwijzers zijn nagenoeg alle gereed om gesteld te worden.

Voor het bouwen van een stationsgebouw te Tilburg verleende Uwe Excellentie magtiging tot aanbesteding op denzelfden dag als voor bovengenoemd werk, bij aanschrijving van den 22sten Julij, n°. 202, 11de afd., overeenkomstig het voorstel der commissie van den 17den Julij, n°. 2554, bij welk voorstel zij tevens het bestek ter goedkeuring had aangeboden.

Blijkens het bij beschikking dd. 3 September, n°. 187, 11de afd., goedgekeurd proces-verbaal van aanbesteding, werd de uitvoering van dit werk aangenomen door J. van Hoof te Tilburg, voor de som van 33,600 gulden.

Met het werk werd onmiddellijk na de goedkeuring van het proces-verbaal van aanbesteding een aanvang gemaakt. Het gebouw is thans reeds onder dak.

Bij brief van den 23sten Julij, n°. 2653, deed de commissie een voorstel voor het aanbesteden van het maken van bergplaatsen voor locomotiven en rijtuigen en van den onderbouw eener groote draaischijf op het stationsterrein te Breda, volgens het daarbij overgelegde bestek.

Zij gaf daarbij te kennen, dat hoewel deze werken zouden geacht kunnen worden te behooren tot die, welke volgens het slot van Uwer Excellentie's aanschrijving van den 12den te voren, n°. 208, 11de afd., moeten worden aangehouden, zij Uwer Excellentie evenwel als hare meening moest kenbaar maken, dat de bergplaatsen voor locomotiven en rijtuigen op het station Breda van den Nederlandsch-Belgischen spoorweg ten eenenmale ongeschikt zijn om gebezigd te worden voor de exploitatie van de lijn Breda-Boxtel, wat ook omtrent de exploitatie van die lijn mogt beslist worden, en dat in elk geval nieuwe bergplaatsen zullen moeten opgerigt worden.

Bij aanschrijving van den 29sten Julij, n°. 184, 11de afd., verleende Uwe Excellentie daarop de gevraagde magtiging, om het werk op den 11den September aan te besteden.

De uitvoering werd aangenomen door F. Alberts te Breda, voor de som van 38,400 gulden, en het proces-verbaal van aanbesteding door Uwe Excellentie goedgekeurd bij beschikking van den 22sten September, n°. 191, 11de afd., waarna met het werk onmiddellijk een aanvang werd gemaakt.

De grondmuren der gebouwen zijn op de bepaalde hoogte opgetrokken en de onderbouw voor de draaischijf is zoo ver voltooid, dat de bovenbouw kan worden gesteld.

Het bestek wegens het maken van verschillende gebouwen en inrigtingen op de halte te Gilze-Rijen en op het station Tilburg werd ter goedkeuring aangeboden bij brief der commissie dd. 18 October, n°. 3922, waarop Uwe Excellentie bij aanschrijving van den 26sten daaraanvolgende, n°. 17, 11de afd., magtiging verleende voor de aanbesteding dezer werken op den 27sten November.

Blijkens het door Uwe Excellentie goedgekeurde proces-verbaal van aanbesteding, werd de uitvoering aangenomen door J. van de Griendt te 's Bosch, voor de som van 46,800 gulden. Door den aannemer is onmiddellijk na de goedkeuring een aanvang gemaakt met de voorbereidende werkzaamheden.

Gelijktijdig met laatstgenoemd bestek legde de commissie nog een bestek met begrooting van kosten over voor het maken van eene verhoogde ladingplaats, eene bergplaats voor goederen en eenige andere werken op het station Breda, onder opmerking dat de in dat bestek beschreven werken in naauw verband stonden tot de inrigting van genoemd station, en dat, aangezien de beslissing omtrent de inrigting was aangehouden, de commissie vermeende het aan de beoordeeling Uwer Excellentie te mogen onderwerpen of de werken, in dat bestek beschreven, al dan niet zullen worden uitgevoerd, doch dat, welke ook de beslissing zij die omtrent genoemd station genomen wierd, de afrastering om het terrein in ieder geval zou moeten gemaakt worden.

Bij de reeds gemelde aanschrijving van den 26sten October, n°. 17, 11de afd., werd aan de commissie medegedeeld, dat de goedkeuring van dit bestek nog was aangehouden.

Onmiddellijk heeft de commissie toen voor de afrastering van het terrein een afzonderlijk bestek laten opmaken, dat door haar aan de goedkeuring van Uwe Excellentie werd onderworpen, bij brief dd. 8 November, n°. 4210.

Krachtens magtiging dd. 13 November, n°. 203, 11de afd., werd dit werk op den 16den December aanbesteed en de uitvoering aangenomen door C. Kuyk te Breda voor de som van 2325 gulden.

Het proces-verbaal van aanebsteding werd goedgekeurd bij beschikking van den 31sten December, n°. 221, 11de afd.

Hangende de beslissing omtrent het station Breda is het bestek voor de brug over de rivier de Mark in den toegangsweg naar het station nog niet gemaakt, ten einde meer spoed vereischende aangelegenheden te kunnen afhandelen, doch kan zeer spoedig worden voltooid, zoodra Uwe Excellentie het wenschelijk mogt achten om tot de aanbesteding over te gaan.

Al de aanbestede werken moeten volgens de bepalingen van de bestekken uiterlijk vóór den 1sten Junij 1863 voor het gebruik gereed zijn.

Het laat zich aanzien, dat voor geen der werken die termijn zal worden overschreden, en dat dus met Junij e. k. de sectie van Breda tot Tilburg in exploitatie zal kunnen gebragt worden, niettegenstaande nog moeten gemaakt worden het stationsgebouw en de verdere inrigtingen op het station Breda, waarvan de goedkeuring door Uwe Excellentie is aangehouden.

Het is der commissie eene aangename taak, onder de aandacht Uwer Excellentie te mogen brengen de voortvarendheid, waarmede deze werken door de betrokken ambtenaren en ook door de aannemers zijn voortgezet.

Eerst op den 30sten Mei jl. was de aankoop van eigendommen zoo ver gevorderd, dat aan den aannemer van de aarde- en andere werken de last kon worden gegeven om met het werk een begin te maken.

Het opmaken van het bestek voor de werken bij Breda werd vertraagd door de onderhandelingen met de militaire genie, en thans wordt de geheele weg reeds met locomotiven en treinen bereden.

Lijn Roosendaal-Vlissingen.

Sectie *Roosendaal-Woensdrecht*.

Voor het gedeelte van deze sectie, strekkende van Roosendaal tot Bergen op Zoom, is met den aankoop van gronden geregeld voortgegaan door het sluiten der definitive contracten. Gedurende het afgeloopen halfjaar werden 42 koopacten gesloten voor eene oppervlakte van 21,1425 bunder. Een groot deel dezer acten werd reeds door Uwer Excellentie's goedkeuring bekrachtigd. Ook voor de overige perceelen, die aangekocht moeten worden, zijn voorloopige overeenkomsten gesloten, zoodat met grond mag aangenomen worden, dat de voor dit gedeelte gevorderde eigendommen geheel in der minne verkregen zullen worden.

Onder de aangekochte gronden komen ook die voor welke gevorderd werden voor het station Wouw; overeenkomstig het gewijzigde grondplan.

Nadat de onteigeningsbescheiden op de raadhuizen der betrokken gemeenten hadden ter visie gelegen, werden de door de gemeentebesturen ingebragte bezwaren overwogen, en voor zooverre daartoe termen bestonden, middelen beraamd om aan die bezwaren te gemoet te komen.

De plans, profillen en beschrijvingen werden vervolgens dienovereenkomstig gewijzigd, ook voor zooveel betreft het innemen van overhoeken, het toestaan van parallelwegen, ten einde het aantal overwegen zooveel mogelijk te beperken, en de wijzigingen, die een gevolg waren van het met de militaire genie te Bergen op Zoom gesloten suppletoir proces-verbaal.

Nadat het wets-ontwerp tot onteigening van perceelen ten behoeve van dit gedeelte van den spoorweg door de de beide Kamers der Staten-Generaal was aangenomen, is de wet den 8sten Augustus door den Koning bekrachtigd.

Vervolgens zijn de gewijzigde bescheiden andermaal ter visie gelegd.

en werd bij aanschrijving van den 23sten September, n°. 128, 11de afd., de eerstaanwezende ingenieur te Bergen op Zoom aangewezen, om de commissie uit Gedeputeerde Staten bij te staan, welke ingevolge art. 10 der wet van 25 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 125) zitting moest houden, ten einde de bezwaren van belanghebbenden tegen het plan van aanleg van den spoorweg aan te hooren.

Deze commissie hield hare zittingen te Bergen op Zoom den 22sten en te Wouw en Roosendaal den 23sten October.

Uit de processen-verbaal van die zittingen is gebleken, dat er door de betrokken gemeentebesturen of andere belanghebbenden weinig of geene bezwaren werden ingebragt.

Bij Koninklijk besluit van den 22sten November, n°. 70, had de eindaanwijzing plaats der perceelen of gedeelten van perceelen, die voor den spoorweg van Roosendaal tot Bergen op Zoom moeten onteigend worden

Het suppletoir proces-verbaal betrekkelijk den aanleg van den spoorweg binnen de verboden kringen van Bergen op Zoom, waarvan in het vierde verslag melding is gemaakt, werd den 4den Julij gesloten, den 22sten door Zijne Excellentie den Minister van Oorlog en den 26sten dien maand door Uwe Excellentie goedgekeurd.

Bij Koninklijk besluit van 10 Augustus, n°. 26, werd vergunning verleend om het bedoelde gedeelte van den spoorweg, overeenkomstig bedoeld suppletoir proces-verbaal, te maken.

Bij vernieuwing werd eene poging aangewend tot verkrijging van wijziging in de plaats van de halte Wouw. Eenige ingezetenen uit die gemeente wendden zich bij adres tot Uwe Excellentie, met verzoek dat deze halte zou geplaatst worden aan de Oostelaarsche straat. Bij haar advies merkte de commissie op, dat de thans aangenomen plaats voor deze halte, door hare ligging aan een goeden kunstweg en door de nabijheid van de dorpen Wouw en Herel, zich gunstig onderscheidt, terwijl eene plaatsing aan de Oostelaarsche straat alleen zou strekken om de halte 550 el digter bij Wouw te brengen, doch haar tevens 2600 el verder van Herel zonde verwijderen.

Daar nu volgens officiele opgave Herel, hoewel minder inwoners tellende, aan den Antwerpen-Rotterdamschen spoorweg een veel belangrijker vervoer oplevert dan Wouw, en ook voor den Staatsspoorweg een aanzienlijk goederenvervoer voorspelt, zoo stelde de commissie voor, op dit adres afwijzend te te beschikken, met welk advies Uwe Excellentie zich, blijkens missive van den 11den Augustus, n°. 248, 11de afd., heeft vereenigd.

Bij brief van den 7den Julij, n°. 2418, bood de commissie Uwer Excellentie ter goedkeuring aan de overeenkomst met den directeur van de spoorwegen tusschen Antwerpen en Rotterdam, wegens de aansluiting te Roosendaal van den Staatsspoorweg met gemelde spoorwegen, van welke overeenkomst in het vierde verslag melding werd gemaakt en die den 17den en 25sten Junij te Antwerpen en Bergen op Zoom was geteekend en den 27sten Junij door den Raad van Administratie der Antwerpen-Rotterdamsche Spoorwegmaatschappij was goedgekeurd.

Deze overeenkomst regelt de wijze waarop de aardebaan en de sporen van de beide aansluitende spoorwegen met elkander in verbinding gebragt worden, alsmede in hoeverre in het onderhoud door de beide partijen zal worden voorzien.

Alvorens omtrent die overeenkomst te beslissen, verlangde Uwe Excellentie blijkens missive van 15 Julij, n°. 149, 11de afd., te vernemen, of, om de werkzaamheden te kunnen voortzetten, het tot stand komen der overeenkomst geen uitstel kon lijden.

Bij haar schrijven van 28 Julij, n°. 2722, gaf de commissie Uwer Excellentie te kennen dat het tot stand komen der overeenkomst voor den voortgang der werkzaamheden dringend gevorderd werd, omdat het spoorleggen juist van het station Roosendaal moet uitgaan, alwaar al de voor dien spoorweg geleverde of nog te leveren dwarsliggers, spoorstaven enz., zijn of worden opgestapeld, welke materialen niet langs den weg kunnen vervoerd worden, zoolang de aansluiting niet is tot stand gebragt.

Bij beschikking van den 31sten Julij, n°. 212, werd daarop de overeenkomst door Uwe Excellentie goedgekeurd.

De aardebaan tusschen Roosendaal en Bergen op Zoom is thans geheel voor enkel spoor gereed, hetgeen door het toetreden van den laatsten eigenaar tot de overeenkomst voor afstand van zijnen grond mogelijk werd.

Al de kunstwerken in dit gedeelte zijn gereed, met uitzondering van den bovenbouw van de brug over de Zoom, welke spoedig voltooid zal zijn.

Met het spoorleggen is men gevorderd tot Wouw; weldra zal op dat gedeelte door middel van een locomotief de grond aangevoerd worden om de baan tot dubbele spoorbreedte te brengen.

Te Roosendaal en te Bergen op Zoom is te zamen ongeveer 11,000 kub. el ballast aangevoerd, welke achtereenvolgens naar den weg wordt overgebragt.

De keet op het station Bergen op Zoom is voltooid; den 31sten October is daarin het bureau van den eerstaanwezend ingenieur overgebragt

Bij missive van den 9den Julij bood de commissie Uwer Excellentie ter goedkeuring aan een bestek voor het maken en stellen van wachterswoningen, wachtershuisjes, sluitboomen, hekken, waarschuwingsborden, hellingwijzers en mijlpalen. Dit bestek was verdeeld in twee perceelen, waarvan het eerste ten behoeve van de lijn Breda—Tilburg, en het tweede perceel voor de lijn Roosendaal—Bergen op Zoom. Het werd door Uwe Excellentie goedgekeurd blijkens aanschrijving van den 19den Julij, n°. 202, 11de afd.

Op den 26sten Augustus had de aanbesteding plaats bij inschrijving en opbod, waarbij de werken van het 2de perceel werden aangenomen voor de som van f 18,000 door W. Nugteren te Hardinxveld.

Het proces-verbaal der aanbesteding werd bij Uwer Excellentie's beschikking van den 6den September, n°. 187, 11de afd., goedgekeurd.

Wegens het gevorderd saizoen en met het oog op de tijdruimte die voor de oplevering had kunnen gesteld worden, is het metselwerk tot het voorjaar uitgesteld. Met de timmerwerken werden daarentegen goede vorderingen gemaakt.

Bij brief van den 6den September, n°. 3294, bood de commissie een bestek aan voor het maken van een stationsgebouw, gebouwtjes voor privaten, magazijn en eenige verdere werken te Bergen op Zoom, benevens van een haltegebouw en verdere werken te Wouw. Het werd door Uwe Excellentie goedgekeurd bij aanschrijving van 10 September, n°. 182, 11de afd.

Op den 21sten October had de aanbesteding plaats en werd het werk voor de som van f 52,000 afgemijnd door P. van Dam te Ameide. Uit hoofde van het belangrijk verschil van deze aannemingssom met de begrooting, deed de commissie bij schrijven van 1 November, n°. 5224, het voorstel om door eene herbesteding en door het aanbrengen in het bestek van eenige wijzigingen van ondergeschikten aard te beproeven, of de uitvoering niet voor een minderen prijs te verkrijgen zouden zijn. Uwe Excellentie vereenigde zich met dit voorstel blijkens aanschrijving van den 7den November n°. 178, 11de afd., en bepaalde daarbij den dag der herbesteding op 27 November. Alstoen werd het werk aangenomen voor f 48,775 door J. Bertou te Biervliet als minste inschrijver.

Hoewel ook deze aannemingssom in vergelijking met de begrooting hoog te noemen was, vermeende de commissie, met het oog op de ingekomen aanbiedingen, dat eene nadere herbesteding geen voordeel zoude opleveren. Zij stelde Uwer Excellentie daarom de goedkeuring van het proces-verbaal der aanbesteding voor, welke bij beschikking van 10 December, n°. 160, 11de afd. verleend werd.

Een bestek voor de uitvoering van al de werken die nog ter voltooijing van het gedeelte Roosendaal-Bergen op Zoom gevorderd worden, met uitzondering van de afrastering langs den spoorweg, is gereed en zal weldra ter goedkeuring worden aangeboden. Het betreft het maken van een rijtuigenloods, tijdelijk tot locomotievenloods in te rigten, met aanliggend gebouwtje voor waterbezorging met toebehooren, een goederenloods, tijdelijk tot rijtuigenloods in te rigten, de afrastering van het station Bergen op Zoom en van de halte Wouw, benevens eenige verdere werken.

Voor het gedeelte dezer sectie tusschen Bergen op Zoom en Woensdrecht is een bestek opgemaakt, betreffende het maken van de aardebaan en de kunstwerken, de levering van ballast, het bouwen van een haltegebouw te Woensdrecht, alsmede het maken van een gedeelte ter lengte van ongeveer 992 el van den dam in de Ooster-Schelde.

De lengte van den spoorweg in dat bestek omschreven bedraagt 7,815 el.

Sectie *Woensdrecht-Goes.*

Nadat de onteigeningsbescheiden voor deze sectie in vereeniging met die der gemeente Woensdrecht op de raadhuizen der betrokken gemeenten hadden ter visie gelegen, deelde Uwe Excellentie bij missive van den 11den September litt. A, 11de afd. der commissie de bezwaren mede, die tegen het plan van aanleg waren ingekomen, en werd zij uitgenoodigd daaromtrent haar gevoelen te doen kennen.

Deze bezwaren golden, behalve eenige punten van ondergeschikt belang, die van zelf bij de onteigening of bij de onderhandeling met de polderbesturen zouden geregeld worden, de bedenking, dat de thans ontworpen rigting waarvoor, na de wederindijking van den tweeden polder der Ooster-Schelde-maatschappij geen genoegzamen grond meer zou bestaan, tot onnoodige kosten aanleiding zal geven, en dat buitendien in die rigting eene doellooze kromming zoude zijn aangenomen.

Ten aanzien van deze bezwaren deelde de commissie Uwer Excellentie bij haar schrijven van den 6den October, n°. 3740, in hoofdzaak het volgende mede:

Bij de eerste uitbakening is, om na te gaan in hoeverre die kon worden aangenomen, de rigting volgens het ontwerp van de Banque générale Suisse gevolgd, welke rigting was bepaald in verband met de afdamming van de Ooster-Schelde. De spoorweg zou langs den dam worden gelegd.

Thans, nu deze rigting niet meer met de indijking in verband behoeft gebragt te worden, is het gebleken, dat met voordeel eene andere gekozen kon worden, waardoor de dam 700 el korter en de kosten van aanleg ongeveer $1/5$ minder worden.

De nieuwe bedijking van den tweeden polder naauwelijks tot stand gekomen en nog niet bewezen hebbende tegen hooge vloeden bestand te zijn, zoo als later gebleken is het geval niet te zijn, kwam het onraadzaam voor den spoorweg, even als in het vroeger ontwerp, door den polder te leggen, in welken, even als in den eersten en in den Caterspolder, de aardebaan op zeedijkshoogte zoude moeten gemaakt worden, om van het behouden der gemeenschap bij doorbraak verzekerd te blijven, hetgeen eene zeer aanzienlijke vermeerdering van de oppervlakte der te onteigenen gronden ten gevolge zou hebben.

Bovendien zou volgens de vroegere rigting de spoorweg over eene lengte van 1200 el door het schor aangelegd en als zeedijk bewerkt en een belangrijk gedeelte van den noord-oostelijken zeedijk van den Nieuw-Krabbendijke-polder moeten omgelegd worden.

Wel is waar worden bij de thans gevolgde rigting een drietal dijken doorsneden, doch de daarvoor te maken kosten zijn, in vergelijking van die der bovengenoemde werken, onbeduidend.

Het geopperde bezwaar, dat bij die rigting zeer vruchtbare gronden worden doorsneden, hetgeen bij de vroeger gevolgde rigting minder het geval was, wordt ruim opgewogen door de omstandigheid, dat bij de laatstbedoelde de eerste en tweede polders in vijf deelen werden verdeeld en wel door een dam op zeedijkshoogte.

Het aangevoerde bezwaar tegen eene onderstelde noodelooze kromming in de rigting is gebleken ongegrond te zijn, en veroorzaakt doordat de as van den spoorweg, die op het terrein in eene regte rigting is uitgebakend, bij het overbrengen op de kadastrale plans, door de onnaauwkeurigheid van deze laatste, als eene gebroken lijn is voorgesteld.

Na door de beide Kamers der Staten-Generaal te zijn aangenomen, werd den 15den December de wet bekrachtigd, waarbij verklaard wordt dat het algemeen nut de onteigening vordert van de perceelen noodig voor den aanleg van den spoorweg van Bergen op Zoom naar Goes.

Voor de in deze sectie te maken kunstwerken zijn ontwerpen opgemaakt om in het bestek voor de werken dezer sectie te worden omschreven. Een ontwerp voor de te bouwen draaibrug over het kanaal door Zuidbeveland is in behandeling.

Een bestek voor het maken van de aardebaan, de kunstwerken, de levering van ballast enz. voor den spoorweg strekkende van den linker oever van de Ooster-Schelde tot Goes is nagenoeg gereed.

De onderhandelingen met de besturen der polders in Zuidbeveland, welker dijken moeten doorsneden worden, zijn zoo ver gevorderd, dat

de overeenkomsten dienaangaande weldra aan Uwe Excellentie's goedkeuring zullen kunnen onderworpen worden.

Sectie *Goes-Vlissingen*.

De rigting voor deze sectie wordt onderzocht; nadere opnemingen worden nog vereischt, alvorens een voorstel daaromtrent kan worden gedaan.

Bij missive van den 24sten October, n°. 4019, bragt de commissie verslag uit over het haar door Uwe Excellentie om advies gezonden adres van de kamer van koophandel en fabrieken te Middelburg met betrekking tot de afdamming van het Sloe en op eene aanvrage om concessie voor die afdamming.

De commissie deed Uwer Excellentie als haar gevoelen kennen, dat het voor het belang van den spoorweg onverschillig is, of het Sloe met een dam dan wel door middel van eene brug zal moeten worden overgegaan. Alleen dan, wanneer de afdamming van het Sloe mogt geacht worden nadeelig te kunnen werken op de veiligheid van de reede van Rammekens, zoude er bedenking tegen die afdamming te maken zijn, omdat de veiligheid van de haven van Vlissingen en van de reede in hare nabijheid de hoofdvoorwaarde is voor het toekomstig verkeer op den spoorweg.

Het uitvoerig te dezer zake door den betrokken eerstaanwezend ingenieur opgemaakt rapport werd tevens Uwer Excellentie aangeboden om, zoo noodig, ten dienste gesteld te worden van ambtenaren en autoriteiten, die geroepen mogten worden om over deze aangelegenheid advies uit te brengen.

Kanaal door Zuidbeveland.

Van de gronden, die tot aanleg van de waterleiding door den polder, genaamd de Breede Watering bewesten Yerseke, moesten aangekocht worden, is bij 16 koopacten voor 1.6696 bunder de afstand geregeld.

De vele formaliteiten, die gevorderd werden als een gevolg van het beheer waaraan de aangekochte perceelen onderworpen waren en waardoor vergunning tot aankoop van bestuurders en autoriteiten vereischt werd, zijn oorzaak dat de geheele aankoop niet zoo spoedig is geregeld als anders het geval had kunnen zijn.

Met de aanaarding van de suatiesluis voor de Breede Watering bewesten Yerseke nabij Hansweert, waarvan in het vierde verslag werd berigt dat zij tot 2 el onder hoog waterpeil was gevorderd, werd met kracht voortgegaan tot den 18den Julij, toen de nieuwe dijk de hoogte van gemiddeld 1 el boven hoogwaterpeil had bereikt. Op den 19den Julij ontstond plotseling aan de zuidzijde van de sluis eene verzakking in het dijksligchaam, door zijdelingsche uitwijking der onderliggende slappe spierlagen. De dijk zonk aan de binnenzijde over nagenoeg 30 el lengte en 15 el breedte, in het midden ter diepte van 1.05 el. Achter den dijk was de grond in den boezem opgekomen.

Ten gevolge van deze verzakking werd de zeedijk, waarmede men aan de binnenzijde reeds met ontgraven was aangevangen, weder tot 2 el boven hoog waterpeil verzwaard en later tot zijn vroeger profil hersteld.

Ter voorkoming van verdere verzakkingen moesten voorzieningen genomen worden. Als zoodanig werd een berm achter den dijk noodig geoordeeld, gesteund door eene zandkist, lang 70 el, tot op de zandlaag, gerekend op 5 el beneden den boezem. Ter vermijding van verdere uitwijking der onderlagen tijdens het baggeren der sleuf, moest de nieuwe dijk wederzijds de sluis weder ontgraven worden en verder de boezem aan de achterzijde zooveel verbreed als noodig was, om dezelfde waterberging te behouden.

Na Uwer Excellentie te voren voorloopig berigt te hebben gegeven van het plaats gehad hebbend ongeval, bragt de commissie bij brief van den 30sten Augustus, n°. 3210, een uitvoerig verslag, onder overlegging eener grondteekening van de suatiesluis, waarop de verzakking en aanaarding waren aangeduid, aangaande dit ongeval uit, en deed zij Uwer Excellentie daarbij tevens een voorstel omtrent de boven omschreven herstellingswerken, met het doel om met den aannemer van de sluis voor de uitvoering overeen te komen, tot een geraamd bedrag van f 14,832.00, niet medegerekend de kosten die voor aankoop van eenigen grond gevorderd en op f 1000 geschat worden.

Bij aanschrijving van den 9den September, n°. 186, gaf Uwe Excellentie het verlangen te kennen, nadere inlichtingen te bekomen omtrent de verrekering die ten deze met den aannemer zou moeten plaats hebben, en werd de commissie toen gemagtigd om, wanneer het werk geen uitstel mogt lijden, den last tot onmiddellijken aanvang met die werken te geven.

Bij missive van den 8sten October, n°. 3768, bood de commissie Uwer Excellentie de overeenkomst met den aannemer tot bovengemeld bedrag ter goedkeuring aan, vergezeld van de bij bovengemelde aanschrijving verlangde inlichtingen.

Deze overeenkomst werd goedgekeurd bij beschikking van den 7den November, n°. 175, 11de afd.

De ontgraving van den nieuwen dijk is voltooid en het baggeren der sleuf voor de genoemde zandkist gevorderd tot eene diepte van 3.50 el tot 4.50 el beneden den boezem. Verder is reeds 2146 kub. el zand aangevoerd tot aanvulling van de kist.

Ten gevolge van den ingevallen winter is het werk den 20sten November tijdelijk gestaakt.

Voor de twee waterleidingen met bijbehoorende werken voor bovengenoemden polder in de gemeente Schore zijn van 19 heulen, in deze waterleiding te bouwen, 17 voltooid en aangeaard. De beide overige konden wegens vertraging in de onteigening nog niet worden gelegd. Evenzoo heeft die vertraging het graven der waterleidingen zoolang tegengehouden, dat dit wegens den hoogen waterstand in den polder gedurende het wintersaizoen niet meer mogelijk was, zoodat het werk den 29sten October tijdelijk is gestaakt.

Het vooruitzigt bestaat dat spoedig de nog vereischte onteigeningen zullen zijn ten einde gebragt, zoodat na den winter het geheele werk weder met kracht zal kunnen worden opgevat.

De duiker door den zanddijk is op het leggen der dekzarken na voltooid. Door het bijzonder sterke wegloopen van het zand was het maken der funderingen voor de beide gemetselde fronten hoogst bezwaarlijk, zoodat eene afheining met damplanken der funderingsputten noodzakelijk was.

Van het kanaal zelf, voor zoover het graven daarvan is aanbesteed, is het eerste gedeelte, zijnde tusschen den dam benoorden den Vlakschen zandweg en den Rijksweg, lang 2800 el, over de geheele lengte tot de diepte gebragt die met graven bereikt kan worden.

Het noordelijkste deel, lang 290 el, is onder profil afgewerkt, terwijl voor het overige gedeelte het graven van 3 tot 4 el is voortgezet. Ontstane afschuivingen maakten dieper graven onmogelijk.

Uit dit gedeelte is eene hoeveelheid van 65,900 kub. el grond in de wederzijdsche dijken verwerkt.

Van het tweede gedeelte, strekkende van den Rijksweg tot den Bonzijweg, lang 1650 el, zijn de dijken nagenoeg aan het profil, zoodat bijna al de uit het kanaal voortkomende grond naar het eerste gedeelte moet vervoerd worden.

Van het gedeelte tusschen den Bonzij- en den Hooijweg zijn reeds 14,790 kub. el grond naar den Rijksweg en den oostelijken kanaaldijk ten zuiden van dien weg per spoor vervoerd. De tegenwoordige afstand van vervoer bedraagt 2200 el.

Voor de bekleeding van een gedeelte der kanaalboorden met klei, van elders aan te voeren, werd door Uwe Excellentie bij beschikking van den 24sten Julij, n°. 162, 11de afd., een staat van meerder werk ten bedrage van f 568,50 goedgekeurd, waaraan evenwel nog geene uitvoering is gegeven.

Voor het bouwen van twee schutsluizen aan de monden van het kanaal door Zuidbeveland bood de commissie Uwer Excellentie den 15den September, onder n°. 3394, een bestek ter goedkeuring aan, met een voorstel tot bepaling van den dag der aanbesteding. Het bestek goedgekeurd zijnde, had op den 30sten October de aanbesteding plaats bij inschrijving en opbod in twee perceelen. Het belangrijke verschil van de aannemingssommen met de begrooting noopte de commissie Uwer Excellentie bij missive van 19 November, n°. 4377, voor te stellen om de besteding niet goed te keuren en met eenige wijziging in het bestek eene herbesteding te beproeven. De herbesteding had op den 16den December bij enkele inschrijving plaats, in twee perceelen en in massa.

De minste inschrijvingen waren als volgt:

Eerste perceel C. Versteeg te Hardinxveld voor f 547,000;

Tweede perceel K. van Wijngaarden Yzn. te Sliedrecht f 527,800;

De massa P. van Limburgh te Rotterdam voor f 1,017,800.

Laatstgenoemde was alzoo f 3000 lager dan die voor de beide perceelen te zamen genomen.

Hoewel ook de uitkomst dezer herbesteding door het hooge bedrag der aannemingssommen niet gunstig te noemen is, zoo was de commissie evenwel van oordeel, dat, aangezien eene zeer belangrijke mededinging voor dit werk had plaats gehad, van eene derde besteding geen betere uitkomst kon worden verwacht, terwijl bovendien het werk thans in handen was gekomen van zeer gunstig bekende aannemers, hetgeen voor zulk een moeijelijk en omvangrijk werk, waaraan zoo veel risico verbonden is, van overwegend belang is te achten. Zij stelde derhalve de goedkeuring voor van het proces-verbaal der besteding in massa. Deze goedkeuring werd verleend bij beschikking van den 29sten December, n°. 226, 11de afd.

Bij missive van den 29sten November, n°. 4522, bood de commissie Uwer Excellentie ten goedkeuring aan een bestek voor het maken eener wachterswoning nabij de suatiesluis aan de Breede Watering bewesten Yerseke. Bij aanschrijving van 5 December, n°. 205, 11de afd., werd dit bestek goedgekeurd en de aanbesteding bepaald op den 22sten Januarij daaraanvolgende.

Voor het maken der havendammen en van de buitenhaven aan den zuidelijken mond van het kanaal te Hansweert is een bestek opgemaakt.

In verband met het verder graven van het kanaal tusschen Vlake en Hansweert en het behoud eener goede communicatie werd een ontwerp opgemaakt voor het ophoogen en begrinden van den Schoorschen Zouteweg en het bouwen van eene der bruggen in die strekking over het kanaal. Dit ontwerp werd Uwer Excellentie aangeboden bij missive van 31 December, n°. 4974, met voorstel om het aan de beoordeeling van Gedeputeerde Staten van Zeeland te onderwerpen.

Voor de uitvoering van dit ontwerp zullen nog eenige min belangrijke onteigeningen moeten plaats hebben.

Lijn Utrecht-Boxtel.

Sectie *Utrecht-Kuilenburg*.

Blijkens het vorig verslag bestond de uitnoodiging tot het opmaken van een proces-verbaal wegens het maken van den spoorweg binnen de verboden kringen der lunetten op de Houtensche vlakte bij Utrecht. Dit proces-verbaal is den 19den Augustus gesloten tusschen den luitenant-kolonel, eerstaanwezend ingenieur te Utrecht, en den eerstaanwezend ingenieur bij de Staatsspoorwegen aldaar, en werd achtereenvolgens door Zijne Excellentie den Minister van Oorlog op den 22sten September, onder n°. 38 *B*, afdeeling Genie, en door Uwe Excellentie bij beschikking dd. 23 September, n°. 131, 11de afdeeling, goedgekeurd, terwijl bij Koninklijk besluit van 3 October 1862, n°. 61, vergunning werd verleend tot het maken van de werken overeenkomstig het goedgekeurde proces-verbaal.

Nadat de onteigeningsbescheiden voor deze sectie, ingevolge aanschrijving dd. 28 Junij, lit. *D*, 11de afd., zooveel noodig waren aangevuld, werden deze door de commissie bij brief dd. 21 Julij, n°. 2612, weder ingezonden en ontving zij bij aanschrijving dd. 24 Julij, n°. 164, 11de afdeeling, van Uwe Excellentie de mededeeling dat die bescheiden andermaal op de raadhuizen der betrokken gemeenten ter inzage voor belanghebbenden waren nedergelegd, en dat de eerstaanwezend ingenieur te Utrecht was aangewezen om de zittingen der commissie uit Gedeputeerde Staten tot het hooren van de bezwaren der belanghebbenden tegen het plan bij te wonen.

In deze zittingen, welke in de maand Augustus hebben plaats gehad, zijn niet dan bezwaren van zeer ondergeschikten aard te kennen gegeven, aan de meeste waarvan gemakkelijk kan worden te gemoet gekomen.

Bij Koninklijk besluit dd. 2 October 1862, n°. 70, werden de te onteigenen perceelen voor dezen weg aangewezen.

Bij aanschrijving dd. 21 Julij, n°. 266, 11de afd., werd door Uwe Excellentie aan de commissie te kennen gegeven dat, in afwachting dat de bekrachtigde onteigeningswet betrekkelijk dezen weg door de aanwijzing der te onteigenen perceelen in volle werking zou komen, de gemagtigden voorloopig met de eigenaren in onderhandeling zouden kunnen treden over den prijs, waarvoor deze genegen waren hunne perceelen af te staan; dat de gemagtigden zich daarbij moesten bepalen tot het doen van een bod naar hetgeen hun een redelijke prijs toescheen en de meening der eigenaren daarover moesten vernemen.

Deze pogingen hebben den meest gewenschten uitslag gehad; de opgaven daarvan werden achtereenvolgens medegedeeld en voor den aankoop van nagenoeg al de perceelen, over den afstand waarvan voorloopig was overeengekomen, werd magtiging verleend, zoodat den ook reeds onderscheidene koopacten aan Uwe Excellentie ter goedkeuring werden aangeboden. Thans zijn er nog slechts eenige weinige eigenaren die het aan hen gedane bod niet hebben aangenomen; vermoedelijk zal het aantal perceelen, die geregtelijk moeten onteigend worden, slechts zeer gering zijn.

Met het oog op deze vorderingen met den aankoop der eigendommen, stelde de commissie bij brief dd. 25 October, n°. 4025, voor, om op den 16den December het maken van den aardebaan met de kunstwerken voor het gedeelte dezer sectie aan te besteden, volgens het bestek met teekeningen dat door haar daarbij werd overgelegd.

Tot deze aanbesteding werd overeenkomstig genoemd voorstel magtiging verleend bij aanschrijving dd. 5 November, n°. 182, 11de afd., en de uitvoering der werken werd aangenomen door C. Venecoert te Breukelen, voor de som van f 219,000.

Vermoedelijk zal het proces-verbaal dezer aanbesteding door Uwe Excellentie niet worden goedgekeurd en eene herbesteding moeten beproefd worden.

Bij Uwer Excellentie's missives, dd. 7 Junij en 12 Julij, n°. 206 en 198, 11de afd., werd de commissie uitgenoodigd hare zienswijze kenbaar te maken aangaande de daarbij overgelegde brieven van Gedeputeerde Staten van Gelderland betrekkelijk de bezwaren van de dijksbesturen in die provincie tegen de voorgestelde grondslagen van de spoorwegbrug bij Kuilenburg, aan welke uitnoodiging door haar bij brief van den 1sten September, n°. 3233, werd voldaan.

De twee voorwaarden, welke de dijkstoel van het polderdistrict Kuilenburg wenschte te verbinden aan de goedkeuring van het plan tot overbrugging der rivier de Lek te Kuilenburg, werden reeds in het vorig verslag medegedeeld.

De dijkstoel van he tpolderdistrict van Buren verklaarde eene dijksverhooging, die zich niet verder dan 5000 el uitstrekt voor ongenoegzaam, naardien het gevaar, dat door eene ijsbezetting wordt veroorzaakt, zich verder dan een uur opwaarts kan doen gevoelen. De dijkstoel verlangde dus, dat de ophooging nog bij de grens van Kuilenburg, of het begin van hun dijk één el zal bedragen en opwaarts te niet loopen, met inachtneming van het verhang der rivier.

Het bestuur van Neder-Betuwe vond steeds bezwaar in elke overbrugging in het algemeen, en achtte den voorgestelden overgang bij Kuilenburg ongeschikt. Het wenschte dat de overbrugging geschiedde boven den Roodvoet, of wel dat de meermalen besproken doorsnijding aldaar te gelijker tijd plaats had met den bouw der brug.

Het verlangen van Buren werd door laatstgenoemd collegie, met toepassing ook op dezen dijk, ondersteund, namelijk het uitstrekken der dijksverhooging en verzwaring op de voorgestelde hoogte van één el tot bij den Roodvoet.

Zoo hieraan niet kon worden voldaan, gaf het collegie den wensch te kennen, dat eene billijke vergoeding zou worden verleend, ter tegemoetkoming in de buitengewone kosten, die het zal moeten besteden om het » onbetwist gevaar van doorbraak, door de overbrugging ontstaande, » zooveel mogelijk af te wenden."

De dijkstoel van het polderdistrict Tielerwaard verklaarde het gekozen punt van overgang voor het minst bezwarende dat in de nabijheid van Kuilenburg kon gekozen worden, ofschoon zich beroepende op vroegere adressen tegen overbrugging met pijlers in de rivier.

Aan de dijksverhooging moest echter naar het inzien van den dijkstoel, om waarborg te verkrijgen, meer uitbreiding worden gegeven; hij achtte 5000 el afstand boven de brug voor het te niet loopen der verhooging te gering.

Gedeputeerde Staten van Gelderland verklaarden geene bedenkingen te hebben tegen de ontworpen overbrugging. Zij lieten zich over de adviesen der dijkstoelen niet verder uit dan om hun bijval te geven aan de opmerking, dat een afstand van 5000 el voor het te niet loopen der dijksverhooging te gering is.

Zij stelden voor de dijksverhooging te bepalen op één el bij de brug en die bovenwaarts te laten te niet loopen op 10,000 el afstand.

De commissie merkte omtrent het vorenaangehaalde aan, dat het daaruit bleek, dat door geen der besturen gewigtige bedenkingen tegen het ontwerp waren geopperd, die niet vroeger waren overwogen, en dat het eenige der in de berigten aangehaalde punt, hetwelk eenige nadere overweging vorderde, was de verhooging en daarmede gepaard gaande verzwaring der wederzijdsche Lekdijken; dat door haar bij brief van den 16den Mei jl., n°. 1676, reeds was aangegeven, dat zij eene verhooging van de dijken van één el bij de brug en op 5000 el bovenwaarts te niet uitloopende met eene geëvenredigde verzwaring van het profil ter voorkoming van nadeelige gevolgen bij ijsgang door den bouw der brug voldoende achtte; dat intusschen in dat gevoelen door de meeste der genoemde besturen niet gedeeld werd, en ook door Gedeputeerde Staten er op aangedrongen werd, dat die verhooging bovenwaarts niet op 5000 el maar op 10,000 el afstands zou te niet loopen en dat daarom, ten einde alle ongerustheid dienaangaande weg te nemen, het overweging zou verdienen om aan dezen wensch toe te geven.

Zij wees ten slotte op de wenschelijkheid om de bedoelde verhooging en verzwaring van de dijken zoo mogelijk aan de betrokken dijksbesturen zelve op te dragen, tegen betaling van een daarvoor vooraf vast te stellen subsidie, aangezien ieder bestuur het profil, dat het aan den dijk verlangde te geven, in overleg met de ingenieurs van den waterstaat naar de plaatselijke omstandigheden zou kunnen regelen, en stelde daarom aan Uwe Excellentie voor om aan de heeren Gedeputeerde Staten in Gelderland en Utrecht in overleg met de betrokken hoofdingenieurs van den waterstaat op te dragen, aangaande de bedoelde verhooging en verzwaring van de beide Lekdijken boven de brug met de betrokken besturen op de genoemde grondslagen in onderhandeling te treden, en te beproeven met die besturen overeen te komen over het bedrag der schadeloosstelling, die aan ieder dijksdistrict van Rijkswege zou moeten worden verstrekt voor het geval dat aan die besturen zou worden opgedragen de door hen noodig geoordeelde voorzieningen aan de dijken zelve uit te voeren.

Bij aanschrijving dd. 13 September, n°. 157, 11de afd., ontving de commissie de mededeeling dat in den zin van laatstgenoemd voorstel de Gedeputeerde Staten van Utrecht en van Gederland waren uitgenoodigd om, bijgestaan door de hoofdingenieurs van den waterstaat in die gewesten, met de betrokken dijksbesturen over de uitvoering van verhooging en verzwaring van de Lekdijken in overleg te treden en daarna aan Uwe Excellentie voorstellen te doen, en bij aanschrijving dd. 8 December, n°. 249, 11de afd., het berigt van Gedeputeerde Staten der beide provincien aan Uwe Excellentie betrekkelijk den uitslag van hunne bemoeijingen in die zaak, waaromtrent Uwe Excellentie verlangde nader de zienswijze der commissie te vernemen.

Uit deze stukken blijkt dat nog geene volkomen overeenstemming tusschen de voorstellen der verschillende dijksbesturen heeft kunnen verkregen geworden, en dat nog nader overleg in die zaak zal moeten plaats hebben, waaromtrent de Commissie weldra haar gevoelen aan Uwe Excellentie hoopt te kunnen mededeelen.

In het laatste verslag was onder andere medegedeeld dat dijkgraaf en hoogheemraden van den Lekdijk Bovendams bij hun berigt betrekkelijk de grondslagen voor den bouw van de brug bij Kuilenburg, den wensch hadden te kennen gegeven om gehoord te worden over de juiste plaats van de ontworpen poort in den oprid naar de brug bij den binnenteen des dijks.

Ter tegemoetkoming aan dit verlangen bood de commissie Uwer Excellentie, bij brief dd. 23 Julij, n°. 2641, het ontwerp van die poort aan, met voorstel dit aan het oordeel van genoemd collegie te onderwerpen.

Bij aanschrijving dd. 4 September, n°. 205, 11de afd., ontving de commissie de mededeeling, dat het ontwerp door tusschenkomst van Gedeputeerde Staten van Utrecht aan dijkgraaf en hoogheemraden voornoemd was medegedeeld; dat van die zijde tegen dat ontwerp geene bedenkingen waren gemaakt, doch alleen het verlangen was te kennen gegeven, 't welk door Gedeputeerde Staten was ondersteund; dat aan de dijksbeambten en bij dijklegering aan de dijkwachters vrije overgang over den spoorweg, daar waar hij den dijk snijdt, worde verleend, of wel, dat een voetpad worde gemaakt aan beide zijden des spoorwegs, loopende van de kruin des dijks tot aan de ontworpen poort, en dat Uwe Excellentie te zijner tijd een nader voorstel betrekkelijk dit verlangen zou inwachten.

Den 29sten September, onder n°. 3558, berigtte de commissie dienaangaande, dat er geen bezwaar bestaat om ter gemoetkoming aan het verlangen van het collegie van den Lekdijk Bovendams ter weêrszijden van den spoorweg een voetpad aan te leggen, gaande van den dijk naar beneden tot aan de ontworpen poort, en dat de beschrijving van dit voetpad, waarvoor slechts weinig vermeerdering van grondwerk gevorderd zou worden, in het ontwerp-bestek voor de aardebaan zou worden opgenomen.

De bescheiden betrekkelijk het ontwerp voor de brug over de rivier, die moeten dienen om dat ontwerp, voor zoover de scheepvaartbelangen betreft, aan de beoordeeling der Centrale Commissie voor de Rhijnvaart te onderwerpen, en waarvan in het laatste verslag reeds melding is gemaakt, werden door de commissie bij brief, dd. 26 Julij, n°. 2709, aangeboden, te weten:

1°. eene situatie-teekening der rivier, met aanduiding der ontworpen overbrugging, op de schaal van 1 à 5000;

2°. het lengte-profil van den overgang over de rivier de Lek van dijk tot dijk;

3°. een opstand van de brug op de schaal van 1 à 500;

4°. eene beschrijving van de brug;

6°. een ontwerp voor de overeenkomst omtrent de schadevergoeding, die aan de schippers zou moeten worden verleend.

De Commissie vermeende in het bijzonder de aandacht Uwer Excellentie daarbij te mogen vestigen op de ontwerp-overeenkomst voor de schadevergoeding, die aan de schippers zou moeten worden verleend, waarin het bedrag voor die vergoeding nagenoeg gelijk genomen was aan dat der vergoedingen, die in Pruissen en Hessen zijn verleend, doch waarvoor alleen bij de herleiding in Nederlandsch geld ronde sommen waren gesteld.

Zij merkte daarbij op dat volgens ontvangen opgaven, men het aantal te Kuilenburg voorbij varende schepen op 75 à 80, grootendeels beurtschepen, kan stellen; dat het aantal der schepen, die ongeregeld op de Lek verschijnen, op ongeveer 200 in een jaar, zijnde meest Friesche tjalken en enkele Keulenaars, worden berekend, waarvan laatstgenoemde alle met toestellen tot het strijken van den mast zijn ingerigt en dat, indien men aanneemt dat voor 300 schepen vergoeding voor het maken van zulke inrigtingen zal worden gevraagd, en zij gemiddeld f 200 zullen kunnen verkrijgen, het totaal een bedrag van niet meer dan 60,000 gulden zal uitmaken.

Door de commissie werden verder bij brief dd. 6 Augustus, n°. 2842, aan Uwe Excellentie overgelegd de onteigeningsbescheiden betreffende het gedeelte der sectie Utrecht-Kuilenburg, strekkende tusschen de wederzijdsche bedijkingen van de rivier de Lek, en daarbij voorgesteld om, indien die bescheiden de goedkeuring kunnen erlangen, ze ter inzage van belanghebbenden op de raadhuizen der beide betrokken gemeenten te doen nederleggen.

Zij merkte daarbij op, dat volgens de bij missives van 16 en 29 April n°. 213 en 160, 11de afd., medegedeelde bezwaren van Gedeputeerde Staten van Utrecht en Gelderland betrekkelijk het ontwerp voor de brug over de rivier de Lek, er tegen het ontwerp zelf geene bedenkingen gerezen waren, die eene wijziging daarvan zouden noodig maken, zoodat, wanneer over de voor den bouw benoodigde gronden kon worden beschikt, het maken van de landhoofden en pijlers zou kunnen worden aanbesteed; dat intusschen de wet voor de onteigening dezer perceelen waarschijnlijk niet voor het einde van het jaar 1862 zou kunnen worden uitgevaardigd; en dat zij daarom vermeende Uwer Excellentie in overweging te mogen geven om te beproeven, de hier bedoelde gronden bij minnelijke schikking aan te koopen, waardoor, wanneer dit gelukte, de aanbesteding voor den bouw van de landhoofden en de pijlers nog in

het thans geëindigde jaar zou kunnen geschieden, tegen welken aankoop in der minne de commissie vermeende dat wel geene bedenkingen zouden bestaan, omdat het punt van overgang der rivier de Lek reeds door de wetgevende magt was goedgekeurd door het aannemen van de onteigeningswet der perceelen in de gemeente Tull en 't Waal binnendijks.

Dit laatste voorstel gaf Uwer Excellentie aanleiding, bij aanschrijving van den 12den Augustus, n°. 210, 11de afd., aan de commissie te vragen, of, in afwachting dat de uitslag van het onderzoek der Centrale Commissie te Mannheim bekend zou zijn, het bestek voor de brug bij Kuilenburg met genoegzame zekerheid kon worden opgemaakt, en of, indien uit dat onderzoek geen vertraging mogt voortvloeijen en tot de besteding, zoo daartegen verder geen beletsel mogt bestaan, nog in dit jaar wierd besloten, de uitvoering van het werk, bij goedkeuring, dadelijk voortgang zou kunnen hebben.

Met betrekking tot deze vragen gaf de Commissie bij brief dd. 28 Augustus, n°. 3181, te kennen dat, aangezien het onderzoek der Centrale Commissie alleen moet plaats hebben met het oog op de belangen der scheepvaart, dit onderzoek zich niet verder zou kunnen uitstrekken dan tot de wijdte en de hoogte der brug voor de doorvaart; dat wat het eerste punt, de ruimte voor de doorvaart, betreft, aangezien de ontworpen spanning der brug over het eigenlijke stroombed der rivier eene vrije ruimte open laat van 150 el, daartegen zeker geene bedenkingen kunnen bestaan en dat ook met betrekking tot de hoogte het niet vermoedelijk was, dat die niet voldoende zou worden gerekend, daar zij betrekkelijk ruim zoo hoog ontworpen was als die te Keulen; doch dat, mogt evenwel nog meerdere hoogte verlangd worden, die zonder bezwaar nog zou kunnen gemaakt worden, omdat de pijlers, die aan zwaren ijsgang weêrstand moeten bieden, genoegzaam dikte hebben om eene verhooging der brug toe te laten, te meer daar de gekozen vorm voor de pijlers met loodregt opgaande zijden voor het bovenstuk maakt; dat dergelijke verhooging zelfs onder de uitvoering gemakkelijk is te doen en met den aannemer volgens tarief is te verrekenen; dat indien derhalve over de gronden, voor den bouw der brug benoodigd, kon worden beschikt, de aanbesteding van dit werk spoedig zou kunnen plaats hebben, waardoor aan den aannemer gelegenheid zou worden gegeven om in tijds de noodige maatregelen te nemen tot het aanschaffen der groote benoodigde hoeveelheid materialen om dit werk in het voorjaar met kracht te kunnen voortzetten.

Na kennisneming van dat berigt verleende Uwe Excellentie bij aanschrijving dd. 2 September, n°. 145; 11de afdeeling, de vergunning om met de eigenaren in voorloopig overleg te treden betrekkelijk den afstand der benoodigde gronden.

Daarmede is toen onmiddellijk een begin gemaakt, met zoo gewenscht gevolg, dat reeds over den afstand van al de benoodigde perceelen voorloopig heeft kunnen worden overeengekomen, van welken uitslag achtereenvolgens de opgaven zijn overgelegd, zoodat onmiddellijk nadat het Uwer Excellentie zal behagen last te geven tot het sluiten der overeenkomsten, daartoe kan worden overgaan.

Intusschen werden de onteigeningsbescheiden, zooveel noodig, op last Uwer Excellentie in de gemeente Tull en 't Waal en Kuilenburg voor belanghebbenden ter inzage nedergelegd, en daarna eene conceptwet voor de onteigening ten algemeenen nutte aan de goedkeuring der wetgevende magt onderworpen, welke wet in de laatste zittingen door de beide Kamers der Staten-Generaal werd aangenomen en op den 24sten December door den Koning is bekrachtigd.

Het bestek voor den onderbouw der bedoelde brug werd door de commissie aangeboden bij brief dd. 19 September, n. 3485, waarin, in verband met met dien bouw, belangrijke verbeteringen in het riviervak werden voorgesteld, en waaromtrent zij vermeende te moeten voorstellen alvorens tot de aanbesteding over te gaan, de beide heeren inspecteurs van den waterstaat te hooren.

Aan dit voorstel werd door Uwe Excellentie gevolg gegeven en de commissie ontving bij aanschrijving dd. 27 October, n°. 288, 11de afd., het bestek met bijlagen met het berigt van genoemde hoofdambtenaren terug.

De bemerking waartoe dit ontwerp, zooveel de rivierverbetering betreft, bij dat onderzoek aanleiding had gegeven, konden zeer gemakkelijk worden uit den weg geruimd, zoodat de commissie onder wederoverlegging van het eenigzins gewijzigd bestek, op den 1sten November onder, n°. 4118, aan Uwe Excellentie konde voorstellen om de aanbesteding dezer werken te doen plaats hebben op den 23sten December.

Tot de aanbesteding werd magtiging verleend bij aanschrijving van den 10den November, n°. 238, 11de afd., waarop de uitvoering werd aangenomen door P. Quant te Amsterdam, voor de som van f 893,800. Het proces-verbaal dezer aanbesteding werd goedgekeurd bij beschikking van den 30sten December, n°. 187, 11de afd.

Voor den bovenbouw van deze brug, voor zooveel betreft het te overspannen gedeelte van 150 el spoorweg, heeft de commissie aan de heeren ingenieurs in algemeene dienst opgedragen om met de mede door haar daartoe aangewezen ingenieurs bij de Staatsspoorwegen een voorstel te doen voor de grondslagen, waarnaar die bovenbouw zou moeten gemaakt worden, zullende, nadat omtrent de grondslagen zal zijn overeengekomen, het ontwerp verder door den eerstaanwezend ingenieur voor den weg, waarin de brug moet worden gemaakt, daarnaar verder worden uitgewerkt.

Sectie *Kuilenburg—Bommel.*

Voor de rigting van den weg in deze sectie bood de commissie bij brief dd. 4 Augustus, n°. 2818, het blad n°. 29 der topographische kaart des Rijks aan, waarop die met eene roode lijn was aangegeven, zoo als de commissie vermeende dat zij zou behooren te worden vastgesteld.

De keuze voor deze rigting wordt hoofdzakelijk beheerscht door het punt van overgang der rivier de Lek bij Kuilenburg, dat reeds was vastgesteld, en door dat voor den overgang van de rivier de Waal bij Bommel.

De commissie is van oordeel dat het geschiktste punt voor laatstgenoemden overgang is gelegen onmiddellijk boven de stad Bommel, alwaar de afstand tusschen de dijken het maken van eene brug van een voldoend doorstroomingsvermogen toelaat, en waarbij tevens het voordeel verkregen wordt dat het station digt bij die plaats zal kunnen worden aangelegd.

Tusschen de bovengenoemde plaatsen is de voorgestelde rigting oostelijk tot even beneden Geldermalsem omgebogen, waardoor de weg het meest bevolkt gedeelte dezer streek snijdt, en de steden Buren en Tiel nadert, waartoe de overgang boven Bommel eene gereede aanleiding geeft, zonder dat door die ombuiging de lengte van den weg aanzienlijk vermeerderd wordt.

De commissie veroorloofde zich bij de aanbieding van dit voorstel, ingeval Uwe Excellentie zich met deze rigting kon vereenigen, magtiging te verzoeken om haar verder te doen uitbakenen, waterpassen, opmeten enz., en de onteigeningsbescheiden daarvoor te doen opmaken.

Bij kantbeschikking van den 1sten September, n°. 179, 11de afd., ontving de commissie om berigt en raad een adres van P. A. Reuchlin, en 264 andere onderteekenaars, vermoedelijk uit Tiel, waarin adressanten het besluit, waarbij de lijn van Utrecht naar Boxtel over Kuilenburg in de wet gebragt werd, betreuren, en verzoeken het nadeel van die rigting zooveel mogelijk weg te nemen door te bepalen een overgang boven Kuilenburg en rigting langs Beusichem, Zoelmond, Asch, Buren, boven Buurmalzen bij de sluis te Waderoijen over de Linge en verder door den Tielerwaard en den Bommelerwaard naar 's Bosch. Adressanten stellen zich daarvan niet alleen voor de welvaart van de stad Tiel en omstreken, maar vooral ook voor den aanleg en de opbrengst van den spoorweg veel goeds voor.

Bij haar berigt van den 6den October, n°. 3732, meende de commissie als haar gevoelen dienaangaande te moeten kenbaar maken, dat in het adres geene genoegzame gronden worden aangehaald om tot eene wijziging in de voorgestelde rigting te besluiten, en wel voornamelijk om de volgende redenen:

1°. de plaats van overgang van de rivier de Lek is na rijp overleg bepaald en kon na de onteigeningswet van 20 Junij 1862 als voor goed vastgesteld beschouwd worden;

2°. de buiging oostwaarts kon, met het oog op de wet van 18 Augustus 1860, waarbij de rigting Kuilenburg-Bommel is voorgeschreven, niet zoo ver gaan, dat de stad Tiel daardoor noemenswaardig zou worden gebaat;

3°. de lijn zou wel langer en de kosten van aanleg daardoor grooter worden;

4°. de grond, waarop den weg volgens de nu voorgestelde rigting zal worden aangelegd, is daartoe niet ongeschikt, zoo als in het adres werd beweerd.

Voor het ontwerp voor de brug over de rivier de Waal bij Bommel worden de grondslagen opgemaakt en zullen weldra kunnen worden aangeboden.

Eene overeenkomst wegens het doen van grondboringen, noodig voor het opmaken van dat ontwerp, werd op voorstel der commissie door Uwe Excellentie bij beschikking van den 1sten December, n°. 211, 11de afd., goedgekeurd.

Sectie *Bommel-Boxtel.*

Voor het opmaken van het lengteprofil voor den spoorweg langs de verdedigingswerken om 's Bosch en door het geretrancheerde kamp te Vught werden eenige terreinopnemingen gedaan.

Lijn Breda-Rotterdam.

Sectie *Breda-Moerdijk.*

De onteigeningsbescheiden voor den weg volgens de gewijzigde rigting, zoo als die in het vorig verslag werd aangegeven, werden door de commissie bij brief dd. 21 Augustus, n°. 3073, ter goedkeuring aangeboden.

Voor dezen weg werden drie stations ontworpen:

1°. te Moerdijk langs en oostelijk van de bestaande haven;

2°. bij den Zevenbergschen hoek, nabij den straatweg van Moerdijk naar Breda en den Langenweg;

3°. te Breda, vormende één station met dat voor den spoorweg Breda-Tilburg.

Overeenkomstig het voorstel, door de commissie bij de inzending dezer bescheiden gedaan, werden ze op de raadhuizen der betrokken gemeenten ter inzage van belanghebbenden nedergelegd.

De conceptwet, waarbij het algemeen nut van dezen weg verklaard werd, is in de laatste zitting der Staten-Generaal door beide Kamers aangenomen.

Bij het opmaken van het ontwerp voor het station der Staatsspoorwegen te Breda was de commissie van het denkbeeld uitgegaan, dat dit station zou moeten worden ingerigt, zoowel voor den spoorweg Breda-Tilburg en Breda-Moerdijk, als voor dat van de Antwerpen-Rotterdamsche Spoorwegmaatschappij, en dat daardoor het oude station van genoemde maatschappij grootendeels zou vervallen.

Uit het door Uwe Excellentie aan de commissie medegedeelde, bij aanschrijving van den 12den Junij, n°. 227, 11de afd., betrekkelijk de onderhandelingen met genoemde maatschappij over de exploitatie van den Staatsspoorweg van Breda naar Tilburg (waarvan melding werd gemaakt in het vorig verslag over die sectie) scheen te blijken, dat het station van genoemde maatschappij voor de exploitatie van dien weg zal worden gebruikt.

Het kwam der commissie intusschen niet waarschijnlijk voor, dat de exploitatie van de sectie Breda-Moerdijk ook aan genoemde maatschappij zou kunnen worden opgedragen, en daarom was het naar haar oordeel noodig om voor dezen weg, die naar het eerste ontwerp over het oude stationsterrein die maatschappij zoude gelegd worden, dit gedeelte die rigting te wijzigen.

Voor deze wijziging was het intusschen noodig in overleg te treden met het Departement van Oorlog, waarom de commissie zich veroorloofde bij brief dd. 9 Augustus, n°. 2917, voor te stellen om aan Uwer Excellentie's ambtgenoot van Oorlog te verzoeken aan den kapitein eerstaanwezend ingenieur te Breda de vereischte magtiging te willen verstrekken om met den eerstaanwezend ingenieur bij de Staatsspoorwegen, onder nadere goedkeuring, de voorwaarden op te maken, waarop een procesverbaal voor het aanleggen van dien weg over de Rijks- militaire gronden en binnen de verboden kringen der vesting zou kunnen gesloten worden.

Tot toelichting legde de commissie daarbij een grondplan der voorgestelde rigting over voor dat gedeelte van den weg. Bij aanschrijving van den 21sten Augustus, n°. 175, 11de afd., ontving de commissie mededeeling, dat door den Minister van Oorlog gevolg was gegeven aan de uitnoodiging om den kapitein eerstaanwezend ingenieur te Breda tot het ontwerpen van het bedoelde proces-verbaal met den betrokken eerstaanwezend ingenieur bij de Staatsspoorwegen te magtigen.

Het dien ten gevolge opgemaakt ontwerp-proces-verbaal werd ter goedkeuring door de commissie aangeboden bij brief dd. 27 December, n°. 4904.

Bij brief van den 15den September, n°. 3417, werd door de commissie overgelegd eene concept-overeenkomst met de Nederlandsch-Belgische Spoorwegmaatschappij, tot regeling van het gebruik der gronden, behoorende aan die maatschappij, nabij Breda, voor den aanleg van den Staatsspoorweg Breda-Moerdijk.

Zij merkte hierbij op dat, met het oog op de onderhandelingen, die door Uwe Excellentie met genoemde maatschappij voor de exploitatie van den Staatsspoorweg zijn aangeknoopt, zij vermeend had niet tot het onderteekenen van deze overeenkomst te mogen overgaan, alvorens die voorwaarden vooraf aan de goedkeuring Uwer Excellentie te hebben onderworpen.

Bij aanschrijving dd. 18 September, n°. 195, 11de afd., werd deze overeenkomst, waarin nog enkele bijvoegingen noodig voorkwamen, aan de commissie teruggezonden, en werd zij uitgenoodigd mede te deelen of in het belang van den voortgang der werkzaamheden van deze lijn onverwijlde beslissing noodig was.

Ter voldoening aan laatstgenoemde aanschrijving gaf de commissie onder weder-overlegging der bedoelde overeenkomst bij brief dd. 8 October, n°. 3766, te kennen, dat in het belang van den voortgang der werkzaamheden voor die lijn onverwijlde beslissing nog wel niet noodig was, doch dat, met het oog op de mededeeling dat Uwe Excellentie met genoemde maatschappij in overleg was getreden over de exploitatie van de Staatsspoorwegen, zij van meening was, dat het dienstig kon geacht werden om de directie van die maatschappij met deze ontwerpen aansluiting en de daarbij voorgestelde voorwaarden bekend te maken.

Betrekkelijk de doorsnijding van dijken, de te maken kunstwerken in het belang der passage over en afwatering door het gedeelte van den spoorweg van Moerdijk naar Breda, tusschen eerstgenoemde plaats en den Zevenbergschen hoek, zijn met de polderbesturen der Royalen, Bredaschen en Gelderschen polders en van het Oudland van Zevenbergen, onder nadere goedkeuring, overeenkomsten gesloten, die weldra zullen kunnen worden overgelegd.

Voor den aanleg van de aardebaan en het maken der kunstwerken in deze geheele sectie zijn de ontwerpen gereed en is het bestek voor de aanbesteding van die werken opgemaakt, zoodat, wanneer over de benoodigde perceelen kan worden beschikt, onmiddellijk tot eene aanbesteding van het werk kan worden besloten.

Sectie *Rotterdam-Willemsdorp*.

Blijkens het derde en het vierde verslag werd de rigting van dezen weg door de commissie voorgesteld bij brief van 27 December 1861, n°. 2027, en werd bij brieven dd. 2 April jl., n°. 1053, en dd. 18 Junij jl., n°. 2120, betrekkelijk adressen, deze rigting betreffende, uitvoerig door haar berigt.

In het afgeloopen halfjaar zijn voor deze sectie alleen verrigt studien, met de brug-ontwerpen in verband staande, doch zoodra de beslissing Uwer Excellentie zal zijn ontvangen omtrent de te volgen rigting, zullen de verdere opnemingen met kracht worden aangevangen.

Lijn Amsterdam-Nieuwe Diep.

Sectie *Alkmaar-Nieuwe Diep*.

Gedeelte Nieuwe Diep-Niedorperverlaat.

Nadat bij de wet van den 20sten Junij het algemeen nut van den aanleg van den spoorweg van Nieuwe Diep tot Niedorperverlaat was verklaard, zijn de onteigeningsbescheiden, die, zooveel noodig ter tegemoetkoming aan de ingediende bezwaren aangevuld, bij missive van den 12den Julij, n°. 2492, aan Uwe Excellentie waren ingezonden, ten tweeden male ter visie gelegd, en heeft eene commissie uit Gedeputeerde Staten van Noordholland in de betrokken gemeenten zitting gehouden, ten einde de bezwaren van belanghebbenden tegen het plan van aanleg aan te hooren, en werd bij aanschrijving van den 18den Julij, n°. 150, 11de afd., de eerstaanwezend ingenieur te Alkmaar aangewezen om die commissie bij te staan.

Ten gevolge van het niet behoorlijk nakomen van art. 11 der wet van den 28 Augustus 1851, werd in eenige gemeenten eene tweede zitting van de commissie benevens eene nadere ter-visie-legging der onteigeningsbescheiden noodig geoordeeld.

De bezwaren bij die zittingen ingebragt werden der commissie medegedeeld bij aanschrijving van den 11den December, n°. 212, 11de afd., en worden thans onderzocht, ten einde te kunnen nagaan in hoeverre daaraan kan worden te gemoet gekomen.

Het Koninklijk besluit van den 28sten November, n°. 54, bevat de aanwijzing van perceelen, die voor den aanleg van dezen spoorweg kunnen onteigend worden.

De onderhandelingen met eigenaren werden met goed gevolg voortgezet. Gedurende het verloopen halfjaar werden onderscheidene koopacten opgemaakt en ingezonden, die, na de afkondiging van bovengemeld besluit, door Uwe Excellentie goedgekeurd werden.

Tot hiertoe zijn slechts twee eigenaren ongenegen het hun gedaan bod tot afstand aan te nemen en zal ten hunnen aanzien vermoedelijk de uitspraak van den regter ingeroepen moeten worden.

Het proces-verbaal van de overeenkomst met het bestuur van den Zijpe- en Hazepolder, in het vierde verslag vermeld, werd, vergezeld van de verlangde ophelderingen, Uwer Excellentie den 1sten Julij op nieuw aangeboden en bij aanschrijving van den 21sten Julij, n°. 264, 11de afd., goedgekeurd.

Het proces-verbaal met het dijksbestuur van West-Friesland voor de doorsnijding van den West-Frieschen zeedijk werd bij aanschrijving van den 6den Augustus, n°. 185, 11de afd., door Uwe Excellentie aan de commissie gezonden, met den last om dat stuk aan de goedkeuring van de algemeene vergadering van West-Friesland te onderwerpen.

Den 30sten Augustus werd het proces-verbaal door die vergadering bekrachtigd, en bij missive van den 4den September, n°. 3170, Uwer Excellentie ter goedkeuring aangeboden. Die goedkeuring werd verleend bij aanschrijving van den 16den September, n°. 217, 11de afd.

De grondwerken voor den spoorweg binnen de stelling van den Helder zijn voltooid en na het eindigen van den onderhoudstijd opgeleverd, met uitzondering evenwel van de doorgraving van eenen weg, waardoor de spoorweghaven in verbinding moet gebragt worden met het Heldersch kanaal, en van welke doorgraving de aannemer tegen verrekening van het minder verrigte werk is ontslagen, om reden dat het ten deze met het gemeentebestuur van den Helder gerezen geschil vermoedelijk niet tijdig genoeg beslist kan worden om den aannemer geene vertraging in de oplevering van zijn werk te doen ondervinden.

Van dit geschil werd melding gemaakt in het vierde verslag, zoo ook van voorstellen der commissie, welke zouden kunnen leiden tot beëindiging daarvan.

Blijkens aanschrijving van den 24sten Julij, n°. 165, 11de afd., waren door Uwe Excellentie over de doorgraving van den weg de Gedeputeerde Staten van Noordholland geraadpleegd, en was het gevoelen van den betrokken hoofdingenieur van den waterstaat gevraagd. De dien ten gevolge ingediende rapporten werden der commissie bij gemelde aanschrijving toegezonden om nader hare zienswijze dienaangaande te doen kennen.

Bij missive van den 8sten Augustus, n°. 2881, verklaarde de commissie zich te kunnen vereenigen met den inhoud van bovengemelde rapporten, en verzocht zij Uwe Excellentie haar de bij schrijven van den 4den Junij gevraagde magtiging te verleenen, om op de in die stukken aangegeven grondslagen met het gemeentebestuur in onderhandeling te treden over de doorgraving van meergenoemden weg.

Deze magtiging werd verleend bij aanschrijving van den 13den Augustus, n°. 167, 11de afd.

Dien ten gevolge werden op den 23sten Augustus in eene bijeenkomst van een lid der commissie met het gemeentebestuur de grondslagen besproken der voorwaarden, waarop het gemeentebestuur de vergunning zou kunnen geven voor de doorgraving van den gemeenteweg, en in verband daarmede, betrekkelijk den afstand aan den Staat van een gedeelte van het Heldersch kanaal en van de brug over den mond van dat kanaal; bij missive van den 27sten daaraanvolgende zond de commissie aan gemeld bestuur eene ontwerp-overeenkomst, bevattende de besproken voorwaarden, met voorstel die aan de beoordeeling van den gemeenteraad te onderwerpen, en in afwachting van die beslissing vergunning tot het doorgraven van den weg te verleenen.

Het gemeentebestuur deelde daarop mede dat de raad besloten had deze zaak op den 16den September te behandelen en eene Commissie had benoemd om te dien aanzien een voorstel te doen.

Bij schrijven van den 17den September deed het bestuur mededeeling van het gevoelen van den raad, daartoe leidende, dat twee punten der ontwerp-overeenkomst, waaronder die betreffende de door de gemeente te leveren geldelijke bijdrage, eene belangrijke wijziging zouden moeten ondergaan.

Naar aanleiding van deze beslissing van den raad stelt de commissie zich voor Uwer Excellentie nader hare meening te doen kennen omtrent de wijze waarop de bestaande moeijelijkheid kan ten einde gebragt worden. Een onderzoek is ingesteld aangaande de mogelijkheid tot het maken van eenen havenmond, zonder dat de bedoelde gemeenteweg zou behoeven doorsneden te worden, waarvan de commissie zich voorstelt Uwer Excellentie binnen weinige dagen den uitslag mede te deelen.

Voor het onderhoud van de voltooide grondwerken wordt een bestek opgemaakt, ten einde dit in het openbaar aan te besteden.

Bij den jongsten storm hebben deze werken eenige schade bekomen.

De kunstwerken binnen de stelling van den Helder zijn den 1sten October volledig afgewerkt opgeleverd, en moeten tot 1 Mei 1863 door den aannemer onderhouden worden.

Ingevolge het den 21sten Mei gedaan voorstel verleende Uwe Excellentie bij aanschrijving van den 19den Julij, n°. 200, 11de afd., magtiging tot de aanbesteding van het maken van de aardebaan, de kunstwerken, de gebouwen, de levering van ballast en het leggen van het spoor voor den spoorweg tusschen Nieuwe Diep en Niedorperverlaat. Bij de aanbesteding, die op den 26sten Augustus bij inschrijving en opbod plaats had, werden deze werken voor de som van f 748.000 aangenomen door D. Volker te Dordrecht. Het proces-verbaal der aanbesteding werd door Uwe Excellentie goedgekeurd bij beschikking van den 3 September, n°. 186, 11de afd.

Uit hoofde van gebrek aan beschikbaar terrein heeft de aannemer nog slechts op een zeer klein gedeelte van den weg met de aardewerken kunnen beginnen, en heeft hij zich overigens moeten bepalen tot voorbereidende werkzaamheden.

Bij aanschrijving van 19 Julij, n°. 201, 11de afd., ontving de commissie, overeenkomstig haar voorstel van den 15den Mei, magtiging tot de aanbesteding van het bouwen van de penanten, landhoofden, steunpijlers en beveiligingswerken voor twee draaibruggen over het groot Noordhollandsch kanaal, eene in het Koegras en eene bij Alkmaar, benevens van eene dubbele brugwachterswoning in het Koegras.

Deze aanbesteding had plaats op den 26sten Augustus en het werk werd alstoen afgemijnd door J. Galman te Amsterdam en A. M. Toepoel te Haarlem, voor de som van f 209 000.

Bij hare missive van 25 Augustus, n°. 3180, stelde de commissie, om de daarbij aangegeven redenen, voor, het proces-verbaal van aanbesteding niet goed te keuren, doch eene herbesteding van dit werk te beproeven, met welk voorstel Uwe Excellentie zich vereenigd heeft en ten gevolge waarvan op den 18den September het werk bij enkele inschrijving voor de som van f 204.475 werd aangenomen door C. Boef te Rotterdam.

Van deze aanbesteding werd het proces-verbaal goedgekeurd bij beschikking van den 25sten September, n°. 182, 11de afd.

Terstond na deze goedkeuring heeft de aannemer met het werk aangevangen. Bij de brug in het Koegras is reeds eene belangrijke hoeveelheid grond tot verbreeding van het kanaal gebaggerd, en is een aanvang gemaakt met

het inheijen van palen en het aanvoeren van bouwstoffen voor de remmingwerken. Voor de brugwachterswoning worden de timmerwerken in gereedheid gebragt.

Voor het maken van den bovenbouw dezer beide bruggen bood de commissie Uwer Excellentie bij brief van 25 October, n°. 4026, een bestek ter goedkeuring aan, met voorstel haar te magtigen tot de aanbesteding daarvan op den 9den December.

De minste inschrijver voor deze aanbesteding was de firma van Galen en Roest te Kampen voor de som van *f* 95,990.

Ook voor dit werk achtte de commissie eene herbesteding noodig; zij deed daartoe bij missive van 27 December, n°. 4903, een gemotiveerd voorstel, hetwelk den 30sten daaraanvolgende door Uwe Excellentie onder n°. 193, 11de afd., werd goedgekeurd, ten gevolge waarvan op den 22sten Januarij eerstkomende de herbesteding zal plaats hebben.

Bij missive van 24 October, n°. 4013, bood de commissie Uwer Excellentie een bestek aan voor het maken van verschillende gebouwen, bergplaatsen en afrasteringen, op het stationsterrein te Nieuwe Diep en op de halteterreinen te Anna-Paulownapolder en Schagen, en bij aanschrijving van 30 October, n°. 220, 11de afd., ontving zij magtiging om deze werken op den 9den December aan te besteden. Zij werden bij inschrijving en opbod aangenomen door C. Boef te Rotterdam, voor de som van *f* 146,000. Het proces-verbaal van de aanbesteding werd goedgekeurd bij beschikking van 18 December, n°. 202, 11de afd.

Gedeelte Niedorperverlaat-Alkmaar.

Toen de waterpassingen en opmetingen voor dit gedeelte van den spoorweg waren afgeloopen, verzocht de commissie bij missive van den 4den Julij, n°. 2870, eene beslissing aangaande de uitgebakende rigting, ten einde de grondplans en verdere onteigeningsbescheiden zouden kunnen worden opgemaakt, waartoe bij aanschrijving van den 15den Julij n°. 151, 11de afd., door Uwe Excellentie magtiging werd verleend.

Deze bescheiden werden Uwer Excellentie bij brief der commissie, dd. 18 September, n°. 3395, ter goedkeuring aangeboden, met voorstel om die stukken zooveel noodig in de betrokken gemeenten, ter voldoening aan art. 7 der wet van 28 Augustus 1851, voor belanghebbenden ter inzage doen nederleggen.

De plaatsing voor stations en halten werden daarbij voorgesteld zoo als in het vierde verslag werd omschreven.

Tevens werden daarbij schetsontwerpen aangeboden voor de inrigting van de in dezen spoorweg te bouwen kunstwerken, met voorstel om die aan de beoordeeling van Gedeputeerde Staten van Noordholland te onderwerpen.

De onteigeningsbescheiden hebben bij de eerste ter-visie-legging geene belangrijke bezwaren tegen het plan van aanleg uitgelokt. Nadat een daartoe strekkend ontwerp door de beide Kamers der Staten-Generaal was goedgekeurd, is bij de wet van 23 December 1862 (*Staatsblad* n°. 235) het algemeen nut verklaard van den aanleg van den spoorweg van Niedorperverlaat tot Alkmaar.

De grondslagen voor de ontwerpen der kunstwerken hebben bij de besturen van gemeenten en waterschappen, die door Gedeputeerde Staten daarover werden gehoord, aanleiding gegeven tot eenige bemerkingen, die vervat zijn in eene nota, welke, vergezeld van het rapport van den hoofdingenieur van den waterstaat in Noordholland en van de daarop betrekking hebbende missive van Gedeputeerde Staten, bij aanschrijving van 4 December, n°. 228, 11de afd., aan de commissie werd gezonden, ten einde daaromtrent hare zienswijze mede te deelen. Aan deze opdragt zal weldra voldaan worden.

Tot bepaling der grenzen van de in te nemen gronden en kanaalgedeelten, benoodigd voor het maken der overgangen over het groot Noordhollandsch kanaal in het Koegras en bij Alkmaar, werd, ingevolge aanschrijving van den 30sten Augustus, lit A, 11de afd., bij missive van den 17den October, n°. 3907, een voorstel ingediend, welk voorstel, uitgebreid ingevolge de opmerkingen, vervat in de aanschrijving van den 11den November, n°. 147, 11de afd., en vermeerderd met eenige bepalingen omtrent den overgang van de wegen, dijken en bermen wederzijdsch het kanaal, welke niet in beheer aan den spoorweg kunnen overgaan, bij missive van 29 December, n°. 4921, aan Uwer Excellentie's goedkeuring werd onderworpen.

Met betrekking tot de voorgenomen afsnijding van het Noordhollandsch kanaal, ter verbetering van de doorvaart door de spoorwegbrug beneden Alkmaar, werd door den raad der gemeente een adres aan Uwe Excellentie ingediend, ten verzoeke dat het af te snijden gedeelte van het kanaal niet gedempt, maar tot haven voor groote schepen behouden zou worden.

In aanmerking nemende het groot belang voor Alkmaar om alzoo, zonder hinder aan de vaart op het kanaal toe te brengen, eene goede laad- en losplaats te verkrijgen, stelde de commissie Uwer Excellentie bij missive van 29 Augustus, n°. 3199 voor, magtiging te verleenen om met den gemeenteraad en den hoofdingenieur van den waterstaat in overleg te treden over de voorwaarden, waarop het verzoek zou kunnen worden ingewilligd.

Toen deze magtiging bij aanschrijving van 4 September, n°. 214, 11de afd., verleend werd, droeg de commissie de onderhandelingen te dezer zake aan den eerstaanwezend ingenieur te Alkmaar op.

Dit ten gevolge had op den 19den September eene bijeenkomst te Alkmaar plaats van dien ingenieur met den hoofdingenieur van den waterstaat en gecommitteerden uit de gemeenteraad van Alkmaar, waarin overeengekomen werd dat de verschillende belangen bevredigd konden worden door het digten van den noordelijken havenmond, dat in het belang der veiligheid voor den spoorwegbrug noodig geoordeeld werd, en het maken eener vlotbrug, wijd 16 el, over den zuidelijken mond, in het belang van de gemeenschap langs het jaagpad aan die zijde van het kanaal.

De gemeenteraad van Alkmaar heeft intusschen blijkens zijne latere ingediende vertoogen, in deze schikking niet berust, maar verlangde dat de zuidelijke mond niet zou worden overbrugd.

Op de uitnoodiging, vervat in Uwer Excellentie's aanschrijving van den 9den December, n°. 208, 11de afd., deed de commissie bij missive, dd. 27 December, n. 4906, naar aanleiding van een adres van den gemeenteraad van Alkmaar, en memorie van de kamer van koophandel en fabrieken aldaar, nader als haar gevoelen kennen, dat het maken van de haven in geene regtstreeksche betrekking tot den spoorweg staat, en dat omtrent de vraag in hoe ver de onafgebroken gemeenschap langs het bedoelde jaagpad al dan niet vereischt wordt, door 's Rijks waterstaat in Noordholland zou behooren te worden geadviseerd, en stelde zij daarom voor aangaande die bescheiden het advies van den hoofdingenieur in die provincie in te winnen.

De berekening der grondwerken voor dit gedeelte van den spoorweg is nagenoeg gereed.

Sectie *Alkmaar-Amsterdam.*

Gedeelte Alkmaar-Castricum.

Nadat voorloopige terreinsopnemingen hadden plaats gehad, deed de Commissie een voorstel omtrent de rigting, die voor dit gedeelte van den spoorweg naar hare meening zou behooren gekozen te worden; zij deed daarbij opmerken, dat, welke ook de rigting moge zijn die voor het verdere gedeelte van de lijn mogt vastgesteld worden, deze op het tracé van het gedeelte tusschen Alkmaar en Castricum van geen invloed is. Zij deed daarbij tevens de redenen kennen, die haar nopen om de rigting ten oosten van Castricum te kiezen in tegenoverstelling van eene ten westen van dat dorp, welke zich door de nabijheid van de duinen voor den gemakkelijken aanvoer van zand tot ballast aanbeveelt.

Hoofdzakelijk was zij hiertoe overgegaan, omdat bij eene mogelijke voortzetting der rigting door de Zaanstreek deze weg daardoor ongeveer 1500 el korter zoude worden, en te gelijker tijd eene aansluiting met Haarlem langs Beverwijk gemakkelijker wordt gemaakt.

Naar aanleiding van Uwer Excellentie's missive van 22 Augustus n°. 180 11de afd., werden bij brief van den 8sten September, n°. 3312, nadere inlichtingen gegeven betrekkelijk het voordeelige van de voorgestelde rigting voor de aansluiting aan den Hollandsche ijzeren spoorweg bij Haarlem.

'sGravenhage, den 1sten Januarij 1863.

De Commissie voor de Staatsspoorwegen,

van Meurs, *Voorzitter.*

G. J. G. Klerck, *Secretaris.*

BIJLAGE n°. 1.

STERKTE- en INDEELINGSTAAT van het bij de Commissie voor den aanleg der Staatsspoorwegen in dienst gestelde Personeel.

AFDEELING.	Ingenieurs in algemeene dienst.	Eerstaanwezend ingenieurs.	Bouw- en werktuigkundigen 1ste klasse.	Sectie-ingenieurs.	Bouw- en werktuigkundigen 2de klasse.	Adjunct-ingenieurs.	Bouw- en werktuigkundigen 3de klasse.	Hoofdopzigters.	OPZIGTERS 1ste klasse.	OPZIGTERS 2de klasse.	OPZIGTERS 3de klasse.	OPZIGTERS 4de klasse.	OPZIGTERS 5de klasse.	Schrijvers.	TOTAAL.	AANMERKINGEN.
Commissie	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	1	»	»	5	8	
Comptabiliteit	1(1)	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	2	4	(1) Hoofdingenieur-titulair.
Algemeene dienst	2	»	»	»	3(2)	»	1	»	»	2	»	1	2	4(3)	15	(2) Een met den titel van bouwkundige, 2de klasse.
Lijn A, sectie 1 en 2 en lijn D	»	1	»	1	1	1	1	»	»	2	2	5	4	3	21	(3) Een magazijnmeester te Dordrecht.
Lijn B, sectie 1 en 2	»	1	»	1	»	2	»	»	»	»	4	1	4	»	13	
Lijn C, sectie 1 en 2	»	1	»	2	»	2	1	»	2	1	5	2	3	1	20	
Lijn E, sectie 3 en 4	»	»	1	»	»	4	»	»	»	2	1	2	2	»	12	
Lijn F, sectie 1 en 2	»	1	»	1	»	3	»	»	»	»	»	3	1	1	9	
Lijn H, sectie 1 en 2	»	1	»	2	»	»	»	»	1	2	2	»	4	1	13	
Lijn I, sectie 1 en 2	»	1	»	»	1	3	»	»	»	»	2	2	2	»	11	
Lijn K, sectie 1 en 2	»	1	»	»	1	2	1	»	»	1	2	1	2	1	13	(4) Hoofdingenieur, (5) Ingenieur, (6) Surnumerair } van den waterstaat in Zeeland.
Kanaal door Zuid-Beveland	1(4)	1(5)	»	»	»	1(6)	»	»	»	»	»	»	»	»	3	
Vesting Breda	»	1(7)	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	(7) Kapitein-ingenieur.
Totaal	4	9	1	7	6	18	4	»	4	12	19	17	24	18	148	

BIJLAGE n°. 2.

STAAT van de oppervlakte der gronden, die ter onteigening zijn aangewezen, en van die waarvan de gesloten koopacten aan de commissie ingezonden zijn.

LIJN *A.* Sectie 1.

NAAM DER GEMEENTEN.	Oppervlakte, die bij Koninklijk besluit ter onteigening is aangewezen. Ongebouwd. B.	R.	E.	Gebouwd. B.	R.	E.	Aantal ingezonden koopacten.	Oppervlakte der perceelen, waarvan de gesloten koopacten aan de commissie zijn ingezonden. Ongebouwd. B.	R.	E.	Gebouwd. B.	R.	E.	AANMERKINGEN.
Arnhem	8	30	72	»	06	24	5	1	34	65	»	»	»	
Rheden (kad. Velp)	12	53	99	»	25	15	32	7	39	06	»	67	95	
Rheden (kad. Dieren)	24	32	40	»	14	14	40	13	01	24	»	11	65	
Rheden	15	08	94	»	06	51	12	4	34	25	»	04	92	
Brummen	50	39	09	»	20	32	49	46	71	06	»	18	50	
Zutphen	19	25	35	»	12	28	12	6	62	30	»	2	29	Onder de oppervlakte, die ter onteigening is aangewezen in de gemeente Zutphen, is begrepen eene oppervlakte van 7 B, 47 R 73 E, tot het domein van Oorlog behoorende.
Totaal	130	40	49	»	87	64	150	78	68	26	»	45	21	

LIJN *B.* Sectie 1.

NAAM DER GEMEENTEN.	Ongebouwd. B.	R.	E.	Gebouwd. B.	R.	E.	Aantal ingezonden koopacten.	Ongebouwd. B.	R.	E.	Gebouwd. B.	R.	E.	AANMERKINGEN.
Harlingen							7	6	13	57	»	29	52	De perceelen voor deze lijn benoodigd zijn niet bij Koninklijk besluit aangewezen.
Harlingen en Barradeel							1	3	60	60	»	06	10	
Barradeel							3	»	44	80	»	18	20	
Barradeel en Franekeradeel							2	»	68	80	»	12	40	
Franekeradeel							16	12	90	40	»	25	50	
Franeker en Franekeradeel							3	3	27	65	»	»	»	
Franeker							30	20	65	85	»	07	10	
Franekeradeel en Hennaarderadeel							1	1	76	50	»	»	»	
Franeker en Menaldumadeel							1	»	42	90	»	»	»	
Hennaarderadeel							11	5	80	70	»	»	»	
Menaldumadeel							36	30	26	96	»	07	65	
Menaldumadeel en Leeuwarderadeel							1	3	04	80	»	»	»	
Leeuwarderadeel							6	2	71	30	»	»	»	
Leeuwarden (1ste ged.)							10	9	80	40	»	18	40	
Leeuwarden (2de ged.)							10	3	28	50	»	4	89	De oppervlakte bij laatstgenoemde gemeente (2de gedeelte) vermeld, behoort tot lijn B, sectie 2.
Totaal							138	102	33	28	1	24	76	

NAAM DER GEMEENTEN.	Oppervlakte die bij Koninklijk besluit ter onteigening is aangewezen.						Aantal ingezonden koopacten.	Oppervlakte der perceelen, waarvan de gesloten koopacten aan de commissie zijn ingezonden.						AANMERKINGEN.
	Ongebouwd.			Gebouwd.				Ongebouwd.			Gebouwd.			
	B.	R.	E.	B.	R.	E.		B.	R.	E.	B.	R.	E.	
							LIJN *E*. Sectie 1.							
Meerssen	20	48	31	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
Bunde	11	14	69	»	»	»	3	1	20	61	»	»	»	
Geulle	14	34	78	»	01	08	33	4	00	47	»	»	»	
Elsloo	16	41	60	»	»	85	45	6	33	11	»	»	»	
Beek	10	69	71	»	»	»	86	10	17	54	»	»	»	
Geleen	13	88	92	»	09	60	56	10	59	89	»	09	20	
Sittard	24	76	53	»	»	»	82	21	24	87	»	»	»	
Nieuwstad	15	01	51	»	»	»	12	3	22	02	»	»	»	
Susteren	11	86	16	»	»	»	70	10	82	56	»	»	»	
Echt	16	88	66	»	05	28	122	13	12	53	»	»	»	
Maasbracht	14	41	17	»	»	»	52	10	96	36	»	»	»	
Linne	8	02	27	»	»	71	48	6	66	25	»	»	»	
Herten	4	85	51	»	»	»	19	8	82	86	»	»	»	
St. Odilienberg	1	35	77	»	»	»	1	1	41	32	»	»	»	
Roermond	12	96	77	»	»	»	29	11	04	55	»	»	»	
Maasbrée	»	»	»	»	»	»	5	»	85	20	»	»	»	De oppervlakte bij deze gemeente vermeld, is die welke benoodigd is voor het bouwen der brug over de Maas te Venlo.
Totaal	197	07	36	»	17	52	658	144	49	97	»	09	20	
							LIJN *E*. Sectie 4.							
Breda	8	68	20	»	02	24	1	4	74	10	»	»	»	
Teteringen	10	21	43	»	»	»	39	9	27	71	»	»	»	
Ginneken	1	41	82	»	»	»	2	1	41	90	»	»	»	
Oosterhout	16	07	24	»	»	»	39	10	99	07	»	»	»	
Gilze en Rijen	26	98	94	»	»	97	51	19	42	51	»	»	»	
Tilburg	39	60	18	»	21	02	114	39	47	27	»	02	29	
Terheijden	»	»	»	»	»	»	1	1	39	15	»	»	»	De beide laatstgenoemde gemeenten behooren tot de lijn I, sectie 2, zijnde de daarbij vermelde oppervlakte die welke benoodigd is voor de spoorwegbrug over de rivier de Mark bij het Nieuwe Veer.
Prinsenhage	»	»	»	»	»	»	8	1	00	81	»	»	»	
Totaal	102	92	81	»	24	28	250	87	72	02	»	02	29	
							LIJN *F*. Sectie 1.							
Roosendaal	21	62	10	»	02	02	29	11	36	57	»	»	»	
Wouw	16	49	47	»	08	62	32	15	83	33	»	04	50	
Bergen op Zoom	28	52	97	»	20	11	15	11	08	02	»	14	15	
Totaal	66	64	54	»	30	75	76	38	27	92	»	18	65	
							LIJN *H*. Sectie 1.							
Bunnik	5	51	35	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
Houten	24	11	14	»	»	20	5	3	17	95	»	»	»	
Schalkwijk	19	12	38	»	»	29	6	2	81	10	»	»	»	
Tull en 't Waal	4	78	40	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
Totaal	53	58	27	»	»	49	11	5	99	05	»	»	»	
							LIJN *K*. Sectie 2.							
Heiloo	61	49	74	»	26	86	18	41	45	81	»	26	86	
Zype	49	25	29	»	15	87	23	24	99	05	»	14	81	
Schagen	19	94	67	»	35	12	26	16	96	28	»	26	45	
Haringcarspel	12	96	20	»	11	13	21	9	99	73	»	»	»	
Oude Niedorp	4	64	75	»	»	»	13	4	35	80	»	»	»	
Totaal	148	30	65	»	88	98	101	97	76	67	»	68	12	
							REGAPITULATIE.							
Lijn A, sectie 1	180	40	49	»	87	64	150	78	63	26	»	45	21	
» B, » 1	»	»	»	»	»	»	188	108	33	28	1	24	76	
» E, » 1	197	07	36	»	17	52	658	144	49	07	»	09	20	
» E, » 4	102	92	81	»	24	28	250	87	72	02	»	02	29	
» F, » 1	66	64	54	»	30	75	76	38	27	92	»	18	65	
» H, » 1	53	58	27	»	»	49	11	5	99	05	»	»	»	
» K, » 2	148	30	65	»	88	98	101	97	76	67	»	68	12	
Totaal generaal	698	89	12	2	49	61	1434	526	21	22	2	68	23	

Bijlage 3.

STAAT aanwijzende de lengte der sectien of gedeelten van sectien, die in behandeling zijn.

Omschrijving der lijnen, sectien of gedeelten van sectien.	Lengte in ellen van de sectien of gedeelten van sectien waarvoor de rigting is voorgesteld.	waarvoor de rigting is vastgesteld.	waarvoor de onteigenings-bescheiden gereed zijn.	waarvoor de onteigenings-wet is uitgevaardigd.	die in aanleg is.	TOELICHTINGEN.
Lijn Arnhem-Leeuwarden.						
Van den Rhijnspoorweg tot 167 el westelijk van de brug te Zutphen	26,650	26,650	26,650	26,650	26,650	
Van 167 el westelijk van de brug te Zutphen tot de voorgracht aan de Marsch buiten Zutphen	1,607	1,607	1,607	1,607	(¹) 940	(¹) Hieronder is begrepen de onderbouw van de brug over den IJssel; lang 384 el.
Van de voorgracht te Zutphen tot aan het station te Deventer	14,800	14,800	14,800	»	»	
Van en met het station Deventer tot het station Zwolle	29,700	»	»	»	»	
Station Zwolle	800	800	800	»	»	
Lijn Zutphen-grenzen.						
Zutphen-Goor	30,000	30,000	30,000	»	»	
Goor-Duitsche grens	28,000	28,000	28,000	»	»	
Lijn Harlingen-grenzen.						
Harlingen-Leeuwarden	26,690	26,690	26,690	(²) »	26,690	(²) Voor deze sectie is de onteigening geheel in der minne geschied; en was het alzoo onnoodig het algemeen nut bij de wet te doen verklaren.
Leeuwarden-Groningen	54,285	54,285	54,285	»	»	
Lijn Maastricht-Breda.						
Maastricht-Vaeshartelt	2,904	2,904	2,904	2,904	»	
Vaeshartelt-Roermond	42,662	42,662	42,662	42,662	42,662	
Roermond-Venlo	23,393	23,393	23,393	23,393	(³) »	(³) Over eene lengte van 909 el, op 's Rijks militairen grond te Venlo, zijn de werken aanbesteed.
Venlo-Helmond	39,021	»	»	»	(⁴) »	(⁴) Over eene lengte van 2589 el, op 's Rijks militairen grond te Venlo, zijn de werken aanbesteed. Bovendien is in aanleg de onderbouw der brug over de Maas, ter lengte van 268 el.
Helmond-Boxtel	29,587	29,587	29,587	»	»	
Boxtel-Tilburg	19,515	19,515	19,515	19,515	»	
Tilburg-Breda	22,544	22,544	22,544	22,544	22,544	
Lijn Roosendaal-Vlissingen.						
Roosendaal-Bergen op Zoom	12,968	12,968	12,968	12,968	12,968	
Bergen op Zoom-Goes	35,079	35,079	35,079	35,079	»	
Lijn Utrecht-Boxtel.						
Utrecht tot het Rhijndijkje	3,850	»	»	»	»	
Van het Rhijndijkje tot den Noorder-Lekdijk	12,248	12,248	12,248	12,248	12,248	
Van den Noorder- tot den Zuider-Lekdijk	1,299	1,299	1,299	1,299	(⁵) 1,299	(⁵) Hieronder is begrepen de onderbouw van de brug over de Lek, ter lengte van 700 el.
Van den Zuider-Lekdijk tot den Zuider-Waaldijk	17,315	»	»	»	»	
Lijn Rotterdam-Breda.						
Rotterdam-Willemsdorp	24,700	»	»	»	»	
Moerdijk-Breda	17,888	17,888	17,888	17,888	(⁶) »	(⁶) Brug over de Mark in aanbouw.
Lijn Amsterdam-Nieuwe Diep.						
Castricum-Alkmaar	8,598	»	»	»	»	
Alkmaar-Niedorperverlaat	18,064	18,064	18,064	18,064	»	
Niedorperverlaat-Nieuwe Diep	29,479	29,479	29,479	29,479	29,479	
TOTAAL.	583,091	445,412	445,412	261,800	175,430	De geheele lengte van de spoorwegen, bedoeld in de wet van 18 Augustus 1860 (*Staatsblad* n°. 45), bedraagt [illegible] el.

BIJLAGE 4.

STAAT aanwijzende de uitkomst der gehouden aanbestedingen van werken en leveringen.

N°.	OMSCHRIJVING van het werk of van de levering.	Dagteekening van de aanbesteding.	Wijze van aanbesteding.	Aantal inschrijvingen.	Hoogste inschrijving. Naam en woonplaats.	Hoogste inschrijving. Bedrag.	Laagste inschrijving. Naam en woonplaats.	Laagste inschrijving. Bedrag.	Naam en woonplaats van den aannemer	Aannemingsom.	Begrooting.	*Aanmerkingen.*
		1862.										
30	Het maken van den bovenbouw in gegoten staal van 3 wegbruggen: N°. 1. Te Bunde, in den Bosch-weg. » 2. Te Elsloo, in de Lindebergstraat. » 3. Te Bergen op Zoom, in den provincialen weg van Antwerpen naar Bergen op Zoom.	25 Julij.	Bij enkele inschrijving.	6	A. Giese te Keulen en J. G. Harkort te Harkorten.	f 59,966.00	Wed. A. Sterkman en Zoon te 's Gravenhage.	f 38,396.00	Wed. Sterkman en Zoon te 's Gravenhage.	f 38,396.00	f 48,000.00	De met *a* gemerkte cijfers zijn niet in de totalen begrepen.
31	Het maken van de aardebaan, de kunstwerken, de gebouwen, de levering van ballast, het leggen van de spoorbaan en eenige verdere werken voor den spoorweg tusschen Nieuwe Diep en Niedorperverlaat.	26 Aug.	Bij inschrijving en opbod.	22	A. Visser Pzn. te Sliedrecht. A. B. v. Tienhoven te Werkendam. D. Tool te Wognum.	1,200,000.00 1,200,000.00 1,200,000.00	D. Volker te Dordrecht.	748,000.00	D. Volker te Dordrecht.	748,000.00	772,100.00	
32	Het veranderen der vestingwerken te Zutphen.	11 Nov.	Bij enkele inschrijving.	25	K. Kalis Wzn. te Sliedrecht.	250,000.00	B. A. Wiegerink te Groenlo.	189,925.00	B. A. Wiegerink te Groenlo.	189,925.00	210,000.00	
33	Het maken, leveren en stellen van twaalf waterkranen: 2 voor de lijn Nieuwe Diep–Alkmaar. 4 » » » Harlingen-Leeuwarden. 4 » » » Breda–Boxtel. 2 » » » Roosendaal–Goes.	3 Julij.	Bij enkele inschrijving.	19	van Galen en Roest te Kampen.	19,000.00	L. J. Enthoven en C°. te 's Hage.	6,793.00	L. J. Enthoven en C°. te 's Hage.	6,793.00	11,500.00	
34	Het maken van de aardebaan, de kunstwerken, de levering en het opbrengen van ballast, het leggen van de spoorbaan en eenige verdere werken voor den spoorweg van Arnhem, tot nabij de onderhanden zijnde spoorwegwerken tusschen Brummen en Zutphen.	28 Aug.	Bij inschrijving en opbod.	26	A. A. Visser Jzn. te Sliedrecht.	1,890,000.00	M. B. Terwindt te Pannerden.	950,000.00	R. J. Holtus te Doornenburg.	794,000.00	874,000.00	
35	Het bouwen van de penanten en landhoofden, steunpijlers en beveiligingswerken voor twee draaibruggen over het Groot Noord-Hollandsch kanaal, en eene dubbele brugwachterswoning.	26 Aug.	Bij inschrijving en opbod.	19	A. Visser Pzn. te Sliedrecht.	400,000.00	C. Boef te Rotterdam. K. van Spanje te Sliedrecht.	250,000.00 250,000.00	J. Salman te Amsterdam en A. M. Toepoel te Haarlem.	*a* 209,000.00	*a* 192,000.00	Bij ministeriele beschikk. van 8 Sept., n°. 204, 11de afd., de besteding niet goedgekeurd.
		Herbesteding. 18 Sept.	Bij enkele inschrijving.	21	F. S. Schaafsma te Harlingen.	278,000.00	C. Boef te Rotterdam.	204,475.00	C. Boef te Rotterdam.	204,475.00	192,000.00	
36	Het maken der verschillende overgangswerken aan den linker IJsseldijk te Zutphen.	14 Aug.	Bij enkele inschrijving.	8	K. van Spanje te Sliedrecht.	58,000.00	K. Kooij te Amsterdam.	51,500.00	K. Kooij te Amsterdam.	51,500.00	46,900.00	Bij ministeriele beschikk. van 10 Nov. 1862, n°. 232, 11de afd., is goedgekeurd eene overeenkomst, waarbij de aanneming wordt overgedragen aan L. J. de Borst Verdoorn te Ameide.
37	Het maken en leveren van twee honderd vijf en twintig stuks halve wissels ten behoeve van de lijnen Arnhem–Zutphen, Harlingen–Leeuwarden, Breda–Boxtel, Roosendaal–Goes en Nieuwe Diep–Niedorperverlaat.	14 Aug.	Bij enkele inschrijving.	4	C. Nolét te Schiedam.	202,500.00	L. J. Enthoven en C°. te Hage.	85,074.00	L. J. Enthoven en C°. te 's Hage.	85,074.00	90,075.00	
38	Het maken van werken voor de bewaking en afsluiting van de spoorwegen van Breda naar Tilburg en van Roosendaal naar Bergen op Zoom, in twee perceelen:	26 Aug.	Bij inschrijving en opbod.									
	Eerste perceel. van Breda naar Tilburg.			18	J. Kieselbos te Breda.	41,000.00	L. Roksnoer te Oosterhout.	21,856.00	C. Kuijk te Breda.	19,600.00	23,820.00	
	Tweede perceel, van Roosendaal naar Bergen op Zoom.			14	C. de Graaf te Breda.	40,000.00	L. Roksnoer te Oosterhout.	19,450.00	W. Nugteren te Hardinxveld.	18,900.00	19,840.00	
39	Het bouwen van een stationsgebouw te Tilburg.	26 Aug.	Bij inschrijving en opbod.	15	K. van Spanje te Sliedrecht.	60,000.00	W. van Eijk te Tilburg.	38,500.00	J. van Hoof te Tilburg.	33,600.00	33,000.00	
40	Het leveren en plaatsen van duc d'alven en leipalen bij de ijzeren kraanbrug over de mark te Breda.	28 Aug.	Bij enkele inschrijving.	5	T. Alberts te Breda.	2,200.00	K. van Wijngaarden IJz. te Sliedrecht.	1,862.00	K. van Wijngaarden IJz. te Sliedrecht.	*a* 1,862.00	*a* 1,075.00	Bij aanschrijving van 25 September 1862, n°. 164, 11de afd., is de besteding niet goedgekeurd en bepaald dat het werk bij onderhandsch contract zal worden aanbesteed.
41	Het bouwen van bergplaatsen voor locomotiven en rijtuigen, en het maken van den onderbouw eener groote draaischijf te Breda.	11 Sept.	Bij inschrijving en opbod.	21	K. Kooij te Amsterdam.	60,000.00	L. Roksnoer te Oosterhout.	38,890.00	T. Alberts te Breda.	38,400.00	38,900.00	
42	Het maken van afscheidingen op de stapelplaats te Dordrecht, het wegbreken van eenige op dat terrein staande arbeiderswoningen, en het aanrollen van een gedeelte rivierdijk.	30 Sept.	Bij enkele inschrijving.	19	W. de Vrij te Utrecht.	2,498.00	A. van der Plas te Hardinxveld.	498.00	A. van der Plas te Hardinxveld.	498.00	1,200.00	
43	Het bouwen van een stationsgebouw, twee gebouwtjes waarvan één voor privaten en één tevens tot bergplaats wordt ingerigt, de fundering voor een draaischijf en voor een waterkraan, een gedeelte afrastering en een verhoogde ladingplaats te Bergen op Zoom; benevens een gebouw en verhoogde ladingplaats voor de halte te Wouw.	21 Oct.	Bij inschrijving en opbod.	15	C. de Graaf te Breda.	98,000.00	P. van Dam te Ameide.	52,000.00	P. van Dam te Ameide.	*a* 52,000.00	*a* 41,860.00	Bij ministeriele aanschrijving van 7 Nov. 1862, 11de afd., is de besteding niet goedgekeurd.
									Transporteren	f 2,228,058.00	f 2,361,095.00	

Volgnummer van het bestek.	OMSCHRIJVING van het werk of van de levering.	Dagteekening van de aanbesteding.	Wijze van aanbesteding.	Aantal inschrijvingen.	Hoogste inschrijving. Naam en woonplaats.	Hoogste inschrijving. Bedrag.	Laagste inschrijving. Naam en woonplaats.	Laagste inschrijving. Bedrag.	Naam en woonplaats van den aannemer.	Aannemingsom.	Begrooting.	Aanmerkingen.
									Per transport	f 2,228,058.00	f 2,361,095.00	
	Herbesteding.	27 Nov.	Bij enkele inschrijving.	18	C. de Graaf te Breda.	63,000.00	J. Bertou te Biervliet.	48,775.00	J. Bertou te Biervliet.	48,775.00	[illegible]	
44	Het bouwen van schutsluizen aan de monden van het kanaal door Zuidbeveland, in twee perceelen. Eerste perceel.	30 Oct.	Bij inschrijving en opbod.	21	W. Sonneveld te Schiedam.	900,000.00	C. Versteeg te Hardinxveld.	528,000.00	C. Versteeg te Hardinxveld.	a 528,000.00	a 434,970.00	Bij ministeriele schrijving va[n] Nov. 1862, n° 14de afd., is d[e] steding niet gekeurd en de besteding, vo[lgens] het gewijzig[d] stek bepaald.
	Tweede perceel.			20	G. Keij te Rotterdam.	1,100,000.00	C. Bot Pzn. te Sliedrecht.	553,000.00	C. Bot Pzn. te Sliedrecht.	a 524,000.00	a 434,700.00	
	Herbesteding. Eerste perceel.	16 Dec.	Bij enkele inschrijving.	11	K. Kalis Wz. te Sliedrecht.	611,000.00	C. Versteeg te Hardinxveld.	547,000.00	C. Versteeg te Hardinxveld.	a 547,000.00	a 484,000.00	
	Tweede perceel.			10	Dezelfde.	613,000.00	K. van Wijngaarden IJz. te Sliedrecht.	527,800.00	K. van Wijngaarden IJz. te Sliedrecht.	a 527,800.00	a 479,000.00	
	Massa.			7	G. van de Vrede te Neuzen.	1,200,000.00	P. van Limburgh te Rotterdam.	1,017,800.00	P. van Limburgh te Rotterdam.	1,017,800.00	[illegible]	
45	Het maken van den ijzeren bovenbouw van drie draaibruggen ten behoeve van den spoorweg van Harlingen naar Leeuwarden.	30 Oct.	Bij enkele inschrijving.	11	E. Reijniers en C°. te Maastricht.	93,280.00	L. J. Enthoven en C°. te 's Hage.	56,044.00	L. J. Enthoven en C°. te 's Hage.	56,044.00	69,875.00	
46	Het maken van de werken voor de bewaking en afdeeling van den spoorweg van Maastricht naar Roermond, van twee stationsgebouwen te Sittard en te Roermond en van een halte-gebouw te Echt.	30 Oct.	Bij inschrijving en opbod.	8	C. Boef te Rotterdam.	172,000.00	J. P. Lemmens te Beek.	110,000.00	G. L. Verwaaijen te Pannerden.	94,000.00	92,540.00	
47	Het maken van verschillende inrigtingen op de halte Gilze, Rijen en het station Tilburg.	27 Nov.	Bij enkele inschrijving.	26	B. Zuiderhoek te Sliedrecht. K. van Wijngaarden IJz. te Sliedrecht.	80,000.00	J. van de Griendt te 's Hertogenbosch.	46,800.00	J. van de Griendt te 's Hertogenbosch.	46,800.00	49,050.00	
48	Het maken van gebouwen, bergplaatsen, afrasteringen en verdere werken op de terreinen voor het station te Nieuwe Diep en de halten Anna-Paulowna-polder en Schagen.	9 Dec.	Bij inschrijving en opbod.	20	A. van Glabbeek te Breda.	220,000.00	C. Boef te Rotterdam.	150,000.00	C. Boef te Rotterdam.	146,000.00	135,575.00	
49	Het maken van den bovenbouw van van twee regthoekige plaatijzeren draaibruggen met vast gedeelte, over het Groot Noordhollandsche Kanaal.	9 Dec.	Bij enkele inschrijving.	14	D. Christie en Zn. te Delfshaven.	139,084.00	van Galen en Roest te Kampen.	95,990.00	van Galen en Roest te Kampen.	a 95,990.00		Herbesteding v[oor]gesteld.
50	Het maken van de aardebaan, de bruggen en verdere werken voor den spoorweg van Utrecht naar Kuilenburg.	16 Dec.	Bij inschrijving en opbod.	32	C. Versteeg te Hardinxveld.	400,000.00	A. van Glabbeek te Breda.	250,000.00	C. Veneboer te Breukelen.	a 219,000.00		Herbesteding v[oor]gesteld.
51	Het bouwen van de landhoofden en pijlers voor de brug over de rivier de Lek bij Kuilenburg, het maken der bijkomende werken.	23 Dec.	Bij enkele inschrijving.	15	P. de Jong te Sliedrecht.	1,480,000.00	P. Quant te Amsterdam.	893,800.00	P. Quant te Amsterdam.	893,800.00	926,600.00	
52	De levering van vierkant bezagen eikenhout, ten dienste van de wissels en van eikenhouten dwarsliggers, in acht perceelen. Eerste perceel. 20 wissels en 1000 dwarsliggers, te leveren te Harlingen, ten behoeve van den spoorweg van Leeuwarden naar Groningen.	16 Dec.	Bij enkele inschrijving.	18	A. Voetman te Didam.	17,000.00	Ritte van Ancum en C°. te Zwartsluis.	10,890.00	Ritte van Ancum en C°. te Zwartsluis.	10,890.00	12,700.00	
	Tweede perceel, 30 wissels en 1500 dwarsliggers te leveren te Nieuwe Diep ten behoeve van den weg van Nieuwe Diep naar Alkmaar.			14	J. N. de Haas te Wezel.	22,250.00	Eindhoven en Zn. te Zwolle.	18,750.00	Eindhoven en Zn. te Zwolle.	18,750.00	19,100.00	
	Derde perceel, 30 wissels en 1500 dwarsliggers te leveren te Dordrecht ten behoeve van den weg van Arnhem naar Zutphen.			22	A. Voetman te Didam.	26,000.00	E. Doublet te Amsterdam.	18,511.91	E. Doublet te Amsterdam.	18,511.91	19,100.00	
	Vierde perceel, 20 wissels en 1000 dwarsliggers te leveren te Dordrecht ten behoeve van den weg van Zutphen naar Deventer.			23	J. van der Made Dz. te Klundert.	15,000.00	E. Thunes te Neuburg.	11,500.00	E. Thunes te Neuburg.	11,500.00	12,700.00	
	Vijfde perceel, 58 wissels en 2900 dwarsliggers te leveren te Dordrecht ten behoeve van den weg van Zutphen naar Enschedé.			16	A. Voetman te Didam.	40,880.00	E. Doublet te Amsterdam.	35.797.43	E. Doublet te Amsterdam.	35,797.43	38,900.00	
	Zesde perceel, 27 wissels en 1350 dwarsliggers te leveren te Dordrecht ten behoeve van den weg van Breda naar Moerdijk.			21	A. Voetman te Didam.	25,620.00	E. Doublet te Amsterdam.	16,664.32	E. Doublet te Amsterdam.	16,664.32	17,000.00	
	Zevende perceel, 26 wissels en 2600 dwarsliggers te leveren te Maastricht ten behoeve van den weg van Maastricht naar Venlo.			12	Eindhoven en Zn. te Zwolle.	41,900.00	H. E. van Gelder te Amsterdam.	34,990.00	H. E. van Gelder te Amsterdam.	34,990.00	34,000.00	
	Achtste perceel, 28 wissels en 1400 dwarsliggers te leveren te Venlo ten behoeve van den weg van Maastricht naar Venlo.			16	Eindhoven en Zn. te Zwolle.	22,900.00	H. Jansen te Didam.	18,844.00	H. Jansen te Didam.	18,844.00	18,300.00	
									Transporteeren	f 4,697,[illegible]	f 4,810,[illegible]	

OMSCHRIJVING van het werk of van de levering.	Dagteekening van de aanbesteding.	Wijze van aanbesteding.	Aantal inschrijvingen.	Hoogste inschrijving. Naam en woonplaats.	Hoogste inschrijving. Bedrag.	Laagste inschrijving. Naam en woonplaats.	Laagste inschrijving. Bedrag.	Naam en woonplaats van den aannemer.	Aanneming-som.	Begrooting.	Aanmerkingen.
								Per transport	f4,697,224.66	f4,810,868.00	
Het maken van verschillende werken tot vorming van het stations-emplacement te Leeuwarden.	26 Dec.	Bij enkele inschrijving.	10	H. Wouda te Sneek	54.000,00	E. J. Visser te Leeuwarden.	34,895.00	E. J. Visser te Leeuwarden.	34,895.00	37,650.00	
Het maken en stellen van afrasteringen op het stations-emplacement te Breda.	16 Dec.	Bij enkele inschrijving.	11	L. Roksnoer te Oosterhout.	5,365.00	C. Kuijk te Breda.	2,325.00	C. Kuijk te Breda.	2,325.00	2,800.00	
De levering van bureaubehoeften. Eerste perceel. Teekenbehoeften.	16 Dec.	Bij enkele inschrijving.	5	W. J. Wijsmuller te Amsterdam.	5½ pct. beneden tariefsprijs.	J. Smulders en C°. te 's Gravenhage.	22½ pct. beneden tariefsprijs.	J. Smulders en C°. te 's Gravenhage.	* 2,837.27⁵	* 3,661.00	* Vermoedelijk bedrag.
Tweede perceel. Schrijfbehoeften.			5	W. J. Wijsmuller te Amsterdam.	15 pct. beneden tariefsprijs.	A. van Halmael en A. Meijer te Amsterdam.	31¼ pct. beneden tariefsprijs.	A. van Halmael en A. Meijer te Amsterdam.	* 2,313.44	* 3,365.00	
Het maken van de aardebaan, de kunstwerken, de levering van ballast, het leggen van de spoorbaan en eenige verdere werken voor den spoorweg in en bij Venlo. Het maken van veranderingen aan de vestingwerken te Venlo.	22 Dec.	Bij enkele inschrijving.	14	D. R. van Dartelen te Amsterdam.	481,400.00	H. H. Jockin te Venlo, en H. van Wylick te Kessel.	274,380.00	H. H. Jockin te Venlo, en H. van Wylick te Kessel.	274,380.00	340,400.00	
De levering van houten dwarsliggers, in zestien perceelen.	23 Dec.	Bij enkele inschrijving.									
Eerste perceel. 14,900 greenen dwarsliggers, te leveren te Harlingen.			10	E. Thunes te Neuburg.	32,484.00	B. W. Kaars Sijpestein te Krommenie.	27,043.50	B. W. Kaars Sijpestein te Krommenie.	27,043.50	34,270.00	
Tweede perceel. 14,900 greenen dwarliggers, te leveren te Harlingen			10	E. Thunes te Neuburg.	31,588.00	B. W. Kaars Sijpestein te Krommenie.	27,043.50	B. W. Kaars Sijpestein te Krommenie.	27,043.50	34,270.00	
Derde perceel. 14,900 greenen dwarsliggers, te leveren te Harlingen.			11	Ruijter en C°. te Amsterdam.	32,631.00	B. W. Kaars Sypestein te Krommenie.	27,043.50	B. W. Kaars Sypestein te Krommenie.	27,043.50	34,270.00	
Vierde perceel. 14,300 eiken dwarsliggers, te leveren te Maastricht.			13	C. Kanitz te Weenen.	84,370.00	C. Kuijk te Breda.	54,197.00	C. Kuijk te Breda.	54,197.00	62,920.00	
Vijfde perceel. 14,300 greenen dwarsliggers, te leveren te Maastricht.			9	E. Thunes te Neuburg.	36,465.00	H. E. van Gelder te Amsterdam.	29,172.00	H. E. van Gelder te Amsterdam.	29,172.00	35,750.00	
Zesde perceel. 14,300 dennen dwarsliggers, te leveren te Maastricht.			4	H. E van Gelder te Amsterdam.	35,607.00	J. H. van Hoogerwou te Boxtel.	28,242.50	J. H. van Hoogerwou te Boxtel.	28.242.50	31,460.00	
Zevende perceel. 15,000 eiken dwarsliggers, te leveren te Dordrecht.			14	C. Kanitz te Weenen.	85,500.00	C. Kuijk te Breda.	54,750.00	C. Kuijk te Breda.	54,750.00	70.500.00	
Achtste perceel. 15,000 beuken dwarsliggers, te leveren te Dordrecht.			14	J. A. Neeb te Velp.	46,650.00	Katz en Klumpp te Gernsbach.	33,750.00	Katz en Klumpp te Gernsbach.	33,750.00	43,500.00	
Negende perceel. 15,000 beuken dwarsliggers, te leveren te Dordrecht.			11	E. Doublet te Amsterdam.	45,850.00	F. Stam te 's Gravenhage.	32,700.00	F. Stam te 's Gravenhage.	32.700.00	[illegible]	
Tiende perceel. 15,000 beuken dwarsliggers, te leveren te Dordrecht.			13	E. Doublet te Amsterdam.	45,850 00	Fr. Hulsberg te Lippstadt en Fr. Euping te Witten.	34,050.00	Fr. Hulsberg te Lippstadt en Fr. Euping te Witten.	34,050.00	[illegible]	
Elfde perceel. 15,000 greenen dwarsliggers, te leveren te Dordrecht.			12	J. Piek te Oudshoorn.	32,550.00	E. Doublet te Amsterdam.	27,600.00	E. Doublet te Amsterdam.	27,600.00	34,500.00	
Twaalfde perceel, 15,000 greenen dwarsliggers, te leveren te Dordrecht.			14	Borst en Roggenkamp te Delfzijl.	34,350.00	E. Thunes te Neuburg.	27,525.00	E. Thunes te Neuburg.	27,525.00	34,500.00	
Dertiende perceel, 15,000 greenen dwarsliggers, te leveren te Dordrecht.			15	Borst en Roggenkamp te Delfzijl.	33,600.00	E. Thunes te Neuburg.	27,525.00	E. Thunes te Neuburg.	27,525.00	34,500.00	
Veertiende perceel, 15,000 greenen dwarsliggers, te leveren te Dordrecht.			16	Borst en Roggenkamp te Delfzijl.	33,600.00	E. Thunes te Neuberg.	27,525.00	E. Thunes te Neuburg.	27,525.00	34,500.00	
Vijftiende perceel, 15,000 dennen dwarsliggers, te leveren te Dordrecht.			5	H. E. van Gelder te Amsterdam.	37,350.00	G. J. Verburgt Jr. te Zutphen.	29,250.00	G. J. Verburgt Jr. te Zutphen.	29,250.00	33,000.00	
Zestiende perceel, 17,000 greenen dwarsliggers, te leveren te Nieuwe Diep.			10	Ruijter en C°. te Amsterdam.	39,738.00	Hubert Jans en C°. te Harlingen.	34,278.50	Hubert Jans en C°. te Harlingen.	34,278.50	44,470.00	
Het maken van verschillende werken voor het stations emplacement te Harlingen.	23 Dec.	Bij enkele inschrijving.	8	H. Wouda te Sneek.	38,200.00	A. van de Wetering Azn. te Woudrichem.	27,200.00	A. van de Wetering Azn. te Woudrichem.	27,200.00	[illegible]	
									[illegible]	[illegible]	

MINISTERIE VAN KOLONIEN.

De Minister van Koloniën vestigt bij deze de aandacht van belanghebbenden op de navolgende

VOORWAARDEN, *waarop, in de eerste helft der maand Julij 1863, te Batavia, ten kantore van den Directeur der producten en civile magazijnen, zal worden uitbesteed eene geregelde stoompakketvaartdienst in den Indischen Archipel.*

Art. 1. Door middel van stoomschepen wordt in den Indischen Archipel eene geregelde pakketvaart onderhouden, bestaande in de volgende zes diensten:

I. Twee malen 's maands:

van Batavia over Muntok en Riouw naar Singapore en van daar terug over Riouw en Muntok naar Batavia, met eenen zijtak van Muntok naar Palembang, vice versa;

II. Vier malen 's maands:

van Batavia over Samarang naar Soerabaija en van daar terug over Samarang naar Batavia;

III. Eenmaal 's maands:

a. van Soerabaija naar Macassar, Timor Koepang, Banda, Amboina, Boeroe, Ternate en Menado of Kema, en terug over Macassar naar Soerabaija, of wel

b. van Soerabaija naar Macassar, Menado of Kema, Ternate, Borneo, Amboina, Banda, Timor Koepang, en terug over Macassar naar Soerabaija; met dien verstande, dat de reizen worden gedaan, de eene maand zoo als onder *a* en de volgende maand zoo als onder *b* is aangegeven, en zoo vervolgens, steeds van maand tot maand afwisselende, eens van Macassar over Timor Koepang en eens van Macassar over Menado enz.

Indien weêr en wind dit noodig maken, kan het lossen en laden te Timor Koepang geschieden ter reede van Poeloe Boeroeng, in de onmiddellijke nabijheid van Timor Koepang gelegen.

Aan den ondernemer wordt vrijgelaten om op deze reizen Timor Delhi aan te doen.

IV. Eenmaal 's maands:

van Batavia naar Pontianak en Singkawang en terug over Pontianak naar Batavia, met verpligting om de eene maand op de uitreis en de andere maand op de terugreis het eiland Billiton en wel de reede Tjoeroetjoep (Tandjong Pandan) aan te doen;

V. Twee malen 's maands:

van Batavia over Benkoelen naar Padang en van daar terug over Benkoelen naar Batavia.

Zoo lang door het Gouvernement niet anders wordt bepaald en het min veilige van de reede Benkoelen dit noodig maakt, kan het in- en uitschepen van passagiers, postpakketten en vrachtgoederen in de Poeloebaai geschieden.

VI. Eenmaal 's maands:

van Soerabaija over Bawean naar Bandjermasin en van daar over Bawean terug naar Soerabaija.

Art. 2. Indien het Gouvernement, om welke reden ook, goedvindt om één of meer der lijnen, in art. 1 aangeduid, geheel of gedeeltelijk in te trekken, zal het gedurende zes maanden nadat de laatste dienst is volbragt het subsidie blijven betalen, dat voor de geschorste dienst is bedongen.

Bij schorsing van een gedeelte eener dienst wordt het subsidie, na het verstrijken van de boven bedoelde zes maanden, verminderd met de som welke voor die dienst per geographische mijl is bedongen, vermenigvuldigd met het getal mijlen, die minder moeten worden afgelegd dan overeengekomen is.

Verlangt het Gouvernement daarentegen uitbreiding te geven aan één of meer der in werking zijnde diensten, dan is de ondernemer van het perceel, waartoe de uit te breiden lijn behoort, verpligt, binnen zes maanden nadat hem daarvan kennis is gegeven, die dienst aan te vangen, tegen eene vermeerdering van het subsidie als door hem op dezelfde lijn genoten wordt, in evenredigheid van het aantal geographische mijlen dat meer moet doorloopen worden, vermenigvuldigd met de som die per zoodanige mijl is toegekend.

Indien al de zes diensten, in art. 1 omschreven, te zamen in één perceel zijn aangenomen, wordt de vermeerdering of vermindering van het subsidie op dezelfde wijze berekend, namelijk het aantal mijlen, die meer of minder moeten worden afgelegd vermenigvuldigd met het bedrag van het subsidie voor iedere mijl bedongen.

Art. 3. De in art. 1 vermelde pakketvaartdiensten worden uitbesteed en aangenomen voor den tijd van tien achtereenvolgende jaren, aanvangende met 1 Januarij 1866 en eindigende met den 31sten December 1875.

Art. 4. Voor de omschreven pakketvaartdiensten worden door den ondernemer stoomschepen in de vaart gebragt en in goeden staat onderhouden, welke ingerigt moeten zijn om behoorlijk te kunnen overvoeren:

1°. die bestemd voor de reizen omschreven sub §§ I, II, III en V van art. 1, minstens:

20 passagiers der 1ste klasse;
10 » » 2de »
100 » » 3de en 4de klasse, benevens eene hoeveelheid goederen van 120 lasten of 240 tonnen;

2°. die bestemd voor de reizen omschreven sub §§ IV en VI van art 1, de helft van de hoeveelheid passagiers en goederen hierboven genoemd, en

3°. het stoomschip bedienende den zijtak van Muntok naar Palembang, het een vierde van die hoeveelheid.

Art. 5. Al de stoomschepen, die voor de beschreven diensten in de vaart worden gebragt, moeten voorzien zijn van eene of meer wel ingerigte kruidkamers, ter veilige overbrenging van buskruid en ernstvuurwerken ten dienste van het Gouvernement, eene bergruimte bevattende:

a. voor de schepen van de 1ste klasse of die bedoeld sub I, II, III en V van art. 1, 10,000 (tien duizend) Amsterdamsche ponden;

b. voor die van de 2de klasse, aangeduid sub IV en VI van art. 1, 5000 (vijf duizend) Amsterdamsche ponden;

c. voor die gebezigd tot het onderhouden der gemeenschap tusschen Muntok en Palembang, 2500 (twee duizend vijf honderd) Amsterdamsche ponden.

Indien het Gouvernement buskruid of ernstvuurwerken wenscht te doen overvoeren, geeft de autoriteit, die de verzending gelast, den ondernemer zoo tijdig mogelijk, en minstens twee maal vier en twintig uren te voren, schriftelijk daarvan kennis, met aanduiding der plaats van inscheping van het buskruid.

Art. 6. De dagen van vertrek der pakketbooten van Batavia en van Soerabaija en vóór de verdere lijnen worden jaarlijks in overleg met den ondernemer, na ingewonnen advies van het marine-departement en van de post-administratie, in verband met de Engelsche en Fransche maildiensten tusschen Europa en China, door den directeur der producten en civile magazijnen, daartoe door de Regering gemagtigd, vastgesteld.

De ondernemer is gehouden elke door den directeur der producten en civile magazijnen vastgestelde tijdsbepaling te eerbiedigen.

De tijdige aankondiging van deze regeling in het officiele nieuwsblad is aan de zorg van dien directeur opgedragen.

De dagen van vertrek van het stoomschip, bedienende den zijtak van Muntok naar Palembang en terug, regelen zich naar het vertrek en de aankomst te Muntok van de pakketbooten, varende tusschen Batavia en Singapore, vice versa, en worden door de residenten van Banka en Palembang in gemeenschappelijk overleg bepaald; met dien verstande, dat nimmer meer dan acht reizen per maand, vice versa, van dat stoomschip gevorderd kunnen worden.

Art. 7. Het oponthoud der pakketbooten te Singapore wordt door het Gouvernement, in overleg met den ondernemer, geregeld.

Het oponthoud op de overige plaatsen, welke de pakketbooten aandoen, wordt aan den ondernemer overgelaten, doch dat te Samarang zal niet korter mogen zijn dan vier en twintig uren, en dat te Padang niet korter dan drie maal vier en twintig uren; alles behoudens het bepaalde bij artikel acht.

De ondernemer is evenwel verpligt van het tijdstip van vertrek der pakketbooten van Batavia en Soerabaija twee maal vier en twintig uren te voren, en van de andere plaatsen telkens onverwijld na aankomst aldaar, aan de plaatselijke besturen kennis te geven.

Art. 8. De bij artikel 1 omschreven reizen moeten worden volbragt:

1°. die van Batavia over Muntok en Riouw naar Singapore en over dezelfde plaatsen terug in acht etmalen;

De tijd van oponthoud te Singapore is daaronder niet begrepen.

2°. die van Muntok naar Palembang en terug naar Muntok in twee etmalen:

3°. die van Batavia over Samarang naar Soerabaija in vier en een half etmaal;

die van Soerabaija over Samarang naar Batavia in hetzelfde tijdsbestek;

4°. die van Soerabaija naar Macassar en de Molukken en terug over Macassar naar Soerabaija in veertig etmalen;

5°. die van Batavia naar Pontianak en Singkawang en terug over Pontianak naar Batavia, het aandoen van Billiton daaronder begrepen, in twaalf etmalen;

6°. die van Batavia over Benkoelen naar Padang en van daar terug over Benkoelen naar Batavia in veertien etmalen;

7°. die van Soerabaija over Bawean naar Bandjermasin en van daar over Bawean terug naar Soerabaija in tien etmalen.

Onder de tijdperken, genoemd bij §§ 2 tot en met 7 hierboven, is de tijd van oponthoud op iedere plaats begrepen.

Wordt op schriftelijken last van den mail-agent of van de hoofden der gewestelijke of plaatselijke besturen het oponthoud verlengd, dan wordt eene evenredige verlenging toegestaan van den tijd binnen welken de reizen moeten zijn volbragt. Zoodanige verlenging van het oponthoud geeft den ondernemer geene aanspraak op verhooging van het subsidie of schadevergoeding op eenige andere wijze.

Art. 9. Wanneer de stoompakketbooten in de bij het voorgaand artikel bepaalde tijdperken de reizen niet volbrengen, verbeurt de ondernemer eene boete van een duizend gulden in geval de termijn met vier en twintig uren of minder, en van twee duizend gulden bijaldien die termijn met meer dan vier en twintig uren is overschreden.

Deze boeten worden niet ingevorderd wanneer de ondernemer binnen veertien dagen nadat zij beloopen zijn, of binnen zoodanigen tijd als hij in redelijkheid daartoe behoeft, met behoorlijke bewijzen aantoont, dat de vertraging is veroorzaakt door force majeure.

De boeten worden op de eerst uit te betalen subsidiegelden ingehouden en niet eerder aan den ondernemer terugbetaald, dan nadat hij het bewijs, bedoeld in het tweede lid van dit artikel, zal hebben geleverd.

Art. 10. De ondernemer is verpligt met zijne stoomschepen van en naar de verschillende plaatsen, die zij aandoen, met de meeste zorg en op zijne verantwoordelijkheid kosteloos te doen vervoeren al de postbrieven en gouvernements-pakketten, welke tot dat einde van wege de bevoegde autoriteiten aan boord van de stoomschepen worden ontvangen.

Art. 11. Ten einde voor het overvoeren der brieven en pakketten de noodige zorg te kunnen dragen, en tevens toe te zien dat deze voorwaarden stiptelijk worden opgevolgd en nagekomen, heeft het Gouvernement het regt op elk der stoomschepen één ambtenaar of mail-agent te plaatsen, die kosteloos als passagier der 1ste klasse moet worden overgevoerd en gevoed, terwijl voor het transport en de voeding van zijn bediende eveneens niets wordt te goed gedaan.

Art. 12. Op iedere plaats, welke de pakketbooten aandoen, moet van deze vaartuigen eene goede sloep met het benoodigde sloepvolk ter beschikking van den mail-agent worden gesteld.

De postbrieven en pakketten, met de pakketbooten overgevoerd, worden ontvangen en uitgegeven door de zorg van den mail-agent.

Wanneer geen mail-agent aan boord der booten is, worden de brieven aan boord gebragt en tegen behoorlijke bewijzen van ontvangst aan de gezagvoerders der pakketbooten afgegeven door de zorg der postkantoren of van de door de plaatselijke besturen daartoe aangewezen ambtenaren.

Op de plaatsen van bestemming worden de postbrieven en pakketten terstond na de aankomst der pakketbooten door den mail-agent, of, bij ontstentenis van dezen, door den gezagvoerder van de pakketboot aan wal gebragt, en in het laatste geval, tegen behoorlijke bewijzen van ontvangst, aan de postkantoren of aan de daartoe aangewezen ambtenaren uitgeleverd.

Art. 13. Te Batavia en te Soerabaija heeft het Gouvernement de beschikking over de helft der inrigting voor passagiers van de 1ste en 2de klasse en over de geheele inrigting voor die der 3de en 4de klasse, benevens over de helft van de laadruimte der pakketbooten, en zulks tot acht dagen vóór den vastgestelden of waarschijnlijken dag van vertrek.

Op andere plaatsen heeft het Gouvernement bij voorkeur de beschikking over dat gedeelte der inrigting en laadruimte der pakketbooten, hetwelk bij hare aankomst aldaar nog onbezet is of beschikbaar komt, mits, terstond nadat van de beschikbare ruimte door de gezagvoerders

der pakketbooten aan de gewestelijke of plaatselijke autoriteit is kennis gegeven, door dezen schriftelijk wordt opgegeven in hoe verre van die ruimte wordt gebruik gemaakt.

Art. 14. Het Gouvernement verbindt zich om op de lijnen in art. 1 genoemd bij uitsluiting van de schepen van den ondernemer gebruik te maken tot het doen overvoeren van passagiers, gelden en goederen, voor zoo ver die schepen voor de bestaande behoefte aan scheepsruimte voldoende zijn.

Art. 15. De overvoer van gouvernementsgoederen naar en van de reede en langs zijde der pakketbooten wordt geregeld en de middelen daartoe geleverd door de gewestelijke of plaatselijke besturen.

Het overnemen der goederen uit of in de laadbooten aan of van boord der stoomschepen geschiedt door het scheepsvolk.

Art. 16. Indien door een of ander toeval eene aangevangen reis niet kan worden voortgezet of beëindigd, beraamt de mail-agent, in overleg met den gezagvoerder van de pakketboot en met de agenten van den ondernemer, de middelen, om het transport der brieven en postpakketten naar de plaats of plaatsen der bestemming bevorderlijk te zijn.

In de keuze der middelen wordt hem volle vrijheid gelaten.

De kosten, uit deze wijze van transport voortspruitende, komen voor rekening van den ondernemer. Geen mail-agent aan boord zijnde, gaat deze verpligting over op den gezagvoerder van de pakketboot, die zijne reis heeft gestaakt.

Art. 17. Het Gouvernement heeft het regt elke dienst of reis, waartoe de ondernemer volgens de voorwaarden van overeenkomst verpligt is, in geval van verzuim of staking zijnerzijds, door alle middelen, welke het gepast zal oordeelen, ten koste van den ondernemer te doen voortzetten of volbrengen.

Art. 18. Indien de bij art 1 omschreven diensten door de schuld of de nalatigheid van den ondernemer of zijne agenten niet geregeld plaats hebben, of bij herhaling in de uitvoering vertraging ondervonden wordt, in die mate dat de in deze voorwaarden bedoelde pakketvaart niet kan geacht worden overeenkomstig de bedoeling, die daaraan ten grondslag ligt, te worden ten uitvoer gebragt, verbeurt de ondernemer, afgescheiden van de reeds krachtens art. 9 verbeurde boete, eene som van f 20 000 voor iedere zoodanige dienst, welke door hem aangenomen zijnde in hare werking te kort schiet, en heeft het Gouvernement het regt te vorderen de ontbinding van het contract, alsmede, in geval van toewijzing van zoodanigen eisch, den afstand van het geheele materieel voor de uitvoering van de door hem aangenomen pakketvaartdienst in gebruik, tegen vergoeding van de alsdan door arbiters te schatten waarden.

Art. 19. De schepen, door den ondernemer in de vaart gebezigd, voeren de Nederlandsche vlag en zijn ten opzigte van het voeren van seinlichten onderworpen aan de daaromtrent bestaande of later vast te stellen bepalingen.

Art. 20. De schepen, door den ondernemer aangewezen om in de pakketdienst te voorzien, worden niet in de vaart gebragt, dan na alvorens door eene bijzonder daartoe aan te wijzen commissie te zijn onderzocht.

Deze commissie overtuigt zich:

1°. dat de schepen en de werktuigen in goeden staat zijn en genoegzame sterkte bezitten voor de dienst waarvoor ze bestemd worden;

2°. dat er voldoende localiteit bestaat om het in art. 4 opgegeven getal passagiers op voegzame wijze te logeren, en dat er laadruimte voorhanden is voor de hoeveelheid vrachtgoederen die overgevoerd moet kunnen worden;

3°. dat de in art. 5 aangeduide kruidkamers aanwezig en overeenkomstig de behoeften ingerigt zijn;

4°. dat de werktuigen genoegzame kracht bezitten om de verschillende reizen in de daarvoor gestelde termijnen te volbrengen, en dat de stoomketels zijn beproefd en goedgekeurd overeenkomstig de daaromtrent bestaande bepalingen;

5°. dat de kolen-ruimen staan in evenredigheid tot de behoefte voor de af te leggen reizen, in verband met de standplaatsen der verschillende kolendepôts van den ondernemer:

6°. dat het aantal sloepen en reddingsmiddelen in evenredigheid staat tot het over te voeren aantal passagiers en der bemanning;

7°. dat voldoende brandbluschmiddelen aanwezig zijn;

8°. dat de ankers en kabelkettingen en de overige ijzeren voorwerpen en werktuigen (zoo als spillen enz.) genoegzame zwaarte en sterkte bezitten en in verhouding staan tot de grootte van den bodem waarvoor ze bestemd zijn;

9°. dat de noodige astronomische instrumenten, tijdmeters, boeken en zeekaarten aan boord voorhanden zijn;

10°. dat voldoende waarlooze voorwerpen aanwezig zijn in evenredigheid van den inventaris, die door de commissie, na den ondernemer te hebben gehoord, voor elk charter wordt vastgesteld.

Art. 21. De in het voorgaande artikel bedoelde commissie wordt, op eene gemeenschappelijke voordragt van den directeur der producten en civile magazijnen en van het marine-departement, door den Gouverneur-Generaal benoemd.

Van hare bevinding wordt bij proces-verbaal in duplo door tusschenkomst van den directeur der producten en civile magazijnen aan den Gouverneur-Generaal verslag gedaan, vergezeld van eene voordragt om den onderzochten bodem *al* dan *niet* tot de vaart toe te laten.

Strekt die voordragt tot het nemen eene afwijzende beschikking, dan bevat het daarover handelende rapport eene duidelijke omschrijving der feiten waarop dat advies is gegrond.

De ondernemer onderwerpt zich, zonder hooger beroep, aan de beslissing van den Gouverneur-Generaal.

Art. 22. Telkens bij het binnenvallen der pakketbooten op eene der hoofdplaatsen van Java behoudt de Regering zich het regt voor, deze ten haren koste door eene commissie van deskundigen te doen inspecteren.

Als de commissie, met de inspectie belast, dit noodig oordeelt, geschiedt het onderzoek in een droogdok, waarvan de kosten komen voor rekening van den ondernemer.

De inspectie zal bovendien, voor zooveel de ijzeren schepen betreft, telken male plaats hebben dat de ondernemer die schepen in een droogdok doet opnemen, en wel vóór dat de bodem met eenig smeersel of verwstof wordt bedekt.

Van zijn voornemen om ijzeren schepen te doen dokken, zoomede van de bestaande gelegenheid om de schepen op de gewone wijze te inspecteren, geeft de ondernemer kennis aan het hoofd van gewestelijk of plaatselijk bestuur, ten einde dezen in de gelegenheid te stellen de commissie van inspectie ten geschikten tijde bijeen te roepen.

In ieder geval zal de in dit artikel bedoelde inspectie van ieder schip der onderneming minstens om de twee maanden moeten geschieden.

De ondernemer verbeurt eene boete van *een duizend gulden*, telkens wanneer hij verzuimt de gevorderde kennisgave te doen, zoomede in geval hij nalaat of weigert zijne schepen om de twee maanden voor het onderzoek beschikbaar te stellen.

Art. 23. Tot het houden van de in het vorig artikel bedoelde inspectien worden, op de gemeenschappelijke voordragt van den directeur der producten en civile magazijnen en van het marine-departement, door den Gouverneur-Generaal jaarlijks benoemd twee commissien, de eene gevestigd te Batavia en de andere te Soerabaija, wier leden zooveel mogelijk jaarlijks worden afgewisseld.

Het hoofd van gewestelijk bestuur is bevoegd die commissie bijeen te roepen zoo dikwerf als de schepen van de pakketdienst geïnspecteerd moeten worden, of wanneer die autoriteit dit in het belang van die dienst noodig oordeelt.

Art. 24. De commissie van inspectie vestigt in het bijzonder hare aandacht op den toestand van de stoomwerktuigen en ketels, de zeewaardigheid van den bodem, het in goeden staat onderhouden van den inventaris en verder op alles waarvan volgens art. 20 de toelating van het schip in de vaart afhankelijk is.

Van hare bevinding wordt van iedere inspectie en voor elk geëxamineerd schip eene verklaring in duplo opgemaakt, waarvan, door tusschenkomst van het hoofd van het gewestelijk bestuur, een exemplaar wordt toegezonden aan den directeur der producten en civile magazijnen; terwijl het duplicaat aan den ondernemer wordt uitgereikt.

Door den ondernemer en zijne agenten wordt een door den havenmeester gewaarmerkt afschrift van het certificaat aan den gezagvoerder van den geïnspecteerden bodem ter hand gesteld, hetwelk deze verpligt is aan de hoofden van gewestelijk of plaatselijk bestuur te vertoonen, gelijktijdig met de kennisgave, bedoeld aan het slot van de laatste alinea van art. 7.

Art. 25. Aan den ondernemer wordt, wanneer dit, ter beoordeeling van de Regering, zonder bezwaren kan geschieden, voor den duur dezer overeenkomst regt van opstal verleend op de gouvernementsgronden, benoodigd tot het oprigten van steenkolen-depôts op die plaatsen in Nederlandsch Indie, waar zijne stoomschepen zich moeten ophouden.

Art. 26. Het Gouvernement heeft het regt om tegen volledige, door arbiters te bepalen schadeloosstelling, de stoomschepen tot de hier bedoelde onderneming behoorende, of wel enkele daarvan, in gebruik of in eigendom over te nemen, om te worden gebezigd tot andere einden dan de pakketvaartdienst.

Wordt door het Gouvernement van dat regt gebruik gemaakt, dan zal bij onderling overleg worden bepaald, of en, zoo ja, in welke gedeelte van de dienst in verhouding tot het getal en de soort der ontzegende schepen door den ondernemer niet meer zal worden voorzien, en het bedrag van het subsidie geregeld worden zoo als in art. 2 dezer voorwaarden is bepaald.

De overname der schepen gaat, als de ondernemer dit verlangen mogt, gepaard met die der brandstoffen, de kolendepôts en van den overigen voorraad, door hem bijeengebragt voor dat gedeelte van de dienst, dat ten gevolge van het afstaan van een of meer zijner schepen mogt worden gestaakt.

Art. 27. Tegenover de verpligtingen, aan den ondernemer opgelegd bij de voorwaarden dezer uitbesteding, neemt het Gouvernement van Nederlandsch Indie op zich om (behalve de toezeggingen, omschreven in de artikelen 14, 25, 29, 31, 33 en 34) aan den ondernemer uit te keeren een subsidie in geld, berekend per geographische mijl (van vijftien op den graad) door de stoomschepen van den ondernemer te doorloopen, en worden daartoe als maatstaf voor iedere reis heen en terug de navolgende afstanden aangenomen:

a. van Batavia naar Singapore via Muntok en Riouw en van daar over dezelfde plaatsen terug naar Batavia, 302 (drie honderd en twee) mijlen;

b. van Muntok naar Palembang en terug naar Muntok, 36 (zes en dertig) mijlen;

c. van Batavia over Samarang naar Soerabaija en van daar terug over Samarang naar Batavia, 210 (twee honderd en tien) mijlen;

d. van Soerabaija naar Macassar, Timor Koepang, Banda, Ambon Boeroe, Ternate en Menado of Kema over Macassar naar Soerabaija, 815 (acht honderd vijftien) mijlen;

e. dezelfde reis, doch nu van Soerabaija via Macassar en Menado of Kema enz naar Soerabaija, 815 (acht honderd vijftien) mijlen;

f. van Batavia naar Pontianak en Singkawang en terug over Pontianak naar Batavia, op de uitreis dan wel op de terugreis het eiland Billiton en wel de reede van Tjoeroetjoep aandoende, 260 (twee honderd en zestig) mijlen;

g. van Batavia over Benkoelen naar Padang en van daar terug over Benkoelen naar Batavia, 280 (twee honderd en tachtig) mijlen;

h. van Soerabaija over Bawean naar Bandjermasin en van daar over Bawean terug naar Soerabaija, 146 (een honderd zes en veertig) mijlen.

De uitbetaling van dit subsidie geschiedt driemaandelijks op declaratie, door den belanghebbende in te dienen na ommekomst van elk quartaal.

Art. 28. Naar den maatstaf, in het voorafgaande artikel aangegeven, wordt bij de berekening van het subsidie aangenomen dat per jaar in ieder perceel wordt afgelegd:

1*ste perceel:* 10,704 (tien duizend zeven honderd vier) mijlen;
2*de perceel:* 10,080 (tien duizend en tachtig) mijlen;
3*de perceel:* 9,780 (negen duizend zeven honderd en tachtig) mijlen;
4*de perceel:* 3,120 (drie duizend een honderd en twintig) mijlen;
5*de perceel:* 6,720 (zes duizend zeven honderd en twintig) mijlen;
6*de perceel:* 1,752 (een duizend zeven honderd twee en vijftig) mijlen;
en voor de massa in één perceel 42,156 (twee en veertig duizend een honderd zes en vijftig) mijlen.

Art. 29. Het Gouvernement verbindt zich om aan den ondernemer gezamenlijk te verstrekken een renteloos voorschot ten bedrage van f 1,000,000 (een millioen) gulden Indisch courant.

De uitkeering van dit voorschot geschiedt binnen drie maanden nadat de schepen, door den ondernemer in de vaart te brengen, door de in art. 20 dezer voorwaarden bedoelde commissie goedgekeurd en door den Gouverneur-Generaal toegelaten zijn.

Geschiedt de aanneming van de pakketvaart perceelsgewijze, dan wordt het voorschot volgenderwijze verdeeld:

1ste perceel	f	250,000.00
2de id.		240,000.00
3de id.		230,000.00
4de id.		75,000.00
5de id.		160,000.00
6de id.		45,000.00
Te zamen als boven	f	1,000,000.00

Art. 30. Aanvangende met het derde jaar der overeenkomst geschiedt de verrekening van het voorschot in acht jaarlijksche termijnen, quartaalsgewijze aan te zuiveren, door inhouding op het door het Gouvernement verschuldigd subsidie.

Het voorschot drukt als eerste hypotheek op de schepen en eigendommen van den ondernemer.

Art. 31. Afgescheiden van de in artt. 27 en 28 toegezegde uitkeeringen in geld, worden de vracht- en passagegelden voor gouvernementspassagiers, gelden en goederen berekend volgens de hier aangehechte tariven, en zal daaromtrent moeten worden in acht genomen en nageleefd het voorkomende bij de daarachter volgende algemeene bepalingen, die met de tariven geacht worden als met deze overeenkomst een geheel uit te maken.

De betaling geschiedt op behoorlijke bewijzen van overvoer en uitlevering.

De passage- en vrachtgelden zijn verschuldigd over het gedeelte waarover het Gouvernement beschikt heeft, onverschillig of daarvan al of niet gebruik is gemaakt, tenzij het blijken mogt dat den ondernemer tijdig door de autoriteit, die de aanvraag voor passage of laadruimte heeft gedaan, schriftelijk kennis gegeven is, dat van het aangevraagde geen gebruik gemaakt zal worden.

Art. 32. Alle betalingen, uit dit contract voortvloeijende, geschieden wederzijds in het binnen Nederlandsch Indie aangenomen of later aan te nemen wettig betaalmiddel.

Art. 33. Indien in geval van oorlog of van rampen van algemeenen aard, de vrachtprijzen en de prijzen van hetgeen de ondernemer voor de naleving zijner overeenkomst behoeft, zoodanig gestegen zijn, dat de kosten der onderneming gedurende het tijdsverloop van één jaar met 25 per cent overtreffen hetgeen daaraan, naar den gemiddelden prijs van alle benoodigdheden in het vijfjarig tijdvak, aan de uitbesteding voorafgaande, zoude hebben behoeven besteed te worden, verbindt de Regering zich tot het toekennen eener schadeloosstelling, waarvan het bedrag en de tijd van duur door den Gouverneur-Generaal worden bepaald.

Art. 34. Bij het uitbreken van eenen zee-oorlog, die de vaarwaters, door de schepen van den ondernemer der pakketvaart te bezoeken, onveilig maakt, komt de schade, die de ondernemer ten gevolge van molest mogt komen te lijden, voor rekening van den Staat, zoolang dezen den ondernemer van zijne verpligtingen niet heeft ontheven.

In geval het Gouvernement den ondernemer van zijne verbindtenis heeft ontslagen, blijft hij bevoegd om, onder gelijke voorwaarden als bij overeenkomst zijn bedongen, de dienst voort te zetten, onder dien verstande dat dit geschiede geheel voor eigen rekening en risico.

Wordt de dienst gestaakt, dan heeft het Gouvernement het regt onmiddellijk bezit te nemen van de schepen die ongebruikt blijven en het daartoe behoorende materieel.

Het in bezit genomen materieel wordt alsdan geschat door eene commissie, bestaande uit vijf personen, waarvan er twee door den Gouverneur-Generaal, en twee andere door den ondernemer benoemd worden.

Deze vier personen benoemen bij meerderheid van stemmen een vijfden persoon, aan wien het presidium der commissie is opgedragen.

Bij staking der stemmen wordt deze benoeming aan den regter overgelaten.

Na het eindigen van den oorlog worden de schepen, het materieel enz., aan den ondernemer teruggegeven en de waarde daarvan op gelijke wijze geschat als bij de overname is voorgeschreven, terwijl daarbij ook wordt acht geslagen op de waarde-vermindering, geleden verliezen, enz.

De schepen worden vooraf ten koste van den lande hersteld en in staat gebragt om de pakketvaart te hervatten.

Het Gouvernement betaalt in dat geval aan den ondernemer voor het in gebruik nemen zijner schepen zes ten honderd 's jaars, gerekend over het kapitaal door de commissie opgegeven als vertegenwoordigende de waarde van het materieel bij de overname, vermeerderd met het bedrag der waarde-vermindering, die hetzelfde materieel volgens de schatting der commissie heeft ondergaan, tijdens het Gouvernement daarover de beschikking had.

De overeenkomst wordt bij de hervatting van de dienst geacht verlengd te zijn met gelijken tijd als de staking daarvan heeft geduurd.

Art. 35. Ter verzekering van de getrouwe nakoming van alle uit de overeenkomst zijnerzijds of hunnerzijds voortvloeijende verpligtingen, verbindt de ondernemer het geheele materieel tot de pakketvaart behoorende bij behoorlijk hypothecair verband, en zulks tot de getaxeerde waarde van hetgeen verbonden wordt.

Indien van de schepen er uit de vaart geraken, worden gelijkerwijs door den ondernemer de schepen, welke daarvoor in de plaats komen, op nieuw ten behoeve van het Gouvernement hypothecair verbonden.

De kosten van het hypothecair verband, even als van het ter zake dezer diensten te sluiten contract, komen ten laste van den ondernemer.

Art. 36. De ondernemer kiest domicilie te Batavia.

Art. 37. Noch de ondernemer van de pakketvaart of een gedeelte van dien, noch de gezagvoerders van de voor die dienst bestemde en daarvoor gebezigde schepen en de verdere bemanning daarvan, mogen eenigen handel drijven, hetzij voor eigen rekening, hetzij als deelgenoot, op de plaatsen van de door hem bediende lijnen.

Art. 38. Deze uitbesteding heeft plaats:

a. tweeledig: dat is, voor elke dienst afzonderlijk in zes perceelen en voor alle diensten te zamen in één perceel;

b. bij inschrijving;

op welke inschrijving zonder verdere opveiling beslist wordt.

De inschrijvingsbiljetten moeten inhouden:

1°. de omschrijving van het perceel waarvoor wordt ingeschreven;

dan wel,

de vermelding dat de inschrijving de geheele pakketvaart omvat in één perceel;

2°. opgaaf van de som die per geographische mijl en per jaar gevorderd wordt als subsidie;

3°. den naam en de woonplaats van den inschrijver.

Die biljetten moeten wijders door den inschrijver zijn geteekend.

Voor elk perceel moet, even als voor de inschrijving in massa, een afzonderlijk, gesloten en verzegeld biljet van inschrijving ingezonden en op den eenstog bekend gesteld worden.

Inschrijvings-biljet, stoomvaart Indische Archipel 1e. perceel enz.

of wel:

voor de geheele dienst in één perceel.

De inzending daarvan heeft plaats aan den directeur der producten en civile magazijnen te Batavia, uiterlijk vier en twintig uren vóór den aangekondigden dag en het uur van de uitbesteding.

Eene gesloten en verzegelde bus wordt in de bureaux van de directie gereed gehouden, ten einde gegadigden in de gelegenheid te stellen hun inschrijvingsbiljet te deponeren.

Die bus en de inschrijvingsbiljetten worden geopend in het bijzijn van gegadigden en overluid voorgelezen.

Art. 39. Het Gouvernement behoudt zich het regt voor om, al ware het dat de inschrijving in massa een lager cijfer bedraagt dan de afzonderlijke perceelen te zamen, desniettegenstaande de toewijzing perceelsgewijze te doen plaats hebben.

Art. 40. Wanneer het Gouvernement van de aanbieding of de aanbiedingen gebruik maakt, moet veertien dagen na de kennisgeving daarvan door den ondernemer voor elk der aangenomen zes perceelen eene som van f 20,000, of wel, indien de aanneming in massa geschiedt, f 120,000 in 's lands kas te Batavia gestort worden, als waarborg voor de nakoming der aanbieding, welke som, met bijpassing van 6 per cent renten 's jaars, wordt terugbetaald zoo de aangenomen pakketvaart wel, doch verbeurd is in geval die pakketvaart niet op den tijd en de wijze, bij deze voorwaarden bepaald, in werking is gebragt.

Geschiedt de in-kas-storting van de waarborgsom niet binnen den bepaalden tijd, dan wordt de aanneming als vervallen beschouwd, en verbeurt de aannemer eene boete ten bedrage van een gelijk montant als de waarborgsom bedraagt.

Tarief van kosten voor den overvoer met stoompakketbooten van en naar verschillende plaatsen in Nederlandsch Indie van voor rekening van het Gouvernement reizende personen, bedoeld bij artikel 31 der voorwaarden.

Tarief van vrachtprijzen voor den overvoer van gouvernementsgelden en goederen met stoompakketbooten van en naar verschillende plaatsen in Nederlandsch Indie, bedoeld bij artikel 31 der voorwaarden.

(Vrachtprijzen per koijang.)

Van Batavia naar Singapore, via Muntok en Riouw, en van Muntok naar Palembang:

Batavia.

75	Muntok.			
100	25	Palembang.		
125	55	80	Riouw.	
145	75	100	20	Singapore.

Batavia.

15	Muntok.			
20	5	Palembang.		
25	11	16	Riouw.	
29	15	20	4	Singapore.

Van Batavia naar Padang en Benkoelen:

Batavia.

100	Benkoelen.	
150	75	Padang.

Batavia.

20	Benkoelen.	
30	15	Padang.

Van Batavia naar Singkawang, via Billiton en Pontianak:

Batavia.

60	Billiton.		
105	60	Pontianak.	
125	75	25	Singkawang.

Batavia.

12	Billiton.		
21	12	Pontianak.	
25	15	5	Singkawang.

Van Batavia naar Soerabaija, via Samarang:

Batavia.

70	Samarang.	
120	55	Soerabaija.

Batavia.

10	Samarang.	
24	11	Soerabaija.

Van Soerabaija naar Bandjermasin, via Bawean:

Soerabaija.

25	Bawean.	
75	50	Bandjermassin.

Soerabaija.

5	Bawean.	
15	10	Bandjermasin.

Van Soerabaija naar Macassar, Timor en de Molukken:

Soerabaija.

125	Macassar.						
260	170	Timor.					
340	220	150	Ambon.				
350	240	150	30	Boeroe.			
350	250	220	100	75	Ternate.		
400	300	250	150	125	70	Menado.	
350	250	170	40	65	130	160	Banda.

Soerabaija.

25	Macassar.						
52	34	Timor.					
68	44	30	Ambon.				
70	48	30	6	Boeroe.			
70	50	44	20	15	Ternate.		
80	60	50	30	25	15	Menado.	
70	50	34	8	16	26	32	Banda.

Algemeene bepalingen.

a. De plaatselijke besturen geven telkens vóór het begin der reis aan den gezaghebber der stoompakketboot schriftelijk op, in welke klasse de gouvernements-passagiers moeten worden gerangschikt.

b. Voor den overvoer wordt betaald van passagiers der eerste klasse het volle bedrag; van die der tweede klasse de helft; van die der derde klasse een vijfde gedeelte; en van die der vierde klasse een tiende gedeelte der bij dit tarief aangewezen kosten.

In elke klasse van passagiers wordt voor den overvoer van kinderen minder dan vijftien jaren oud de helft der voor elk dier klassen aangewezen kosten, en voor kinderen minder dan twee jaren oud niets betaald.

c. Voor de passagiers wordt gevorderd:

1°. *Voor die der eerste klasse:*

dat zij kunnen beschikken over eene behoorlijke van zuiver beddegoed voorziene slaapplaats in eene der voor de passagiers der eerste klasse bestemde hutten, die hoogstens van twee slaapplaatsen voorzien mogen zijn, en over één halve kojjang scheepsruimte voor bagage;

dat zij gevoed worden aan de kajuitstafel op de wijze hieronder vermeld;

dat hunne verblijfplaats afgescheiden is van die der passagiers der tweede klasse;

dat zij een dienstbode, vrij van betaling van vracht en kostgelden, mogen medenemen.

2°. *Voor die der tweede klasse:*

dat zij over eene behoorlijke van zuiver beddegoed voorziene slaapplaats kunnen beschikken in eene der voor passagiers van de tweede klasse bestemde hutten, zoomede over eene scheepsruimte van één vierde kojjang;

dat zij gevoed worden even als de passagiers der eerste klasse, op de wijze hieronder vermeld;

dat zij een dienstbode, vrij van betaling van vracht en kostgelden, mogen medenemen.

3°. *Voor die der derde klasse:*

dat zij tusschendeks eene geschikte slaapplaats hebben, en dat zij gevoed moeten worden zoo als hieronder is vermeld.

4°. *Voor die der vierde klasse:*

dat zij òf tusschendeks òf bij korte reizen, en mits behoorlijk tegen de zon, regen en wind beschut zijnde, bovendeks eene geschikte ligplaats hebben, en dat zij gevoed worden zoo als hieronder is vermeld.

d. De voeding voor de passagiers der verschillende klassen moet goed en zindelijk toebereid worden verstrekt en bestaan:

voor de eerste en tweede klasse uit:

een ontbijt van rijst, kerrie, brood, boter en kaas, benevens koffij en thee;

een middagmaal, waarvan de hoofdspijzen moeten zijn: soep, vleesch of gevogelte, aardappelen en groenten (versche of gedroogde), en voorts versche of gedroogde vruchten en beschuit, benevens eene flesch wijn of eene flesch bier;

des middags thee en

des avonds koude tafel met brood of beschuit en vleesch of kaas;

voor de derde klasse uit:

des morgens, rijst naar genoegen zonder bepaling van rantsoen, $1/8$ (één achtste) pond dingding of $1/4$ (een vierde) pond gedroogden visch, $1/20$ (een twintigste) kan jenever; zout en Spaansche peper naar genoegen;

des middags, rijst of katjang-soep naar genoegen, zonder bepaling van rantsoen, $3/4$ (drie vierde) pond gezouten vleesch of $1/2$ (een tweede) pond gezouten spek, $1/20$ (een twintigste) kan jenever; zout en peper naar genoegen;

des avonds, $1/2$ (een half) pond hard brood en $1/20$ (een twintigste) kan jenever; voorts nog koffij en thee, berekend op 2 (twee) lood koffij en $1/2$ (een half) lood thee per man daags;

voor de vierde klasse uit:

des morgens, hetzelfde als voor de passagiers der derde klasse, met uitzondering van sterken drank;

des middags, rijst of katjang, naar genoegen, met $1/2$ (een half) pond gezouten vleesch;

des avonds, rijst als voren, met $1/8$ (een achtste) pond gedroogden visch; voorts nog 2 (twee) lood koffij per man daags; benevens zout en Spaansche peper naar genoegen;

e. de passagiers-goederen moeten op de plaatsen, waar de stoombooten minstens twee etmalen vóór het vertrek gereed liggen, vier en twintig uren vóór het vertrek, en op de plaatsen waar zij korten tijd vertoeven, zoo spoedig mogelijk aan boord worden bezorgd.

Bijaldien een passagier meer goederen mogt medenemen, dan de hem volgens dit tarief toegekende scheepsruimte kan inhouden, dan kan hij volstaan voor dit meerdere dezelfde vracht te betalen als het Gouvernement voor den overvoer der goederen betaalt.

Op alle passagiersgoederen moet de naam van den eigenaar duidelijk zijn bekend gesteld, alsmede de plaats van bestemming.

f. Wanneer een passagier op eene tusschenplaats moet achterblijven en hij met eene volgende stoombootgelegenheid de reis wenscht voort te zetten, kan zulks plaats vinden zonder eenige vermeerdering van kosten.

g. Bijaldien een passagier vermeenen mogt reden tot klagten te hebben, zal hij die aan den gezagvoerder van de stoomboot moeten bekend maken en zoo noodig daarvan bij aankomst op de plaats van bestemming aan het hoofd van gewestelijk bestuur kennis moeten geven.

h. De plans, gedrukte en opgeplakte exemplaren van het tarief zullen op voor de passagiers zigtbare plaatsen op de stoombooten opgehangen moeten worden.

De vrachtprijzen zijn berekend per kojjang.

De volgende goederen maken hierop eene uitzondering, wordende daarvoor berekend de na te noemen vrachten, onverschillig voor welke afstanden, als:

vogelnestjes, negen gulden per pikol;

opium { naar Samarang acht gulden / naar de overige plaatsen twaalf gulden } per kist;

zilveren en gouden muntspecie, goud en zilver in staven, stofgoud, edelgesteente, geldwaardige papieren en zilveren en gouden werken, een half ten honderd van de waarde; buskruid in vaten en scherpe infanterie-patronen, vijf gulden per vat van vijftig Nederlandsche ponden.

De berekening der scheepsruimte van de in dezen niet uitdrukkelijk bekend gestelde goederen regelt zich naar de door het Gouvernement hieromtrent vasgestelde of vast te stellen tarieven.

Paarden en karbouwen beslaan eene scheepsruimte van één kojjang, koebeesten drie vierde, en geiten en schapen een vierde kojjang.

Voor koperen munt wordt vracht betaald, als voor koper (metaal) en de scheepsruimte berekend op een duizend acht honderd Nederlandsche ponden per kojjang.

Bij beschadigde uitleveringen of minderheden en zoo voorts, onderwerpen zich de overvoerders aan het reglement op het afschrijven van spilagien en zoo voorts, gearresteerd bij besluit van den Commissaris-Generaal van den veertienden Mei achttien honderd zeven en twintig, nommer achttien, en van het reglement op het verzenden, vervoeren en ontvangen van 's lands gelden, gearresteerd bij besluit van den Commissaris-Generaal van den 29sten Mei 1828, n°. 25.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

RUSLAND.

De jongste berigten uit Polen vermelden weder verscheiden bloedige ontmoetingen tusschen Russische troepen en benden gewapende opstandelingen, doch duiden geene wezenlijke verandering in den staat der zaken aan. De stad Miechow is door de opstandelingen herhaaldelijk aangetast en, na eenen verwoeden strijd, in den brand geraakt, en door de beide partijen ontruimd. Het berigt van de inname der stad Konin door de opstandelingen heeft zich niet bevestigd.

Brieven uit Warschau van den 19den melden dat de bewoners der straten nabij het koninklijke paleis aldaar en rondom het slotplein aanzegging van de overheid hadden ontvangen om hunne woningen binnen een etmaal te ontruimen en voor het huisvesten van troepen beschikbaar te laten, doch dat die termijn op verzoek van den stedelijken raad tot veertien dagen verlengd was geworden.

— In Russisch-gezinde dagbladen wordt erkend dat de opstandelingen den strijd tegen de talrijker en beter gewapende krijgsmagt van het Russische gouvernement heldhaftig volhouden, en dat zij daardoor reeds eene gewigtige uitkomst hebben verworven, namelijk dat Polen wederom de oogen der wereld op zich heeft gevestigd en een onderwerp van overleg tusschen de groote mogendheden geworden is. De Poolsche opstand heeft, volgens die dagbladen, reeds te lang geduurd om eene louter binnenlandsche aangelegenheid te blijven, en is eene Europesche aangelegenheid geworden.

ENGELAND.

In de zitting van het Britsche Hoogerhuis van jl. Vrijdag heeft de graaf Russell zich, naar aanleiding eener interpellatie, over de zaken van Polen uitgelaten. De minister zeide zich thans zoo veel mogelijk te willen onthouden van oordeelvellingen over hetgeen in Polen voorviel, uitgezonderd de ligting van recruten voor het Russische leger. Verder schetste hij met blijkbare goedkeuring, hoe de Poolsche adellijken en grondbezitters onlangs werkzaam waren om zonder geweld een constitutioneel en nationaal bestuur voor Polen te bekomen, in overeenstemming met de vrijgevige inzigten van den tegenwoordigen Keizer van Rusland, en hoe dat streven laatstelijk door de Russische overheden was gestuit.

Onder de middenklassen der Poolsche bevolking erkende lord Russell, dat revolutionaire plannen en geheime genootschappen, sommige met ultra-demokratische en republikeinsche inzigten, bestonden, en dat het Russische gouvernement dezelve met waakzaamheid en des noods met strenge toepassing der strafwet mogt tegengaan; doch ongelukkig, zeide hij, nam het gouvernement daartoe eenen zeer harden, onregtvaardigen en onwettigen maatregel, te weten, de ligting van recruten, waarbij willekeurig een deel der bevolking vrij gesteld, en uit het andere de bij de politie verdachte personen genomen werden. Zijne oordeelvelling over de ligting met eenige beschouwingen gestaafd hebbende, ging de minister nagenoeg aldus voort:

» Die ligting was een maatregel dien geen Britsche minister op zich zou willen nemen te verdedigen, ofschoon hij werd genomen jegens eene bevolking, die geenszins gezegd kon worden volkomen rustig en welgezind te zijn. In gesprekken met den gezant van Rusland, en in brieven aan onzen gezant te St. Petersburg, heb ik dan ook niet kunnen nalaten te kennen te geven dat het mijns inziens de onvoorzigtigste en de onregtvaardigste stap was, dien het Russische gouvernement kon doen.

» Er is hier zoo even ook gevraagd, welke mededeelingen Harer Majesteits gouvernement had ontvangen betreffende verbindtenissen, door Pruissen aangegaan en strekkende om in zekere gevallen aan het Russische gouvernement bijstand tot het dempen van den opstand te verleenen.

» Dienaangaande heb ik mij met den gezant van Rusland en met dien van Pruissen onderhouden; doch een afschrift van de betrekkelijke overeenkomst heb ik niet van hen ontvangen; in tegendeel, zij zeiden mij geen afschrift van dezelve te hebben. Maar zij hebben mij met den aard en de strekking der overeenkomst in het algemeen bekend gemaakt. De Russische gezant verhaalde mij heden, dat het geene verbindtenis van Pruissen's zijde tot demping van den opstand in Polen was. Naar ik van hem en van den Pruissischen gezant vernam, is het de strekking der overeenkomst, dat Pruissen zich niet stipt onzijdig houdt. Indien Pruissen zich geheel onzijdig hield, zouden Russische soldaten, die, opstandelingen vervolgende of ontvlugtende, op Pruissisch grondgebied komen, worden ontwapend, en, zoo lang zij op Pruissisch grondgebied waren, ontwapend worden gehouden.

» Daarentegen is nu bij de bedoelde overeenkomst bepaald dat Russische soldaten, die de wijk op het Pruissische grondgebied nemen, aldaar hunne wapenen zullen behouden; en dat zij, Poolsche opstandelingen vervolgende, hen ook op het Pruissische grondgebied vervolgen en gevangen nemen mogen.

» Verder verneem ik, dat dit eene wederkeerige verbindtenis is, en dat, in geval van oproerige bewegingen in de Poolsche provinciën van Pruissen, de Pruissische soldaten de opstandelingen over de grenzen en in Russisch Polen zouden mogen vervolgen en aldaar gevangen nemen.

» Dat zijn, zoo ver ik uit mondelinge mededeelingen kan opmaken, de thans tusschen Rusland en Pruissen bestaande verbindtenissen.

» Wat Oostenrijk betreft, de gezant dier mogendheid heeft mij eene depêche voorgelezen, houdende eene aanwijzing van Oostenrijks staatkunde in de zaak van Polen; den inhoud van dat stuk kan ik u enkel in de hoofdtrekken mededeelen.

» Het Oostenrijksche gouvernement verklaarde, dat het niet voor noch tegen den Poolschen opstand partij wilde kiezen, maar dat het alle vroeger jegens Rusland aangegane verpligtingen stipt zou vervullen, en dat het niet zou toelaten dat wapenen of ammunitie over de grenzen van zijn grondgebied wierden uitgevoerd, of dat gewapende opstandelingen in Oostenrijk eene schuilplaats en beschutting vonden, om van daar aanvallen op Russisch Polen te doen.

» Verder gaat het Oostenrijksche gouvernement niet; het neemt geene maatregelen van zulken aard, als in de even vermelde overeenkomst bedoeld zijn.

» Het Oostenrijksche gouvernement verklaarde in den naam des Keizers, dat hij zijne onderdanen in Galicie in het genot wenscht te laten blijven van al de voorregten, die zij thans bezitten; dat hij niet voornemens is meer troepen in Galicie te vereenigen dan er vóór het uit-

breken des opstands waren, maar zich geheel op de getrouwheid der bevolking wil verlaten.

» Ik kon niet nalaten den Pruissischen gezant de aanmerking te maken, dat zijn gouvernement zich mijns inziens, door deelneming aan maatregelen tot demping des opstands, eenigermate mede verantwoordelijk stelde voor den in Polen genomen maatregel der ligting.

» Ik heb nu aan uwe lordschappen alles gezegd wat ik thans kan mededeelen.

» Eenigen raad in deze zaak te geven, dat is iets wat zeer bedachtzame overweging zou vereischen. De bedoelingen en strekking van den opstand zijn mij nog niet ten volle bekend. Wij weten niet, of het niet enkel eene uitbarsting van wanhoop en vertwijfeling bij een deel der bevolking is, waartegen de invloed van een ander deel, namelijk van de grondbezitters, met vrucht in het werk zou kunnen worden gesteld, dan wel of het zich verder uitbreiden en eene nationale beweging worden zal."

Hierop werd door eenen van de pairs eene nadere vraag gedaan, namelijk of opstandelingen, die de wijk op het Pruissische grondgebied namen, zonder te worden vervolgd, door Pruissen aan Rusland zouden moeten worden uitgeleverd.

Lord Russell antwoordde dat hij van geene bepaling betreffende ongewapende vlugtelingen had vernomen.

In de zitting van het Lagerhuis van jl. Vrijdag werd lord Palmerston over diezelfde aangelegenheid ondervraagd. Hij antwoordde: » Ik geloof dat er tusschen het Russische en het Pruissische gouvernement iets is overeengekomen betrekkelijk den tegenwoordigen staat van zaken in Polen. De strekking der overeenkomst is, naar ons berigt wordt, dat de troepen van de eene partij opstandelingen op het grondgebied der andere mogen vervolgen, en dat hun daartoe des noods gelegenheid zal worden gegeven om hunnen togt per spoortrein te vervolgen.

» De overeenkomst gaat, geloof ik, niet zoo ver, dat de eene partij hare gewapende magt zal bezigen om met de andere zamen te werken.

» Doch wij zijn niet in het bezit der overeenkomst zelve; en derhalve kan ik niet meer doen dan hare strekking en omvang in het algemeen aanduiden."

In dezelfde zitting gaf lord Palmerston, naar aanleiding eener interpellatie, zijne tevredenheid te kennen over het door den nieuwen Onderkoning van Egypte aangekondigde voornemen om het stelsel van gedwongen arbeid en heerediensten geheel af te schaffen.

De minister verwachtte daarvan veel goeds voor de welvaart van Egypte en zeide: » Zoo ver het aan Harer Majesteits gouvernement voegt over eene zaak rakende Egypte's binnenlandsche aangelegenheden oordeel te vellen, aarzel ik niet, te zeggen dat de voorgenomen maatregel menschlievend, regtvaardig en doelmatig is."

FRANKRIJK.

In ons vorig nommer is de hoofdinhoud medegedeeld van een artikel van den *Constitutionnel* tegen Pruissens handelwijze jegens Polen. Dat artikel van een onderhandsch orgaan van het Fransche gouvernement klinkt bemoedigend voor de Poolsche beweging, waaraan de minister Billault onlangs nog, bij het Wetgevend Ligchaam het woord voerende, alle aanmoediging en schier alle deelneming onthield; het heeft dan ook aan de Parijsche beurs de aldaar sedert eenige dagen heerschende bezorgdheid gaande gehouden en voedsel gegeven aan het gerucht dat Frankrijk bij Pruissen op naleving van het beginsel van non-interventie in Polen aandringt.

Het Parijsche *Journal des Débats*, het boven bedoelde artikel van den *Constitutionnel* overnemende, zegt: » De laatste regelen van dit artikel zijn schier een protest in den naam van Frankrijk. In die regelen wordt aan Pruissen het verwijt gedaan, dat het tot zijne onstaatkundige verbindtenis met Rusland »» juist het oogenblik heeft gekozen, waarop » Frankrijk, een voorbeeld van naauwgezette eerbiediging der verdragen » en van groote politieke gematigdheid gevende, zijne levendige toege- » negenheid voor Polen geweld aandeed, en zich had onthouden van elke » betuiging der belangstelling, die het aan ongelukkige bondgenooten » van vroegeren tijd altijd toegedragen heeft en zal toedragen.""

» Volkomen juist en regt tijdig — vervolgt het *Journal* — is die tegenstelling, welke, om zoo te zeggen, eene bijzondere grieve van Frankrijk tegen Pruissen opwerpt. Ziet men daarin niet, als het ware, eene betuiging van loffelijk leedwezen over de door den heer Billault bij het Wetgevend Ligchaam omtrent Polen gesproken woorden, eene poging om de hardheid dier woorden ter goeder trouw weder goed te maken?

» Met blijdschap bemerken wij onder de Fransche dagbladen, ja in de geheele liberale dagbladpers van Europa, eene zeldzaam voorkomende eenstemmigheid omtrent de zaak van Polen.

» Het artikel van den *Constitutionnel* kan worden aangemerkt als eene toelichting der vertoogen of, wil men liever, raadgevingen, welke de groote mogendheden aan het Berlynsche kabinet hebben gerigt.

» Welligt mag men uit den inhoud en toon van dat artikel opmaken dat die raadgevingen, al zijn zij geene bedreigingen, althans dringend en krachtig genoeg zijn om het Berlynsche kabinet tot nadenken te brengen, en op deszelfs definitieve besluiten grooten invloed uit te oefenen."

— Bij den Senaat van Frankrijk heeft de aanneming van sommige petitiën bezwaar ontmoet, dewijl de echtheid der onderteekening door het bureau der vergadering betwijfeld werd. Opdat zulks niet tot beperking van het regt van petitie zou leiden, is in de zitting des Senaats van jl. Zaturdag door verscheiden leden gezegd, en algemeen beaamd, dat er geene wetsbepaling of verordening bestaat, die aan de petitionarissen de verpligting oplegt om hunne handteekening te doen legaliseren. Daarbij werd echter even eenparig de verklaring gevoegd, dat de Senaat niet verpligt is om petitiën zonder onderteekening, en even min om petitiën met valsche onderteekeningen tot een onderwerp van discussie te maken.

GRIEKENLAND.

De uit Athene ontvangen dagbladen en brieven van den 13den dezer vermelden eenige besluiten van de Nationale Vergadering, strekkende om de uitvoerende magt in Griekenland vooreerst op den tegenwoordigen voet te houden. De vergadering had daarbij bovenal ten doel alle aanleiding tot het oprijzen van een dictatorschap te vermijden. Na besloten te hebben om haren eigen voorzitter telkens slechts voor eene maand te benoemen, bepaalde zij, dat de uitvoerende magt niet uit éénen, maar uit drie personen zou bestaan, en dat ieder van deze drie beurtelings gedurende tien dagen voorzitter van het bewind zou zijn. Daarop is zij in de zitting van den 11den dezer overgegaan tot het verkiezen van de drie leden der uitvoerende magt, en heeft zij de leden van het bij de revolutie voorloopig opgetreden bewind met meerderheid van stemmen gekozen, den heer Bulgaris met 155, den heer Rufos met 115 stemmen, beiden bij de eerste stemuitbrenging, en den heer Kanaris met 90 stemmen bij eene tweede stemming, terwijl Grivas, het jeugdige hoofd der zoogenaamde bergpartij, 60 stemmen bekwam. Kanaris weigerde aanvankelijk de met eene zoo geringe meerderheid op hem uitgebragte keuze aan te nemen, maar heeft zich hiertoe door vereerenden aandrang van de vergadering laten bewegen.

In de zitting der vergadering van den 13den dezer vroeg de minister van finantien beschikbaarstelling van 1,928,123 drachmen voor de uitgaven der maand Januarij. Dit gaf aanleiding tot eene zeer levendige discussie. De bergpartij verlangde dat de uitgaven met strenge spaarzaamheid ingekrompen en tot het strikt noodige beperkt zouden worden, en wilde het aangevraagde crediet niet anders dan in mindering der nader vast te stellen uitgaven voor het loopende jaar bewilligen. Doch de aanvrage van den minister is met 104 tegen 66 stemmen, zonder voorbehoud, ingewilligd.

De berigten uit Athene van den 13den gewagen niet van het vertrek van den heer Elliot, Engelands buitengewonen zaakgelastigde; zij melden in tegendeel, dat hij gedurig conferentiën met den heer Bulgaris had.

Voorname dagbladen van Parijs, de *Presse*, de *France* en de *Patrie*, deelen berigten uit Athene mede, volgens welke aldaar onder het publiek het denkbeeld veld won om den republikeinschen regeringsvorm aan te nemen en onder Engelands beschermheerschap eene Grieksch-Ionische republiek op te rigten.

Daarentegen verzekert de Atheensche berigtgever der *Indépendance Belge*, dat het Grieksche volk even weinig geneigdheid als geschiktheid voor de republikeinsche staatshuishouding heeft; dat het bijkans eenstemmig eenen koning verlangt; dat het denkbeeld te Athene veld wint om van den koning der Belgen raad en aanwijzing van eenen candidaat voor den troon te vragen, en dat dit denkbeeld door een dagelijks toenemend aantal aanzienlijke ingezetenen van Athene bij het bewind en bij de Nationale Vergadering wordt aanbevolen.

Een van de boven aangehaalde dagbladen, *la Presse*, zegt verder: » Er is in de tegenwoordige gesteldheid van Griekenland nog eene bedenkelijke zijde, namelijk het verlangen naar eene uitbreiding van het Grieksche grondgebied ten koste van Turkije. Meer en meer wordt dit verlangen levendig en brengt het de bevolking in opgewondenheid. Overal hoort men spreken van eene aanvallende houding tegen Turkije aan te nemen, den weg naar Byzantium te banen, enz.

» De overheden in de noordelijke provincien van Griekenland, die aan het Turksche grondgebied palen, zijn zeer ongerust; zij doen te Athene aanvrage om troepen, ten einde schending der Turksche grenzen te kunnen verhoeden. Doch het Grieksche leger is schier geheel uiteen geloopen en te niet gegaan. Er is dan ook sprake van een plan om afdeelingen van de burgerweer noordwaarts te zenden, die de Turksche grenzen beveiligen en intusschen gelijke soldij, als het reguliere krijgsvolk, genieten zouden."

ITALIE.

Een half-officieel dagblad van Weenen, de *Donau Zeitung*, behelst een schrijven uit Verona van den 17den dezer, volgens hetwelk eene nieuwe vermindering der Oostenrijksche troepen in Lombardye, Tyrol, Karinthie, Krain, Istrie en Dalmatie bepaald is, die reeds ten uitvoer wordt gelegd en met den 28sten dezer maand haar beslag moet bekomen hebben, en waardoor de effective sterkte der Oostenrijksche legermagt met bijkans achttien duizend man zal worden verminderd.

ZWEDEN EN NOORWEGEN.

De berigten uit Stockholm van den 13den dezer melden als iets merkwaardigs, dat aldaar eenige dagen geleden een bevracht vaartuig uit volle zee de haven was binnen gekomen. Sedert 1844 was het de eerste maal, dat dit reeds in de maand Februarij was geschied.

VEREENIGDE STATEN.

Volgens de uit New York ontvangen brieven en dagbladen van den 5den dezer was Frankrijks jongste voorstel, strekkende tot herstel des vredes door regtstreeksche onderhandelingen tusschen de oorlogvoerende partijen zonder schorsing der vijandelijkheden, toen door den Franschen gezant nog niet officieel aan het Washingtonsche kabinet medegedeeld. Naar verzekerd werd was de heer Seward onder's hands met dat voorstel bekend gemaakt, maar had hij dringend verzocht de officiele mededeeling van hetzelve uit te stellen, en was aan dit verzoek door den Franschen gezant voldaan.

De kamer van koophandel van New-York heeft den 5den dezer in eene voltallige vergadering met groote meerderheid van stemmen eene reeks van besluiten genomen, strekkende om op doorzetting des oorlogs tot herstel der Unie aan te dringen en het bewind van den President Lincoln in het algemeen van de ondersteuning van den New-Yorkschen handelsstand te verzekeren.

Doch in die besluiten werd tevens gezegd dat onder de getrouwe bevolking van het Noorden de een jaar geleden heerschende eenstemmigheid niet meer bestond, dat het vertrouwen des publieks op de regering der Unie geschokt was, en dat de krijgsbedrijven naar veler oordeel meer met het oog op partijbelangen, dan op het algemeene belang waren gevoerd.

Tevens gaf de kamer van koophandel hare ontevredenheid te kennen over het feit dat biljetten van New-Yorksche en andere banken, die de inwisseling harer banknoten tegen baar geld hebben gestaakt, één, twee of drie per cent opgeld deden bij verwisseling tegen papiergeld van de Unie. De kamer meende dat feit te moeten toeschrijven aan eene door verborgene aanhangers der afvallige staten gedane poging om het crediet der Unie te knakken.

Verder melden de berigten uit New York van den 5den, dat eene volksvergadering, belegd om ontevredenheid over het beleid der regering van den President Lincoln te doen blijken, onbepaaldelijk uitgesteld was.

— Het berigt, dat de wellen van aardolie in Canada plotseling hebben opgehouden te vloeijen, wordt door de laatstelijk uit dat land ontvangen brieven en dagbladen geenszins bevestigd. Volgens de Londensche *Times* is dat berigt denkelijk in Engeland door belanghebbenden, die eenen voorraad aardolie te slijten hadden, verzonnen, en is in Canada en Pennsylvanie, naar het oordeel van deskundigen aldaar, met de gewone

hulpmiddelen van pompwerktuigen enz., eene schier onuitputtelijke hoeveelheid van die stof te verkrijgen.

TELEGRAPHISCHE BERIGTEN.

PARIJS, 23 Februarij. De *Constitutionnel* zegt dat men reden heeft om zich te verwonderen over den schrik, dien de tijding van het sluiten eener conventie tusschen Pruissen en Rusland ter beurze veroorzaakt heeft, dat de dagbladen te dien aanzien zeer overdreven bezorgdheden hebben doen ontstaan, en dat het Fransche gouvernement tot nog toe niets gedaan heeft dan met het kabinet van Londen in overleg treden omtrent hetgeen in deze omstandigheden gedaan moet worden.

LONDEN, 22 Februarij. De ministeriele *Observer* behelst een hevig vertoog tegen Pruissens politiek ten aanzien van Polen.

[illegible], 22 Februarij. De dagbladen gewagen van een gerucht, volgens hetwelk de Russische grensplaats Dobrzyn dezer dagen gedurende eenige uren door Pruissische troepen bezet zou zijn geweest, ten gevolge van het gerucht dat de opstandelingen eenen aanval op die stad beoogden.

BRESLAU, 23 Februarij. Te Kattowitz zijn met eenen spoortrein 22 talrijke Poolsche familien aangekomen, die voor de aanrukkende Russen gevlugt waren.
De Russen zijn te Zombkowitz binnengerukt en worden morgen vroeg te Sosnowice verwacht.
Een der aanvoerders van de opstandelingen, Kurowski, heeft door zelfmoord een einde aan zijn leven gemaakt.

KRAKAU 22 Februarij. De gemeenschap langs den spoorweg tusschen hier en Warschau is verbroken en de post van daar is heden niet aangekomen; waaruit opgemaakt wordt dat het gerucht van gevechten bij Petrikau en Radomsk gegrond is.

TURYN, 22 Februarij. Te Florence en Milaan hebben talrijk bezochte meetings ten gunste van Polen plaats gehad, waarin het voorstel om de Poolsche familien, die door den opstand schade geleden hebben, te ondersteunen met geestdrift is aangenomen. De orde is niet gestoord geworden.

FRANKFURT, 22 Februarij. Volgens *l'Europe* heeft de kardinaal Antonelli bij eene depêche van den 14den dezer de waarheid tegengesproken van de opgave van den heer Odo Russell, dat de Paus hem eenige maanden geleden aanzoek om eene wijkplaats op Malta gedaan had, en tevens verklaard alle betrekking met dien heer af te breken.

ATHENE, 22 Februarij. Kanaris heeft eergisteren zijn ontslag genomen. Bulgaris en Ruphos hadden een door de Nationale Vergadering goedgekeurd ministerie gevormd, maar gisteren is tegen hen en het kabinet eene beweging uitgebarsten. De voorloopige regering heeft opgehouden te bestaan, en de Nationale Vergadering wil thans zelve een ministerie benoemen.

NEW YORK, 11 Februarij. De aanval op Charleston is nog niet begonnen; de tegen die stad gerigte expeditie telt 125 vaartuigen.
De regter vleugel van het leger van den Potomac heeft met goed gevolg eene verkenning uitgevoerd. Volgens geruchten hebben de troepen der Unie Lebanon in Tennessee weder bezet en daarbij 600 man gevangen genomen. Het berigt van eene bij fort Donnelson in Tennessee aan de geconfoedereerden door den generaal Rosencrantz toegebragte nederlaag bevestigt zich.
De weerzin tegen de inlijving der negers heeft in het leger tot verscheiden muiterijen aanleiding gegeven.
Het voorstel van Frankrijk, om op neutraal gebied conferentien tot herstel van den vrede te houden, wordt door onderscheiden dagbladen van het Noorden aanbevolen.

BUENOS AYRES, 14 Januarij. Overal worden katoenplantages aangelegd. De regering ondersteunt de planters, en de uitzigten zijn uitmuntend.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

WATERHOOGTE IN DE HOOFDRIVIEREN.

Februarij.	Rivieren.	Waarneming-punten.	Rivierhoogte: boven of beneden Amst. peil.	Rivierhoogte: boven of beneden de nul der oude schaal.	Tijdstip.	In 24 uren: gewassen.	In 24 uren: gevallen.
23	BOVEN-RHIJN	*Keulen*,	+ 37.86	+ 2.01	8 ure	"	0.07
22	WAAL	*Nijmegen*,	+ 8.40	+ 2.18	8 "	"	0.07
22	NEDER-RHIJN	*Arnhem*,	+ 8.45	+ 1.54	8 "	"	0.05
22	GELDERSCHE IJSSEL.	*Westervoort*,	+ 8.92	+ 1.55	8 "	"	0.05
23		*Maastricht*, (brug)	+ 42.97	+ 0.77	8 "	"	0.04
23	BOVEN-MAAS	*Maastricht* (hoofdsluis)	+ 42.41	"	8 "	"	0.04
22		*Grave*,	+ 6.66	+ 1.81	8 "	"	0.08
21	NIEUWE MAAS . . .	*Brielle*; H. W.	+ 0.78	"	5 u. 45 m.	0.02	"
		Brielle; L. W.	— 0.88	"	2 u. 30 m.	"	0.02

ADVERTENTIEN.

MINISTERIE VAN FINANTIEN.

Op aanstaanden Donderdag, den 26sten Februarij 1863, zal de gewone Audientie van den Minister van Finantien niet plaats hebben.

MINISTERIE VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN.

Provincie *Gelderland*.

AANBESTEDING.

Op Vrijdag, den 13den Maart 1863, des middags ten 12 ure, zal, onder nadere goedkeuring, door den Staatsraad, Commissaris des Konings in de provincie Gelderland, of, bij zijne afwezigheid, door een der leden van de Gedeputeerde Staten, en in bijzijn van den Hoofdingenieur van den Waterstaat in het 5de district, aan het gebouw van het Provinciaal Bestuur, te Arnhem, worden Aanbesteed:

het leggen, zinken en bestorten eener bleeslaag en het opmaken van het pakwerk langs den voet van den Erlecomschen schaardijk aan den linker Waaloever, in de provincie Gelderland.

Deze Aanbesteding zal geschieden bij inschrijving en opbod.
Het bestek ligt ter lezing aan het gebouw van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, aan dat van het Provinciaal Bestuur van Gelderland, te Arnhem, en op alle zoodanige plaatsen, alwaar gewoonlijk de Bestekken van Waterstaatswerken in gemelde provincie ter lezing gelegd worden.
Den 6den en den 4den dag vóór de besteding wordt de noodige plaatselijke aanwijzing gedaan, en zijn voorts nadere inlichtingen te bekomen bij den Hoofdingenieur jhr. J. Ortt van Schonauwen te Arnhem en den Ingenieur J. van der Toorn te Nijmegen.
's Gravenhage, 13 Februarij 1863.

Namens den Minister van Binnenlandsche Zaken,
De Secretaris-Generaal,
J. SCHRÖDER.

Rijkstelegraaf.

BESTEDING.

Op Woensdag, den 25sten Februarij 1863, des middags ten 12 ure, zal, onder nadere goedkeuring, door of van wege den Minister van Binnenlandsche Zaken en in tegenwoordigheid van den Ingenieur van den Rijkstelegraaf, in het locaal van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken te 's Gravenhage, worden besteed:

de aanleg van eene telegraaflijn met éénen draad, langs den Centraalspoorweg, van Utrecht, over Amersfoort, Nijkerk, Putten, Harderwijk en Nunspeet, naar Zwolle, benevens het spannen van een tweeden draad langs de bestaande palen tusschen Amersfoort en Soestdijk, en het opruimen der telegraaflijn tusschen Maarn en Amersfoort, in drie perceelen.

De besteding geschiedt alleen bij inschrijving, voor ieder perceel afzonderlijk en volgens art. 11 van het bestek.
Het bestek ligt ter lezing aan het locaal van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, aan de localen der provinciale besturen te Utrecht, Arnhem en Zwolle, en op alle plaatsen, waar gewoonlijk de bestekken van Waterstaatswerken in gemelde provincien ter lezing gelegd worden.
Acht dagen vóór de besteding zal de noodige aanwijzing in loco worden gedaan, en zullen voorts nadere inlichtingen te bekomen zijn bij de Hoofdingenieurs van den Waterstaat in Utrecht, Gelderland en Overijssel, te Utrecht, Arnhem en Zwolle; alsmede bij den Ingenieur van den Rijkstelegraaf te 's Gravenhage.
's Gravenhage, den 6den Februarij 1863.

Namens den Minister van Binnenlandsche Zaken,
De Secretaris-Generaal,
J. SCHRÖDER.

MINISTERIE VAN MARINE.

BERIGT AAN ZEEVARENDEN.

De Minister van Marine brengt ter kennis van belanghebbenden de navolgende bekendmakingen van het Ministerie van Marine en Kolonien in Frankrijk; als:

FRANKRIJK.

Wijziging der verlichting van de Neder-Seine, bij de nadering van Quilleboeuf.

1°. De lichttoren met *stilstaand*, *wit licht* van *Quilleboeuf* is overgebragt op den Zuidelijken dijk aan den Noordhoek der monding van het kanaal van *Vernier*, 165 ellen (mètres) beneden het Zuideinde der kaai van Quilleboeuf.
Hij staat 13 el (mètres) boven hoog watergetij en is met een helderen dampkring op 10 Engelsche mijlen zigtbaar.
Hij is gelegen:

op 49° 28′ 29″ N. Breedte, en
" 1° 48′ 40″ lengte West van *Parijs*, of
" 0° 31′ 20″ " Oost van *Greenwich*.

2°. Het *stilstaand*, *wit licht* van *Gros Heurt* zal gebluscht en vervangen worden door een *stilstaand*, *rood lantaren-licht* op het Noordeinde van de kaai van *Quilleboeuf*.

Stilstaande lichten in de haven van Bequet. (Noordkust van Frankrijk.)
Alle nachten branden twee nieuwe geleidelichten voor den ingang der haven van *Bequet* op de Noordkust van *Frankrijk*, 3 Engelsche mijlen beoosten *Cherbourg*:

1°. een *stilstaand*, *rood licht*, stroomopwaarts, geplaatst op eene gegoten ijzeren lantaren nabij den weg naar *Cherbourg*, 8,75 el (mètres) hoog boven de oppervlakte der zee en met een helderen dampkring op 6 Engelsche mijlen zigtbaar.
Het is gelegen:

op 49° 39′ 13″ Noorder breedte; en
" 3° 53′ 7″ lengte West van *Parijs*; of
" 1° 33′ 7″ " " " *Greenwich*.

2°. een *stilstaand*, *wit licht*, stroomafwaarts, staande op eene gegoten ijzeren lantaarn, 70 el (mètres) ten N. 20° O. van het voorgaande licht het is 7,50 el (métres) boven de oppervlakte der zee verheven en met een helderen dampkring op 6 Engelsche mijlen zigtbaar.

OOSTZEE.

Licht van Eggegrund. (Zweden.)

Het Ministerie van Marine in *Zweden* heeft bekend gemaakt, dat in den zomer van 1862 de standplaats veranderd is van het licht van *Eggegrund*, gelegen in de baai van *Gefle*, *Bothnische Golf*.
De *catadioptrieke* lichttoestel, die op het dak van een huis stond, is overgebragt op een *houten*, *achthoekigen rooden toren*, gebouwd nabij gezegd huis. Het licht staat thans 10,39 el (mètres) boven den grond.
's Gravenhage, den 13den Februarij 1863.

De Minister voornoemd,
W. J. C. HUYSSEN VAN KATTENDIJKE.

BERIGT AAN ZEEVARENDEN.

Witte Uiterton n°. 1 van het Brouwershavensche Zeegat.

De Minister van Marine brengt ter kennis van zeevarenden, dat de *Witte Uiterton n°. 1* van het *Brouwershavensche Zeegat* door stormweêr is weggeslagen, doch zoo spoedig mogelijk herplaatst zal worden.

's Gravenhage, den 27sten Januarij 1863.

De Minister voornoemd,
W. J. C. Huyssen van Kattendijke.

BERIGT AAN ZEEVARENDEN.

Rood licht in het Maassche zeegat.

De Minister van Marine brengt ter kennis van belanghebbenden, dat het *roode licht* in het *Maassche zeegat*, dienende tot het bevaren van *den Pit* en *de Binnenbank*, tegen den 20sten dezer maand 's avonds weder zal ontstoken worden.

Deze lichtopstand is zoo ver naar buiten gebragt, dat men bij het bevaren rond de Binnenbank *middens vaarwaters*, het *roode licht* met het *witte licht* in het huis van *Langendoen* weder in één kan houden, terwijl de strekking naar buiten dezelfde gebleven is.

's Gravenhage, den 15den Januarij 1863.

De Minister voornoemd,
W. J. C. Huyssen van Kattendijke.

*** De Gedeputeerde Staten van Noordbrabant,

Gezien het door den Koning onder dagteekening van 5 Februarij 1863, n°. 68, goedgekeurd besluit der Provinciale Staten, dd. 7 November 1862, n°. 3*a*, waarbij wordt vastgesteld het plan eener geldleening ad f 125,000,

Hebben goedgevonden:

a. een gedeelte dier geldleening, ad f 30,000, wordt bij openbare inschrijving aan de meestbiedenden opengesteld tegen eene rente ad 4½ ten honderd jaarlijks, benevens eene aflossing a pari van 2 pct. per jaar van het kapitaal overeenkomstig het voormeld plan.

b. De inschrijvingen geschieden voor een of meer aandeelen, groot f 500.

De inschrijvers voor twee aandeelen van f 500 zullen daarvoor des verkiezende kunnen bekomen eene obligatie van f 1000, voorzien van twee nommers.

Bij eventuele uitloting van een dezer nommers zal het er voor gehouden worden dat beide zijn uitgekomen en mitsdien de geheele schuldbrief a pari worden afgelost. Zij zullen mede de bevoegdheid hebben, tegen betaling der zegelkosten, ieder aandeel te doen splitsen in aandeelen van f 100, mits zij van een en ander bij de inschrijving hun verlangen te kennen geven.

c. Voor zooverre de aanbiedingen aan Gedeputeerde Staten aannemelijk voorkomen, zal de hoogste bieder de aandeelen erlangen waarvoor hij heeft ingeschreven, daarop volgt degene die na hem het hoogste bod heeft gedaan, en zoo vervolgens.

d. Indien door twee of meer der hoogstbiedenden voor gelijken prijs meer is ingeschreven dan benoodigd is, zal het lot getrokken worden.

e. De biljetten van inschrijving zullen vóór of uiterlijk den 28sten Februarij eerstkomende, des voormiddags ten elf ure, bij het Collegie van Gedeputeerde Staten moeten zijn ingekomen. Op den omslag der biljetten zullen de woorden worden gesteld: *Biljet van inschrijving voor de geldleening.*

De opening daarvan zal ten gemelden ure in het openbaar plaats hebben.

f. Binnen vier dagen na de opening der biljetten zal aan de belanghebbenden, waarvan de inschrijvingen geheel of gedeeltelijk zijn aangenomen, kennis worden gegeven.

g. De inschrijvers zijn gehouden het bedrag hunner inschrijvingen, voor zooverre die zijn aangenomen, vóór of uiterlijk op den 16den Maart eerstkomende over te storten ten kantore van den arrondissements-betaalmeester te 's Hertogenbosch.

h. Aan de bankiers, makelaars en commissionairs in effecten wordt voor het bedrag der aangenomen inschrijvingen, door hen bewerkstelligd, een vierde ten honderd toegekend.

i. De obligatien zullen zijn in blanco of op naam, volgens verklaring der inschrijvers bij de deelneming te doen.

De rente zal ingaan den 16den Maart 1863.

's Hertogenbosch, den 10den Februarij 1863.

De Gedeputeerde Staten voornoemd,
P. J. Bosch van Drakestein.
de Griffier,
van Cooth.

*** De Commissaris des Konings in de provincie Zuidholland,

Gezien het besluit van Gedeputeerde Staten van den 17den Februarij 1863, n°. 47;

Gelet op art. 11 der wet van den 13den Junij 1857 (*Staatsblad* n°. 87),

Brengt ter kennis van de belanghebbenden, dat bij voornoemd besluit door Gedeputeerde Staten is bepaald:

1°. dat de sluiting der uitoefening van de afzonderlijke jagten op waterwild, opgenoemd in art. 17 der wet van den 13den Junij 1857 (*Staatsblad* n°. 87), zal plaats hebben op Zaturdag den 7den Maart eerstkomende, met uitzondering van het vangen van eendvogels in eendenkooijen of daarmede gelijkstaande toestellen, welk jagtbedrijf blijft toegelaten tot en met den 31sten Maart daaraanvolgende, en mitsdien, van eerstgemeld tijdstip af, de jagtbedrijven, vermeld in art. 15 dier wet, sub litt. *d* en *f*, en van laatstgemeld tijdstip, dat onder lit. *h*, zijn verboden;

2°. dat de uitoefening van het weispel van kwartelen met steekgaren of vliegnet (art. 15, lit. *e* dier wet) is toegelaten van den 1sten Mei eerstkomende, tot en met den 15den Julij daaraanvolgende, met bepaling, dat het vliegnet in geen geval tot het tirasseren van kwartelen zal mogen gebruikt worden;

3°. dat de visscherij in de binnenwateren zal gesloten zijn den 17den Maart eerstkomende tot en met den 17den Mei daaraanvolgende, met uitzondering van het visschen van aal en paling, hetwelk gedurende den gesloten vischtijd, door middel van fuiken, aalkorven, aalschaaren, aalreepen, dobbers, mitsgaders door peuren, blijft vrijgelaten;

4°. dat daar te boven het visschen met ankerkuilen van den 1sten April tot en met den 15den Junij 1863 is verboden;

5°. dat de kooilieden hunne eenden zullen moeten opsluiten of ophokken van den 1sten tot en met den laatsten April en van den 15den Julij eerstkomende tot en met den 31sten Augustus daaraanvolgende.

En zal deze kennisgeving worden geplaatst in het *Provinciaal Blad*, in de *Nederlandsche Staats-courant*, alsmede in het *Dagblad van Zuidholland en 's Gravenhage.*

's Gravenhage, den 18den Februarij 1863.

De Commissaris des Konings voornoemd,
J. Loudon.

*** De gewone driemaandelijksche Vergadering der Provinciale Commissie van Geneeskundig Onderzoek en Toevoorzigt in Noordholland, gevestigd te Amsterdam, zal gehouden worden op Woensdag 25 Maart. Zij, die verlangen alsdan te worden toegelaten tot het afleggen van Examen, vervoegen zich vóór den 21sten dier maand bij request, en met overlegging der gevorderde bewijzen, bij den ondergeteekende, Secretaris der Commissie.

Amsterdam, 21 Februarij 1863.

J. Penn.

MILITAIRE BROODBAKKERIJ TE GRAVE.

Onder nadere goedkeuring van het Ministerie van Oorlog zal door den Majoor, Plaatselijken Kommandant, ten zijnen Burele, op den 10den Maart 1863, des middags ten 12 ure, worden Aanbesteed de levering van:

4 Last Roode of Rhijn-tarwe, wegende minst. 77 Ned. pond het mud;
4 » Zeeuwsche Tarwe, » » 74 » » »
64 Mud blanke Inlandsche of Pruissische Rogge, wegende minstens 72 Ned. pond het mud.

De biljetten van inschrijving en de aangeboden monsters, welke van een gelijk merk voorzien moeten zijn, zullen vóór dat uur op het Bureau van genoemden kommandant bezorgd moeten wezen, alwaar ook dagelijks, des morgens van 10 tot 12 ure, de Voorwaarden ter lezing zullen liggen.

De Majoor, Plaatselijke Kommandant voornoemd,
J. P. F. Francke.

AANBESTEDING.

Op den 11den Maart aanstaande, des middags ten 12 ure, zal de Kolonel, Plaatselijke Kommandant der vesting Breda, ten behoeve van de Garnizoens-bakkerij aldaar, op zijn Bureau, alwaar de Voorwaarden van heden af ter lezing liggen, onder nadere goedkeuring van het Ministerie van Oorlog, publiek Aanbesteden het leveren van:

6 Last Zeeuwsche Tarwe, wegende minst. 74 Ned. pd. per Mud;
6 » Roode of Rhijn-tarwe, » » 77 » »
3 » Pruissische Rogge, » » 72 » »

De Omslagen der Inschrijvingsbiljetten moeten met hetzelfde merk als de Monsters voorzien zijn; zullende de Biljetten en Monsters vóór het bepaalde uur op voormeld Bureau bezorgd moeten zijn.

De Kolonel voornoemd,
van Gorkum.

PLAATSELIJKE BESTUREN.

KENNISGEVING.

Onteigening.

STAATSSPOORWEGEN.

Gedeelte Niedorperverlaat tot Alkmaar.

Gemeente Alkmaar.

De Burgemeester der gemeente Alkmaar brengt bij deze ter algemeene kennis:

dat de wet van den 28sten December 1862 (*Staatsblad* n°. 235) bevat de verklaring, dat het algemeen nut de onteigening vordert, ten name van den Staat, van de eigendommen, noodig tot den aanleg van den Spoorweg van het Niedorperverlaat tot Alkmaar;

dat dien ten gevolge en ter uitvoering van art. 12 der wet van den 28sten Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 125), van en met den 28sten Februarij aanstaande tot dat de hierna te melden Commissie hare werkzaamheden zal hebben volbragt, op de Secretarie dezer gemeente ter inzage van een ieder zullen liggen de volgende stukken; te weten:

1°. Zakelijke beschrijving van den te maken weg;
2°. Grondplan;
3°. Lengte-profil;
4°. Extracten uit de Registers van het Kadaster betreffende het gedeelte van den Spoorweg van Niedorperverlaat naar Alkmaar, alles voor zooveel de genoemde gemeente Alkmaar aangaat; benevens
5°. het uitgewerkt plan van den geheelen Spoorweg met algemeene Situatiekaart;

dat de Commissie uit Gedeputeerde Staten dezer provincie, bedoeld bij art. 10 der laatstgenoemde wet, bijgestaan door den Eerstaanwezenden Ingenieur der Staatsspoorweg van Prehn alhier, daartoe van wege het algemeen bestuur aangewezen, en het hoofd van het Gemeentebestuur, zich op Zaturdag, den 21sten Maart 1863, van des namiddags 2½ tot 4½ ure, op het Raadhuis dezer gemeente zal bevinden, ten einde de bezwaren aan te hooren, die tegen het voormelde plan zullen worden ingebragt.

En worden mitsdien de belanghebbenden, die eenige bezwaren tegen het bedoelde plan mogten hebben, bij deze opgeroepen, om die op voormelden dag en uur bij de voorschreven Commissie in te dienen.

Alkmaar, 20 Februarij 1863.

De Burgemeester,
A. Maclaine Pont.

Onteigening.

STAATSSPOORWEGEN.

Lijn K, Sectie 2.

Gemeente *Koedijk.*

Het Hoofd van het Gemeentebestuur van Koedijk maakt den belanghebbenden bekend:

1°. dat de Grondplans en daarbij behoorende stukken voor den aanleg van den Noordhollandschen Spoorweg, gedeelte van Niedorperverlaat tot Alkmaar, voor zoover deze gemeente aangaat, overeenkomstig art. 12 der wet van den 28sten Augustus 1851 (*Staatsblad*

n°. 125), den 26sten dezer op de Secretarie dezer gemeente zullen worden nedergelegd, om aldaar ter inzage van een ieder te blijven tot de Commissie, bedoeld bij artt. 10 en 11 dier wet, hare werkzaamheden in deze gemeente heeft volbragt;

2°. dat het uitgewerkte plan van den geheelen Spoorweg door H. E. G. A. Gedeputeerde Staten dezer provincie den Burgemeester van Alkmaar is toegezonden, om door Z. E. A. in die gemeente ter inzage te worden nedergelegd en aldaar te verblijven tot genoemde Commissie hare werkzaamheden heeft ten einde gebragt;

3°. dat die Commissie tot het aanhooren der bezwaren tegen het plan van dezen Spoorweg bijeenkomt ten raadhuize dezer gemeente, op Zaturdag den 21sten Maart 1863, van 's voormiddags 8 tot 10 ure;

4°. dat hij de belanghebbenden uitnoodigt om hunne bezwaren te dien tijde bij die Commissie in te brengen.

Koedijk, 21 Februarij 1863.

Het Hoofd van het Gemeentebestuur van Koedijk,
C. Groenewoud.

Onteigening.

STAATSSPOORWEGEN.

Lijn K, Sectie 2.

Gemeente *Heer-Hugowaard.*

Het Hoofd van het gemeentebestuur van den Heer-Hugowaard, maakt den belanghebbenden bekend:

1°. dat de Grondplans en daarbij behoorende Stukken voor den aanleg van den Noordhollandschen Spoorweg, gedeelte van Niedorperverlaat tot Alkmaar, voor zoover deze Gemeente aangaat, overeenkomstig art. 12 der wet van den 28sten Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 125), den 26sten dezer op de Secretarie dezer Gemeente zullen worden nedergelegd, om aldaar ter inzage van een ieder te blijven tot de Commissie, bedoeld bij artt. 10 en 11 dier wet, hare werkzaamheden in deze Gemeente heeft volbragt;

2°. dat het uitgewerkte Plan van den geheelen Spoorweg door H. E. G. A. Gedeputeerde Staten dezer Provincie den Burgemeester van Alkmaar is toegezonden, om door Z. E. A. in die Gemeente ter inzage te worden nedergelegd en aldaar te verblijven tot genoemde Commissie hare werkzaamheden heeft ten einde gebragt;

3°. dat die Commissie tot het aanhooren der bezwaren tegen het Plan van dezen Spoorweg bijeenkomt ten Raadhuize dezer Gemeente, op Vrijdag, den 20sten Maart 1863, van 's voormiddags 10 tot 12 ure;

4°. dat hij de belanghebbenden uitnoodigt om hunne bezwaren te dien tijde bij die Commissie in te brengen.

Heer-Hugowaard, den 21sten Februarij 1863.

Het Hoofd van het Gemeentebestuur van den Heer-Hugowaard,
D. de Boer.

Onteigening.

STAATSSPOORWEGEN.

Lijn K, Sectie 2.

Gemeente *Sint-Pancras.*

Het Hoofd van het Gemeentebestuur van St. Pancras maakt den belanghebbenden bekend:

1°. dat de Grondplans en de daarbij behoorende Stukken voor den aanleg van den Noordhollandschen Spoorweg, gedeelte van Niedorperverlaat tot Alkmaar, voor zoover deze gemeente aangaat, overeenkomstig art. 12 der wet van den 28sten Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 125), den 26sten dezer op de Secretarie dezer gemeente zullen worden nedergelegd, om aldaar ter inzage van een ieder te blijven tot de Commissie, bedoeld bij artt. 10 en 11 dier wet, hare werkzaamheden in deze gemeente heeft volbragt;

2°. dat het uitgewerkte plan van den geheelen spoorweg door H. E. G. A. Gedeputeerde Staten dezer provincie den Burgemeester van Alkmaar is toegezonden, om door Z. E. A. in die gemeente ter inzage te worden nedergelegd en aldaar te verblijven tot genoemde Commissie hare werkzaamheden heeft ten einde gebragt;

3°. dat die Commissie tot het aanhooren der bezwaren tegen het plan van dezen spoorweg bijeenkomt ten Raadhuize dezer gemeente, op Vrijdag, den 20sten Maart 1863, van 's namiddags 2½ tot 4 ure;

4°. dat hij de belanghebbenden uitnoodigt om hunne bezwaren te dien tijde bij die Commissie in te brengen.

St. Pancras, den 21sten Februarij 1863.

Het Hoofd van Gemeentebestuur van St. Pancras,
Klaas Duif.

Onteigening.

STAATSSPOORWEGEN.

Lijn K, Sectie 2.

Gemeente *Oudorp.*

De Burgemeester der gemeente Oudorp maakt den belanghebbenden bekend:

1°. dat de Grondplans en daarbij behoorende Stukken voor den aanleg van den Noordhollandschen Spoorweg, gedeelte van Niedorperverlaat tot Alkmaar, voor zoover deze gemeente aangaat, overeenkomstig art. 12 der wet van den 28sten Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 125), den 26sten dezer op de Secretarie dezer gemeente zullen worden nedergelegd, om aldaar ter inzage van een ieder te blijven tot de Commissie, bedoeld bij artt. 10 en 11 dier wet, hare werkzaamheden in deze gemeente heeft volbragt;

2°. dat het uitgewerkte plan van den geheelen Spoorweg door H. E. G. A. Gedeputeerde Staten dezer provincie den Burgemeester van Alkmaar is toegezonden, om door Z. E. A. in die gemeente ter inzage te worden nedergelegd en aldaar te verblijven tot genoemde Commissie hare werkzaamheden heeft ten einde gebragt;

3°. dat die Commissie tot het aanhooren der bezwaren tegen het plan van dezen Spoorweg bijeenkomt ten Raadhuize dezer gemeente, op Zaturdag, den 21sten Maart 1863, van 's voormiddags 11½ tot 's namiddags 1 ure.

4°. dat hij de belanghebbenden uitnoodigt om hunne bezwaren te dien tijde bij die Commissie in te brengen.

Oudorp, den 21sten Februarij 1863.

De Burgemeester,
W. Bos.

STAATSSPOORWEGEN.

Lijn Nieuwe Diep — Alkmaar.

Onderdeel Niedorperverlaat-Alkmaar.

Provincie *Noordholland.* — Gemeente *Haringcarspel.*

AANKONDIGING.

De Burgemeester van Haringcarspel brengt ter openbare kennis:

1°. dat op Vrijdag den 27sten Februarij 1863 ter Secretarie der gemeente voor een ieder ter inzage zullen worden nedergelegd de Plans, Kaarten, Grondteekeningen en verdere bescheiden betrekkelijk de perceelen in de gemeente Haringcarspel, welke ter onteigening voor den aanleg van den Noordhollandschen spoorweg, lijn Nieuwe Diep tot Alkmaar en daarvan het onderdeel Niedorperverlaat tot Alkmaar, zijn aangewezen;

2°. dat het uitgewerkte plan van den geheelen spoorweg is toegezonden aan den Burgemeester van Alkmaar, en aldaar ter inzage zal liggen;

3°. dat op Donderdag, den 19den Maart 1863, van des voormiddags 11 tot des middags 12 ure, ten raadhuize der gemeente Haringcarspel eene zitting zal worden gehouden door eene Commissie uit de Gedeputeerde Staten van Noordholland voor de Staatsspoorwegen, tot het aanhooren der bezwaren, welke tegen den aanleg van bedoelde wegen en daartoe behoorende werken mogten bestaan.

Wordende de belanghebbenden, die deswege bezwaren mogten hebben uitgenoodigd, dezelve op genoemden tijd, ten Raadhuize alhier, bij voornoemde Commissie in te brengen.

Geschiedende deze bekendmaking ter voldoening aan de Artt. 11 en 12 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 125).

Haringcarspel, den 20sten Februarij 1863.

De Burgemeester,
C. Francis.

STAATSSPOORWEGEN.

Provincie Noordholland. — *Gemeente* Noordscharwoude.

Lijn Nieuwe Diep — Alkmaar.

Onderdeel Niedorperverlaat-Alkmaar.

KENNISGEVING.

Het Hoofd van het Gemeentebestuur van Noordscharwoude brengt, ter voldoening aan artt. 11 en 12 van de wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 125), bij deze ter openbare kennis, dat aan de Secretarie aldaar, van af den 25sten Februarij e. k. tot dat de na te noemen Commissie hare werkzaamheden zal hebben volbragt, ter inzage van een ieder zullen nederliggen de grondplans en verdere bescheiden van de perceelen in deze gemeente gelegen, welke voor den aanleg van het gedeelte van den Noorhollandschen Spoorweg, tusschen het Niedorperverlaat en Alkmaar, bij de wet van 23 December 1862 (*Staatsblad* n°. 235) van algemeen nut zijn verklaard, en dat het uitgewerkte plan van den geheelen Spoorweg voor een ieder aan de Secretarie te Alkmaar zal worden ter visie gelegd, en aldaar verblijven tot dat de bedoelde Commissie hare werkzaamheden in al de gemeenten heeft volbragt;

dat de Commissie uit de Gedeputeerde Staten der provincie Noordholland, benoemd ter voldoening aan art. 10, 2de alinea der voornoemde wet, tot het aanhooren der bezwaren tegen gezegde grondplans en verdere bescheiden, hare bijeenkomst in deze gemeente heeft bepaald op Donderdag den 19den Maart 1863, van des namiddags 2 tot 3 ure, aan het Raadhuis aldaar, en belanghebbenden alzoo bij deze worden opgeroepen om van hunne bezwaren mededeeling te doen ten voormelden tijd en plaats.

Noordscharwoude, den 20sten Februarij 1863.

Het Hoofd van het Gemeentebestuur van Noordscharwoude,
C. Kroon.

NEDERLANDSCHE HANDELMAATSCHAPPIJ.

Veiling te Rotterdam, op Donderdag 12 Maart 1863, van ongeveer 300,000 Ned. ponden Koper in groote en kleine Koeken (Tough Cake), afkomstig van versmolten oude Indische Duiten.

Monsters zijn op aanvraag te Rotterdam en Amsterdam verkrijgbaar en zullen tot den in veiling te bedingen middenprijs worden verrekend.

De Directie geeft de verzekering, dat gedurende de drie eerste maanden na deze veiling geen ander Koper door haar aan de markt zal worden gebragt en de eerstvolgende veiling uit het restant, zijnde niet meer dan ongeveer 300,000 Ned. ponden, zal bestaan.

Amsterdam, 23 Februarij 1863.

AANBESTEDING.

De centrale Directie van het eiland Walcheren zal, onder nadere goedkeuring, op Donderdag den 26sten Februarij 1863, bij inschrijving, in 13 perceelen aanbesteden het binnen scheepsboord leveren der volgende materialen:

1ste perceel, tegen het zuideinde van den Westkapelschen zeedijk achter het plankierpaalhoofd:

173 stuks ronde palen, lang	4.50 el.	}	niet minder dan 60 duim omtrek op de halve lengte.
183 » » » »	4.00 »	}	
177 » » » »	3.50 »		niet minder dan 56 duim omtrek op de halve lengte.
333 » » » »	3.70 »	}	niet minder dan 52 duim omtrek op de halve lengte.
2567 » » » »	3.50 »	}	
1800 » » » »	3.00 »	}	
3667 » » » »	2.50 »		niet minder dan 48 duim omtrek op de halve lengte.
1667 » » » »	1.40 »		niet minder dan 28 duim omtrek op de halve lengte.

2200 el lengte beslagen gordingen, ieder stuk van geen mindere lengte dan 6 el, zwaar 18 en 18 duim.

1250 » » gordingen van rond hout, ieder stuk lang als boven, niet minder dan 48 duim omtrek op de halve lengte.

167 stuks ronde kespen, lang	7.00 el.	}	niet minder zwaar dan 56 duim omtrek op de halve lengte.
90 » » » »	6.25 »	}	
83 » » » »	4.80 »	}	
90 » » » »	3.50 »	}	

333 » sparren, niet korter dan 6 el, op de halve lengte zwaar van 18 tot 22 duim omtrek.

Het 2de perceel bestaat uit dezelfde hoeveelheden, soort en zwaarte van hout als het 1ste perceel, mede tegen het zuideinde van den Westkapelschen zeedijk te leveren.

Het 3de perceel bestaat mede, even als het 2de perceel, uit dezelfde hoeveelheden, soort en zwaarte van hout als het 1ste perceel, insgelijks tegen het zuideinde van den Westkapelschen zeedijk te leveren.

4de perceel, aan de Westwatering even bewesten Vlissingen te leveren:

154	stuks ronde palen, lang 3,50 el.	niet minder dan 53 duim omtrek op de halve lengte.
1045	» » » 3,00 »	
3720	» » » 2,50 »	niet minder dan 48 duim omtrek op de halve lengte.

1300 el lengte gordingen, mede van rondhout, in lengten van 6 el en meer, niet minder dan 48 duim zwaar op de halve lengte; en

3000 stuks ronde palen, lang 2 el, aan de Zuidwatering te leveren, niet minder dan 40 duim omtrek op de halve lengte.

5de perceel, te leveren binnen Middelburg in de waag aldaar:

7000	Nederlandsche ponden ijzer van 23 str.	vierkant.
24100	» » » » 19 »	
31360	» » » » 16 »	
5940	» » » » 9 en 44 streep.	

6de perceel, insgelijks te Middelburg in de waag te leveren:

14650 Nederlandsche ponden wormnagels.

voor elk der perceelen 7, 8, 9, 10, 11, 12 en 13 evenveel wormnagels als voor het 6de perceel is bepaald.

Bovenstaande leverantien zullen geregeld en zoo spoedig mogelijk moeten geschieden, zoodanig dat de helft der materialen van elk perceel aangevoerd zijn op den laatsten Mei 1863 en de wederhelft op den 15den Augustus daaraanvolgende, op verbeurte van één per cent korting voor elke week van het later aangevoerde. Die tijd zal echter verlengd worden met die dagen van bewezen onvoorziene beletselen der scheepvaart, ter beoordeeling van de Directie.

Al het *hout* moet zijn *eiken* verwerkbaar hout, voldoende aan de opgegeven maat, zonder de schors gerekend, gezond, gaaf, goed gevuld en zonder rotte kwasten.

Het *ijzer* moet zijn best, taai en fijn van korrel, zonder bij het smeden en buigen eenige breuk te vertoonen.

De *wormnagels* moeten van den gewonen vorm zoogenaamde 20ponders zijn; de koppen rond, van boven eenigzins verheven en van onderen zuiver vlak, waaraan eene stift, lang 25 à 27 streep, vierkant is bevestigd; moetende de koppen eene zoodanige grootte hebben, dat er 39 à 48 stuks op eene el lengte tegen elkander kunnen staan, wegende de 100 stuks wormnagels ongeveer 1,2 Nederlandsche ponden.

De betaling zal geschieden in klinkende specie of Nederlandsch bankpapier, en wel in twee termijnen: de eerste termijn tot 3/8ste der aanneemsom binnen twee maanden nadat de helft der aangenomen leverantie is volbragt, en het resterend gedeelte of 5/8ste der aanneemspenningen, zoodra het geheel is afgeleverd, door de Directie gekeurd en goed bevonden is.

Deze betaling zal plaats hebben ten kantore van de Directie te Middelburg, onder korting bij den 1sten termijn der betaling van 2 1/2 % der aanneemsom voor zegels en registrement, drukkosten enz.

De besteding geschiedt bij enkele inschrijving voor elk der dertien perceelen in massa of in ééne som. Tot dat einde moeten de inschrijvingsbiljetten, op gezegeld papier geschreven, behoorlijk gesloten en door den aannemer met twee zijner borgen eigenhandig onderteekend zijn, terwijl de som, waarvoor de inschrijver de leverantie wil aannemen, in Nederlandsche guldens duidelijk en voluit moet zijn geschreven. Deze inschrijvingsbiljetten moeten portvrij aan het adres der centrale Directie van Walcheren te Middelburg ingezonden worden, zoodanig dat zij daags voor de aanbesteding ingekomen zijn. Op het adres moet gesteld worden: *inschrijvingsbiljet*.

Op den voorschreven dag van den 26sten Februarij 1863 zullen de biljetten des namiddags ten één ure in de vergaderzaal der Directie te Middelburg geopend en luide voor de inschrijvers, die tegenwoordig wenschen te zijn, opgelezen worden; terwijl alsdan van deze aanbesteding zal worden opgemaakt en geteekend het gewoon Proces-verbaal en acte van borgtogt.

Middelburg, 9 Februarij 1863.

De centrale Directie voornoemd,
A. Caland, *President.*
J. P. van Visvliet, *Griffier.*

GEREGTELIJKE AANKONDIGINGEN.

*** De Hooge Raad der Nederlanden heeft op den 6den Februarij 1863 aan *Cornelis Zeedijk*, wonende in de gemeente Melissant, op den 15den December 1842 in de voormalige gemeente Onwaard (later vereenigd met Melissant) geboren uit het huwelijk van wijlen *Teunis Zeedijk* en mede wijlen *Kommertje Driendijk*, verleend Venia Aetatis of Brieven van Meerderjarig-verklaring, welke, na goedkeuring des Konings, bij besluit van den 15den Februarij 1863, no. 68, van kracht zijn en hem geven al de Regten bij de Wet aan Meerderjarigen toegekend, behoudens de bepaling van Art. 478 van het Burgerlijk Wetboek.

Eyssell,
Procureur bij den Hoogen Raad.

*** Bij Brieven van Meerderjarig-verklaring, door den Hoogen Raad verleend den 6den Februarij 1863, goedgekeurd bij Koninklijk besluit dd. 15 Februarij 1863, no. 68, geregistreerd te 's Gravenhage den 20sten Februarij 1863, zijn aan *Josepha Catharina Engels*, wonende te Dordrecht, gegeven al de Regten bij de Wet aan Meerderjarigen toegekend, behoudens de bepaling van Art. 478 van het Burgerlijk Wetboek.

C. J. François,
Procureur bij den Hoogen Raad.

*** Bij Brieven van Meerderjarig-verklaring, door den Hoogen Raad verleend den 6den Februarij 1863, goedgekeurd bij Koninklijk besluit dd. 15 Februarij 1863, no. 68, geregistreerd te 's Gravenhage den 20sten Februarij 1863, zijn aan *Servaas Adriaan van der Put*, wonende te Zevenbergen, gegeven al de Regten bij de Wet aan Meerderjarigen toegekend, behoudens de bepaling van Art. 478 van het Burgerlijk Wetboek.

C. J. François,
Procureur bij den Hoogen Raad.

*** Bij Brieven van Meerderjarig-verklaring, door den Hoogen Raad verleend den 6den Februarij 1863, goedgekeurd bij Koninklijk besluit dd. 15 Februarij 1863, no. 68, geregistreerd te 's Gravenhage den 20sten Februarij 1863, zijn aan *Bartholomeus Adriaan van der Put*, wonende te Zevenbergen, gegeven al de Regten bij de wet aan Meerderjarigen toegekend, behoudens de bepaling van Art. 478 van het Burgerlijk Wetboek.

C. J. François,
Procureur bij den Hoogen Raad.

*** Bij Acte, op den 12den Februarij 1863 voor den te Cappelle op d'IJssel residerenden Notaris *D. C. Kley* verleden, is de tusschen de Heeren *Pieter Kock* en *Andries Korver* Jr. bestaan hebbende Vennootschap tot het uitoefenen eener Bierbrouwerij, onder de Firma *P. Kock en A. Korver Jr. en Co.*, Ontbonden, en is de eerste Vennoot *P. Kock* met den ontvang der nog openstaande boekschulden belast geworden.

*** Bij Acte, den 20sten Februarij 1863 verleden voor den Notaris *D. van Dijk*, te Amsterdam, is tusschen de ondergeteekenden *Edouard Colignon*, Kopergieter, en *Willem Lodewijk Hendrik Nagel*, zonder beroep, beiden wonende te Amsterdam, aangegaan eene Vennootschap tot het voor gemeenschappelijke rekening uitoefenen eener Koper-, Metaal- en Zinkgieterij.

De Vennootschap heeft een aanvang genomen 15 Februarij 1863 en zal eindigen ultimo December 1872, met bepaling dat, wanneer minstens drie maanden vóór laatstgemeld tijdstip geene schriftelijke opzegging door een der Vennooten heeft plaats gehad, de Vennootschap geacht zal worden voor 10 jaar te zijn geprolongeerd, en zoo vervolgens van 10 tot 10 jaar.

De zaken zullen worden gedreven onder de Firma van *Colignon en Nagel*, welke door ieder der Vennooten zal mogen gebruikt en geteekend worden, doch niet tot het opnemen of ter leen geven van gelden, het verleenen van borgtogten of het aangaan van eenige kanscontracten.

E. Colignon.
W. L. H. Nagel.

*** De ondergeteekenden zijn overeengekomen om de tusschen hen bestaande Vennootschap tot de uitoefening van den Commissiehandel onder de Firma *Obermann & Gompertz*, te rekenen van primo Februarij 1863, te Ontbinden.

De Eerst-ondergeteekende blijft met de zaken der Ontbonden Vennootschap belast en zal te dien behoeve teekenen: *Obermann & Gompertz* in Liquidatie.

Amsterdam, 1 Februarij 1863.

P. Obermann.
W I. J. Gompertz.

*** Blijkens notariele Acte, op den 13den Februarij 1863 te Amsterdam verleden, zijnde geregistreerd, is tusschen den ondergeteekende *Peter Joseph*, zich alleenlijk noemende *Peter Obermann*, Koopman, wonende te Amsterdam, en *N. N.* aangegaan eene Vennootschap en Commandite tot het voor gemeene rekening uitoefenen van den Binnen- en Buitenlandschen Algemeenen Handel, onder de Firma *P. Obermann & Comp*, welke alleen door den ondergeteekende zal mogen worden gevoerd en geteekend, doch enkel voor zaken de Vennootschap betreffende en alzoo geenszins tot eenige onderneming daarbuiten gelegen, ook niet tot het opnemen of ter leen geven van penningen bij derden, hetzij a deposito, of beleening of prolongatie, noch tot het aangaan van borgtogten of andere dergelijke bezwarende verbindtenissen. De Vennootschap zal aanvangen met den eersten Maart 1863 en voortduren tot ultimo December 1865.

P. Obermann.

*** Ingevolge art. 1082 van het Burgerlijk Wetboek worden de onbekende Schuldeischers in de Nalatenschap van Vrouwe *J. F. Heyl*, wed. *A. Botter*, opgeroepen tegen den 28sten dezer, 's nam. 5 ure.

Amersfoort, 19 Februarij 1863.

J. C. Leinweber, *Executeur en Voogd.*
A. W. Leinweber, *Bewindvoerder.*

TELEGRAPHISCHE BEURSBERIGTEN.

Maandag, 23 Februarij 1863.

Amsterdam. — Slotkoersen.

	pCt.			pCt.	
Nederl., Werk. Schuld.	2 1/2	63 5/8	Pruissen, Leening 1859.	5	—
Dito dito	3	76 7/16	Oostenrijk, Obl. Met.	5	59 1/2
Dito dito	4	99 3/8	Dito dtio	2 1/2	30 3/8
O.-I. Leening . . .	4	—	Dito dito zilveren .	5	80 1/4
Amort. Syndicaat .	3 1/2	—	Dito dito nationalen.	5	64 3/4
Handelmaatschappij .	4 1/2	141	Weener Bank-actien.	—	819
Spanje, Obligatien . .	2	45 3/4	Dito aandeelen 1854.	4	240
Dito binnenlandsche.	3	49 7/8	Dito dito 1860 . .	5	475
Amort. Schuld. . .	—	25 11/16	Dito dito 1858 . .	—	136
Bew. coupons . . .	—	9 9/16	Venezuela, Obligatien	3	28 5/16
Portugal, Oblig. 1853.	3	46 9/16	Dito	1 1/2	12
Dito 1856/59 . . .	3	45 1/4	Grenada, Dito . . .	4 1/4	24 3/16
Dito 1862	3	45 1/4	Dito uitgestelde . .	1	8 5/16
Rusland, bij Hope 1798.	5	101 1/2	Mexico, Dito . . .	3	31 3/8
Dito 1828/29 . . .	5	—	Ecuador, Dito . . .	1	—
Dito Stieglitz 5de serie	5	82 1/2	Illinois, Dito . . .	7	78 3/4
Dito dito 6de serie	5	88 7/8	Griekenl., Dito 1824/25	5	18 3/4
bij Hope 1840 . . .	4	75 1/4	Rusland	3	57 7/16
Dito 1860	4 1/2	89 1/8	Dito 1862	5	90 1/8
Spoorweg aandeelen.	—	196			

Londen, Consols. . . .	92 5/8	Antwerpen, 4 1/2 pct. Belgie	99 11/16
Mexico	—	Oostenrijk Cred. actien.	471
Parijs, Fr. rente . . .	—	5 pct. Metalliek . . .	63
Spanje	—	5 » Nationalen . .	68 1/4
Weenen, Metalliek . . .	—	3 » Binnenl. Spanje	49 1/4
Dito nationalen . . .	—	2 » Spanje	45 3/8
Wissel Londen. . . .	—	Credit *Guilhou*. . . .	—

PRIJZEN DER COUPONS.

Metalliek	f	24.15	Hamburg Russen . .	f	—
Dito Nationale	»	28.00	Russen in Z. R. . . .	»	—
Divers. Eng. per. L. .	»	11.67*	Poolsche in Z. R. . .	»	34 1/2
3 % Eng. Russ. per L.	»	11.67*	Poolsche Fl.	»	—
Fransche	»	55 1/2	Napelsche	»	—
Belgische	»	55 1/2	Spaansche francs . .	»	—
Pruissische	»	34 3/8	Amerikaansche dollars.	»	—

TE 'S GRAVENHAGE, TER ALGEMEENE LANDS-DRUKERIJ.